

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

DARO BIRO
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07 33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

BEPLAST
PVE-ALU-LES
OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM
Korla 57, 8000 Novo mesto / tel.: 07 33 71 870 / fax: 07 33 71 371

atmosfera.caffe

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160
Zmala...
OTOČEC

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Avtogalant
izdelava in prodaja
izpušnih cevi
in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax. 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
ESTRIHI
UGODNO,
TUDI NA
OBROKE!

zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041-772-686

zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

ToMAS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

AVTOŠOLA RIBA
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 26 722
m-tel: 041 671 480

Lesbo mizarstvo
lesbo.mizarstvo@vojla.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRATNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
alco.doo@siol.net • www.alco-nm.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stia
d.o.o. Novo mesto
info@stia.si
tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
http://www.studio-vrtinec.si

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT

MASAŽNISALON
Grabčič David s.p.
Telefon: 051 325 270 / Kandjska cesta 34
e-pošta: masazni.salon@siol.net
www.masazni-salon.si

TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBlašČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

Luminus.si

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

Daniša Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRTNIK!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

triglav

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

park
Parkovi naročniški oglasi - najugodnejša promocija za vaše podjetje!
Zahtevajte ponudbo: park@park-on.net, 07 393 08 12.

WWW.PARIK-ON.NET

SPREHODI SE.

11895

07007/1507

Primož Vitez
glas/voice
Aljoša Kosor
kitara/guitar
Drago Ivanuša
harmonika/accordion
Marko Gregorič
kontrabas/double bass
Mitja Vrhovnik Smrekar
tarka/percussion

GOGA *Munich*

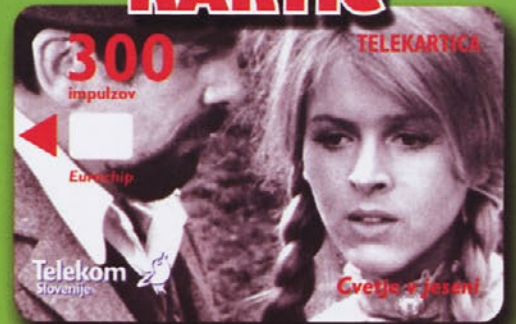
**Vabljeni
k poslušanju!**

TISK ETIKET V ROLI

Nudimo tudi
grafično oblikovanje,
pripravo za tisk
in razne vrste dodelave.

TISK PLASTIČNIH KARTIC

OFFSET TISK

LoGing ESTABLISHED 1993
INŽENIRING, PROIZVODNJA, TRGOVINA, d.o.o.

Ždinja vas 17, 8000 NOVO MESTO
tel: 07/ 30 99 300, fax: 07/ 30 99 301

SKLADIŠČNI, INDUSTRIJSKI IN ŠPORTNI OBJEKTI

TRAJNA ALI ZAČASNA POSTAVITEV NOVO: NAJEM INDUSTRIJSKIH HAL

VISOKA IZOLATIVNOST
sendvič paneli ali strešne termoblazine

www.loging.si

Ne zmaga Muhiča, ampak poraz alternative

Uroš Lubej

Alojz Muhič je dosegel prepričljivo zmago. Višjo kot kateri koli novomeški županski kandidat do zdaj. Tako suvereno, da mu bodo morali politični sopotniki in konkurenti v občinskem svetu mazati marmelado. Ali lahko kdo oporeka županu, ki ima več kot 60-odstotno podporo ljudstva in ki je tako suvereno ter z nežnim zamahom medvedje šape opravil s protikandidati? Težko.

A vendar so letošnje volitve za Novo mesto lahko razočaranje. Razočaranje, ki se je zgodilo že pred volitvami – z dokončnim seznamom županskih kandidatov letos poleti. Vse, kar se je zgodilo po tem, je nemara manj pomembno. Prenekatero občino so dobile župane in občinske svete, ki bodo (ali pa vsaj obljublajo, da bodo) presekali z nezadovoljivo kontinuiteto dela. Jankovič je le najbolj izpostavljena zgodba tega splošnega pojava.

Marsikje so po drugi strani volitve odpihnile dolgoletne obstoječe župane in podprle kar koli resnega, kar se jim je postavilo kot alternativa. Z Novim mestom je drugače. Že drugi zapored obstoječi župan ni kandidiral za drugi mandat (prej Starc, sedaj Kovačič). To je pravzaprav pomenilo, da ni bilo nikogar, ki bi ga volilci bodisi nagradili bodisi kaznovali za opravljeno (ne)delo.

Predvolilna kampanja se je zaradi tega iztekla v boj za interpretacijo, kdo ima z iztekajočim se mandatom manj opraviti. In človek iz ljudskih množic je v tej bitki izpadel neprimerno bolj prepričljiv kot vase zaprti kandidat LDS.

Taktika Muhičevih pa je bila praktično brez napak: v tišini so akumulirali kapital iz prvega kroga, sklenili koalicijo s ključnim partnerjem, najmočnejšo in najbolj priljubljeno stranko, in zgolj opazovali, kako si njihovi nasprotniki z vsako potezo prazprav zabijajo avtogole.

Za kampanjo LDS in Janeza Pezlja sicer lahko zapišemo, da ji je uspelo izvesti manever "od zmage do zmage do končne katastrofe". Relativno neznanega Pezlja so uspeli preleviti v prvega favorita. A to je bil le zgodnji vtis, ko srca in duše občank in občanov še niso razmišljala o volitvah. Od začetka volilne kampanje je strategija LDS temeljila na navidezni realnosti javnomnenjskih anket, na navidezni prevladi v javnem mnenju (umetno narejeni s pomočjo sprevrženega foruma novomesto.org) in (na bolj ali manj) navidezni politični, menedžerski in kulturniški moči svojega kandidata.

Kako prepričljivi so se na primer spomladi zdeli odgovori na očitke o (ne)uspešnosti KC Janeza Trdine in kako bizarna so se zdeli pojasnila o čiščenju čistilk v tem zavodu v trenutku, ko je Muhič triumfirал v prvem krogu! Kako nepremišljene so zdaj videti zgodbe volilnega štaba LDS, ki je po prvem krogu suvereno razglasil zmago v mestu in za poraz okrivil nizko mestno volilno udeležbo (kar seveda ni bilo res). Kako brez teže se zdaj zdijo poskusi pred drugim krogom prodreti z ljudskimi veselnicami, populističnimi ukrepi o odpravi tega ali onega prispevka in kako žalostno je propadel poskus v zadnjih dneh predstaviti privlačen ("najboljši") predvolilni program.

>>> nadaljevanje na str. 11

Mr. K

park

NADLISTEK Presenečenja, ki to niso **6**
HOMOSAPIENS Življenje je Bar **7**
DUH MESTA Kristijan Ostanek **8**

P.P. sprehodi se po svojem parku **10**
DOLENJSKA **11-13**

Marko Mušič dobil bitko, vojne ne
Ministri z občino podpisali namero
Novo mesto prejelo priznanje za turizem
10 let Rotary kluba Novo mesto
ČRNA PACKA Og **13**

FOTOŠTORIJE **14**
VOLITVE 2006 **17**

Kronika Volilnega dogajanja pred drugim krogom
Analiza županskih volitev
Analiza volitev v občinski svet

SOKOLOVO OKO Trgovanje z referendumom **22**
VSE ALI NIČ Vem rečem, pa še povem **23**
PROSTOR Bajke in povesti o Novem trgu **24**
KLOPCA Boštjan Grobler **25**
FOTOPUB Antonio Živkovič: Stražarji teme **26**
ČETRTRA DIMENZIJA Slovenci, potomci Venetov **27**
MIKROSKOP Janko Orač **28**
KOMENTAR Kaj pa humanizem? **29**
PORTRET Grahek, Mira **30**
KRATKE **31, 34**
GLOBAL Čar nevednosti **32**
FOKUS 1. november se bliža ... **33**
SITA KLAPA Picerija Totalka **35**
PREŠA **36**
TLAČENKA **37**
PX **38**
POTLAČ **40**

regionalni mesečnik
številka 3, letnik 10, 18. november 2006

ISSN 1408-7189
Kontakti:
Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto

tel: 07 393 08 12 / m-tel: 031 626 326
e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija: 07 393 08 12

Trženje:
07/ 393 08 12
07/ 393 08 00
park@park-on.net

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Rasto Božič, Marijan Dovič, Sandra Hrovat,
Iztok Kovačič, Aleksej Metelko, Borut Peterlin, Boštjan
Pucelj, Gregor Sečen, Mitja Simič, Damir Skenderović,
Barica Smole, Damijan Šinigoj, Jure Švent

urednik rubrike Fotopub: Boštjan Pucelj
naslovnica: Kreator*

lektorica: Nina Štampohar
tajnik uredništva: Boštjan Volk

prelom: Hg
filmi: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2006).
Prekinitve naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega
obdobja (1. julij 2007). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijak 20%. Naročnina
za tujino znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Spletna rešitev: Tmedia

www.park-on.net

Presenečenja, ki to niso

Damir Skenderović, foto Boštjan Pucelj

Lokalne volitve so mimo. Kar je dobro, več kot dobro. Volilno telo je že močno izčrpano od programov, obljub in vizij svetle prihodnosti in hkrati preobremenjeno z realnostjo realnosti same. Vsi ostali akterji, ki so bili neposredno ali kako drugače pripeti na volilno mašinerijo, pa so bili v teh dneh tako in tako na robu resne kronične psihoze zaradi nečloveške doze stresa in dela, da raznih manjših akutnih depresij in evforij, povzročenih zaradi zavajajočih javnomnenjskih raziskav, napornih intelektualno-virtualnih debat na internetnih in drugih forumih, posledično pomanjkanje realnega seksa in frustracij zaradi nerealnih pričakovanj, želja in neprijetnih presenečenj, ne omenjamo.

Značilnosti letošnjih lokalnih volitev je več. Ena od zanimivejših je, da se vse parlamentarne stranke brez izjeme počutijo zmagovalno. Vse so zadovoljne z doseženim rezultatom. Kar je čudno. Tekma, kjer ni porazenca, načeloma ni tekma, ampak piknik. Primer: stranka iz vladajoče koalicije je v odstotkih dosegla slabši rezultat kot pred štirimi leti in daleč slabši rezultat od zelenega oziroma napovedanega. Kljub temu je lider stranke javnosti pojasnil, da je že v prvem krogu napredek očiten. Kje je poanta? V tem, da je stranka že v prvem krogu dobila enega, poudarek na enega, župana več. Sedaj jih nima več štiri, ampak najmanj pet. Res nam ne preostane drugega, kot da njim in vsem ostalim iskreno čestitamo.

Odločitev o novomeškem županu je namreč padla v trenutku, ko je v prvem krogu Koncilja tako nepričakovano rekel zbogom volilni karavani in pustil na cedilu vse tiste, ki so iz takšnih ali drugačnih razlogov, osebnih interesov, taktiziranj, strategij in pa v pomanjkanju matematičnega računa, metafizične erudicije, bojne molitve in sociološko deduktivnega konstrukta pričakovali klasični mitski novomeški politični dvoboj, med tako imenovanimi »rdečimi in črnimi«, levimi in desnimi. Padla je v trenutku, ko sta oba kandidata ostala na čistini brez tradicionalnih lokalnih ideoloških zastorov in konotacij.

Druga od zanimivejših značilnosti je fenomen Jankovič. Ko se je zgodil, udejanjil, utelesil, natančneje spet vstal, da ne rečem reinkarniral kot vseslovenska politična ikona, ki je popolnoma zasenčila ostalo lokalno sceno, je vodja še vedno največje opozicijske stranke lahko le dahnil: desnici se je zgodil Jankovič. In mi smo potem lahko le še dahnil brez njega: le kdo ali kaj za hudiča se je potem zgodil levici, tristo gorjanskih škrafov?!? Skratka, fenomen Jankovič je dodobra pretresel, če ne kar travmatiziral kontinuirano slovensko politično sceno in nekatere z njo tesno povezane reči. Še najbolj so bili prizadeti vladni mediji in pisuni, ki so že pred volitvami aktivno sodelovali pri volilni kampanji desnega protikandidata. Po volitvah so trend pljuvanja in diskreditiranja samo še nadaljevali, kar je normalno, če pomislimo, kakšno frustracijo so doživeli ob tako fenomenalni zmagi. Da bi celotno situacijo nekoliko popravili, travmatizirane posameznike in del javnosti pa nekoliko pomirili, so se nesebično aktivirali politični analitiki vseh smeri in zvrsti, ki so se na dolgo in globoko razpisali o levih in desnih vzrokih in posledicah ter o prvih in zadnjih počelih tega čudnega in skorajda nezaželenega oziroma po pisanju večine kar škodljivega slovenskega političnega pojava.

Le redki med zgoraj omenjenimi pa so prišli do enostavnih dejstev, ki so pripeljale Jankoviča in ekipo do zmage. Prvo dejstvo je, da je precejšen delež volilnega telesa že pošteno naveličan parlamentarnih strank, njihovih veljakov in vojakov, še posebej odkar so desni dokazali tisto, kar je večina vedela ali vsaj sumila, namreč, da niso nič boljši od levih, ki itak niso več levi in za katere nihče več ne ve, kaj so, če so, pač pa so še slabši, in da je njihovo razumevanje bistva demokracije zelo prosto po Prešernu. In drugo dejstvo je, da je bila zmaga le posledica oziroma le rezultat vztrajnosti, študija, discipline, samozaupanja, entuziazma, matematičnega računa, metafizične erudicije in bojne molitve. In sociološko deduktivnega konstrukta, če še enkrat rečemo skupaj z našim legendarnim novomeškim županom v odhodu. Tisti pa, ki trdijo, da se tak uspeh ne da ponoviti na parlamentarnih volitvah, se močno motijo. Da se in zaradi zgoraj naštetih razlogov se verjetno tudi bo ponovil, če bo le Jankovič pri volji.

Značilnost teh lokalnih volitev je tudi ta, da so ljudje podprli in v prvem krogu z veliko večino tudi izvolili župane, ki so že veliko naredili za občino, ali pa ljudi, za katere imajo občutek, da so sposobni in motivirani še veliko narediti, kot v primeru Ljubljane. In to ne glede na barvo politične pripadnosti in preteklosti. To dokazujejo prepričljive in suverene izvolitve županov v Koprno, Celju in nam bliže v Dolenjskih Toplicah in Šentjerneju. Konec koncev to dokazuje tudi izvolitev Alojza Muhiča za novomeškega župana, pa čeprav na svoj specifični, »novomeško-gogaistični« način, na način katarze brez temeljnih katarzičnih spremljevalnih učinkov. Odločitev o novomeškem županu je namreč padla v trenutku, ko je v prvem krogu Koncilja tako nepričakovano rekel zbogom volilni karavani in pustil na cedilu vse tiste, ki so iz takšnih ali drugačnih razlogov, osebnih interesov, taktiziranj, strategij in pa v pomanjkanju matematičnega računa, metafizične erudicije, bojne molitve in sociološko deduktivnega konstrukta pričakovali klasični mitski novomeški politični dvoboj, med tako imenovanimi »rdečimi in črnimi«, levimi in desnimi. Padla je v trenutku, ko sta oba kandidata ostala na čistini brez tradicionalnih lokalnih ideoloških zastorov in konotacij. V tem trenutku volivci več niso imeli izbire. Kandidata sta si bila namreč kvalitativno v vseh pogledih preveč različna, da se v tem občutljivem povolilnem in za nekatere potravmatskem obdobju ne spuščam v podrobnosti in v zgodbo o treh snažilkah ...

Življenje je Bar

Mitja Sadek, foto Boštjan Pucelj

Pri Baru me posebno navdušuje to, da se ni nikoli imel za kaj več, kot je v resnici. Kakšna morala, kakšna vzgoja? Branitelji starega reda, ki nasprotujejo vsemu, kar njihove vrednote postavlja pod vprašaj, v prvi vrsti pozabljajo, da drugačnost vrednot ni isto kot odsotnost vrednot.

Moralisti naše dežele so spet neusmiljeno izstrelili svoje strupene strelice. Za tarčo so si družno izbrali trenutno osrednji medijski dogodek, znan po imenu Bar. V njem neka uboga, skoraj pomilovanja vredna skupinica sicer krasnih fantov in še kar všečnih deklet prodaja svojo zasebnost v zameno za možnost, da nekdo izmed njih pride do mamljivih denarnih nagrad. »Kaj res ni v tej državi nikogar, ki bi takšne nemoralne skrajnosti prepovedal?« gromko odmeva po vsej dolini šentflorjanski. »Mladino in otroke bodo ti iztirjenci še moralno pohabili, našo lepo domovino Slovenijo pa so že grozovito oskrunili.« Bar je tako postal glasnik izprijenosti, še več, Bar je izprijenost sama. Ne, po Baru ne bo nič več tako, kot je bilo. Ko bo stari red padel, bo sledilo novo, nekulturno, necivilizirano, se pravi (bar)barsko obdobje, v katerem bo cvetela popolna moralna dekadenca. Pravek, stari vek, srednji vek, novi vek, (bar)barski vek. *O tempora, o mores!*

Moram reči, da me tovrstne, skorajda apokaliptične vizije vedno malce predramijo, včasih celo šokirajo, toda nikoli me ne uspejo zares prepričati. Še sam ne vem pravega vzroka, zakaj sem v svoji rosnosti do ljudi, ki so gladko izrekli takšne težke sodbe, gojil celo nekakšno občudovanje. Od tega je danes ostalo le še čudenje. Ko namreč opazujem svet okoli sebe, nikjer ne vidim nobene oskrumbe, nikjer množice moralnih invalidov, ki ne bi znali ločiti med dobrim in zlim. Ljudje prej stojijo trdno na svojih mestih in igrajo vloge, ki jim jih piše življenje. Zato se mi zde takšne ocene milo rečeno smešne. Včasih se ob njih le namuznem in pustim, da vznemirjenje mine, včasih pa se pomirim s kakšnim zgledom iz zgodovine, ki najlepše dokazuje, da človeška natura rada toži nad vsako novotarijo. Samo pomislimo, kako je končal tisti razcapanec, ki je na atenskih ulicah mimoidoče nadlegoval z vprašanji, kako tisti italijanski astronom, ki je sonce postavil v središče vesolja, kako tisti pisatelj, ki je s svojim prijateljem zmotil harmonijo homofobne irske družbe. Vsi ti so načenjali ustaljeni vrednotni sistem svojega okolja.

Branitelji starega reda, ki nasprotujejo vsemu, kar njihove vrednote postavlja pod vprašaj, v prvi vrsti pozabljajo, da drugačnost vrednot ni isto kot odsotnost vrednot. Če si nekdo ne ustvari lastne družine, ker se bolj posveča delu, še ne pomeni, da nima nobenih vrednot, samo druge je postavil bolj v ospredje kot nekdo, ki živi za svojo družinico. Tisti, ki napadajo drugačne vrednote, zato dokazujejo samo eno – da niso prepričani v lastne. Poniglavo napadajo iz golega strahu, da bi začeli dvomiti v pravilnost svojega, edino zvečičavnega sveta.

Skratka, zame je Bar car. Jasno, da se za njim skriva poptevejevski mamon, ampak ali ne bi radi vsi nekaj zaslužili? Pri Baru me posebno navdušuje to, da se ni nikoli imel za kaj več, kot je v resnici. Kakšna morala, kakšna vzgoja? Samo šank, keš in seks. Ker ni razuma, imaš veliko čustev, ker je alko, imaš zabavo. Nobenega pretvarjanja, nobene retorike. Pojdi v mesto v petek zvečer in videl boš isto. Bar je življenje in življenje je bar. Če te moti, te moti resnica, zato raje beri pravljice. Bar je še edina iskrena stvar na televiziji, vse ostalo je zaigrano, vse je hlinjeno. Tudi mariborski županski kandidat Stojan Auer se je nedavno na televiziji pretvarjal, da je izobražen. Ko ga je voditeljica vprašala, ali je ponosen na to, da ga imajo za populista, je z enim nabojem svojega butalskega arzenala ustrelil kar tri kozle: "Da, vsekakor, saj populist vendar pride iz latinice, iz besede *popul*, kar pomeni *glas ljudstva*." V Baru česar takega že ne bi mogli slišati. Tam se vsaj nihče nima za najpametnejšega.

Kristijan Ostanek, igralec

Damir Skenderović, foto Hg

Na mrzli, vlažni in nič kaj srečni dan mrtvih se lahko dobijo samo profesionalni igralci in neprofesionalni novinar, ki dela intervju za polprofesionalni regionalni časopis. Vse drugo bi bilo v teh okoliščinah čudno. Na srečo je Kristijan prijeten in zanimiv sogovornik, tako da se človek veseli pogovora z njim tudi, ko ne dela intervju na tako bizaren praznik. O tem, da bo igralec, je razmišljal že v osnovni šoli, čeprav mu je, kot pravi, socialistični ekvivalent za poklicno svetovalko kategorično odsvetoval igralsko šolo in poklic. V srednji šoli je ideja o igrilstvu dokončno dozorela, še posebej po sodelovanju z novomeškim režiserjem Matjažem Bergerjem, ko je tudi prvič okusil prvinsko slast odra in nastopanja. Potem je vse šlo hitro. Najprej akademija, z dvaindvajsetimi leti pa je bil že stalni član ansambla v mariborski Drami. Leta 2002 je kot zelo mlad igralec dobil prvo odmevnejšo nagrado, Borštnikovo nagrado občinstva. Danes, pri devetindvajsetih letih, je za njim že ogromno vlog in še več pred njim. Njegova pot se je šele začela.

Delaš v mariborski Drami?

Sedem let sem redno zaposlen v ansamblu mariborskega gledališča. Po akademiji ima igralec dve možnosti. Ena je, da se zaposli v ustanovi, druga, da postaneš svobodnjak. Vse ima svoje dobre in slabe strani, ampak postati svobodnjak takoj po akademiji je precej težko, ker nisi še ničesar pokazal. Delal sem eno leto kot svobodnjak v različnih gledališčih, ko me je moj dober kolega, režiser Sebastijan Horvat, povabil kot gosta v mariborsko Dramo in mi dal – glede na to, da sem bil še mlad – kar veliko vlogo v predstavi. Takratnemu aktualnemu umetniškemu vodji sem bil všeč, tako da mi je ponudil službo. Na začetku sem bil celo v dvomih, ali jo sprejeti ali ne zaradi nekega uporništvstva do ustanove. Potem sem se odločil za to ravno zaradi tega, ker ogromno delaš in pridobiš ogromno izkušenj. Med drugim so mi tako svetovali tudi vsi, ki jih spoštujem v tem poslu. Ko končaš akademijo, še nimaš pojma. Potem štejejo samo izkušnje, igranje, srečati se moraš z različnimi gledališkimi vizijami, pomembno pa je tudi videti čimveč predstav, filmov in življenja.

Kakšna je razlika med svobodnim igralcem in igralcem, zaposlenim v enem izmed slovenskih gledališč?

V ustanovi imamo plače. Vendar to, ali delaš veliko ali manj, ne vpliva na višino tvoje plače. Imamo pa to prednost, da s privolitvijo institucije lahko delamo zunaj za dodatni honorar. Sicer je res, da moraš v instituciji delati tudi stvari, ki ti mogoče niso všeč, po drugi strani pa si kot svobodnjak v domala stalni in veliki potrebi po denarju, ker nimaš rednega priliva in si ravno tako prisiljen delati stvari, ki se ti zdijo grozne neumnosti. V bistvu sta si oba načina dela podobna, kljub temu da nekateri čutijo velik prezir do institucij. Mislim, da je biti svobodnjak zagotovo težje.

Se pa lepo sliši?

Biti svobodnjak se sicer lepo sliši, je malo glorificirano s častjo, ampak definitivno težje je zaradi tega, ker je plačevanje honorarjev v Sloveniji velik problem. Ne veš, kdaj boš dobil, koliko boš dobil in tako naprej.

Ko smo že pri honorarjih - se kot igralec da živeti?

Honorarji so dobri, plače pa niso. Plače so dosti nizke za način dela, za razbit delovni čas. Za družinsko življenje ti ostane le malo časa, delaš zjutraj, delaš zvečer,

Večino življenja preživimo v procesu, ne v igranju. Tako da so ljudje, s katerimi delaš, vitalnega pomena. Večina mojega dela je proces, ne igranje predstave.

delaš za vikende, praznike, božič, silvestrovo. Ne moreš si vzeti niti dneva dopusta izven sicer kar dolgega kolektivnega dopusta poleti, ko je gledališka sezona mrtva.

Prej si omenil, da imaš možnost delati tudi izven matične hiše. Največji motiv je verjetno denar?

Če se mi zdi stvar v redu, jo sprejemem. Vsi imamo radi denar oziroma vsi ga potrebujemo. Moraš pač oceniti, koliko svojega dostojanstva si pripravljen žrtvovati in za koliko denarja boš to naredil. Včasih so stvari, ki jih delaš samo za denar, odlične, kvalitetne, super. Najsi gre to za delo na televiziji ali v gledališču ali na radiu, tudi v reklamah. Takrat nimaš težav z integriteto. Ko pa imaš probleme z integriteto, moraš zahtevati toliko denarja, da ti poplača neprespane noči sramu (smeh).

Kako zgleda delovni dan gledališkega igralca?

Povprečen delovni dan zgleda tako, da sta zjutraj vaja od desetih do dveh in zvečer od sedmih do desetih. Če pa je zvečer predstava, je vaja samo zjutraj. In ponavadi si nenapovedano prost na kakšen čuden dan, recimo v torek. S tem, da če imaš kakšno konkretno vlogo, se v bistvu z njo ukvarjaš tudi v odmoru med obema vajama. Nekateri projekti te v veliki meri okupirajo skozi ves dan, včasih pa lahko smo odkorakaš, ker imaš distanco.

Kako poteka priprava na vlogo?

Za vsakega igralca različno. Predvsem pa je to kolektivno delo. Najprej se dela kar precej časa na tekstu, vsaj slovenski sistem je tak. Nekateri tuji sistemi so taki, da morajo igralci znati tekst že na prvi vaji, ko se srečajo prvič. Pri nas je tako, da se na tekstu ogromno dela, ogromno pogovora, včasih preveč. Ampak to se mi zdi v bistvu dobro. To je prva faza, totalna razdelava teksta. Druga faza je postavljanje stvari v prostor in zadnja faza je sinteza, nadgradnja tega procesa. Jaz v bistvu nimam sistema, stvari se dogajajo same, zelo malokrat se mi zgodi, da pridem do točke, ko bi moral nekaj sistematično narediti.

Te kakšna vloga toliko »potegne noter«, da izgubiš stik z realnostjo?

Ne bi hotel mistificirati tega poklica v smislu, da je to nekaj, kar te »potegne« in te vleče skozi življenje in potem ničesar ne vidiš. V bistvu ni tako. Če delaš, se ti pojavljajo neki problemi v zvezi z vlogo, v zvezi s celim projektom in si ne moreš pomagati,

da ne bi o tem razmišljal, oziroma da ne bi tega apliciral na vsakdanje življenje. Ne gre pa za to, da je to nekaj, v kar se »mečeš noter«, v kar se »življaš«, kar te čisto poje. Seveda je veliko norosti, zato posel terja veliko discipline, izkušenj, veliko je tudi čiste tehnike. Zdi se mi, da gre včasih za zablodo umetnikov in včasih javnosti, ki si predstavljajo, da je to nekaj popolnoma norega in nekontroliranega. Ni. V bistvu gre za kreativen proces.

Kaj pa trema, živčnost pred premiero, predstavo?

Nekateri imajo ne glede na izkušnje zelo velike probleme, napetosti. Jaz čutim napetost, ampak nikdar v negativnem smislu. Gre za kreativno napetost. Na začetku, ko imaš manj izkušenj, so te nervozne in učinki veliko bolj negativni. Sčasoma pa te občutke obvladaš, tako da to postane kontrolirana napetost. Občutek ti postane domač, obvezen za delo.

Režiserji?

V vsakem poslu imajo ljudje različne okuse, se srečujejo, se ne srečujejo, se ujemajo, se ne ujemajo. Sebastian Horvat je eden od ljudi, s katerimi sem se mogoče najbolj ujel v odnosu režiser – igralec. Sicer pa se v gledališču ljudje menjavajo, isti ostajajo samo igralci, tajnice in čistilke.

Kakšni so koncepti gledališča v slovenskem prostoru? So primerljivi s produkcijo v Evropi?

Imamo vse. Imamo klasično gledališče, imamo zelo moderno gledališče, imamo institucionalna gledališča, tri nacionalke, pa recimo moje gledališče, ljubljansko Dramo, SNG Nova Gorica ... Ti vsi delajo tradicionalne in moderne stvari. Potem pa imamo tudi veliko odličnih neodvisnih produkcij – recimo ljubljanski Epicenter –, ki imajo svoje vizije, svoje projekte, sodobne stvari. Te produkcije so povsem primerljive z evropsko produkcijo. V tem smislu Slovenija ne zaostaja. Slovenija zaostaja le v denarju, po kvaliteti uprizoritev pa je v vrhu. Vse to pa je zasluga umetniških vodstev, institucij, režiserjev in igralcev.

Kateri koncept gledališča ti najbolj ustreza oziroma te zanima?

Rekel bi, da mi bolj odgovarja moderno gledališče, čeprav je to posplošitev. Vprašanje je, kaj je to moderno gledališče. Nekaj, kar je za mene moderno, je za nekoga morda še zmeraj totalno zaprašeno in dolgočasno. V gledališču so uporabljena že vsa

sredstva, ostane morda samo še to, da nekoga ubijejo. Danes je tako lahko moderno tudi vračanje h klasičnemu. Jaz bi rekel, da me zanimajo novi pogledi na gledališče, ki pa je do neke mere omejen in klasičen medij.

Te inspirirajo knjige ali filmi, po katerih je narejena predstava?

Lahko te zelo inspirira ali pa nič. Nekateri ljudje gledajo prejšnje uprizoritve ali tuje uprizoritve istih tekstov. Meni to ni všeč. Ne najdem nobene zadovoljive v tem, da bi črpal iz tega, kar je že narejeno na to temo. V bistvu gre bolj za to, da inspiracijo najdem znotraj stvari. To nima povezave s tekstom ali pa s knjigo ali pa s filmom, ki je podlaga predstave. Se pravi, delaš nekaj, po čemer je bil posnet film, pa ne jemlješ inspiracije iz filma, ampak iz nečesa, kar se ti zgodi na ulici ali pa kar se ti je zgodilo v življenju in kar ti da neko dimenzijo za to delo.

Ko sva že omenila film, kakšni filmi so ti všeč?

Dobri (smeh). Verjetno imam zaradi pोकlicne deformacije rad filme, ki imajo podarek na igralcih. Ne v smislu denarja, ampak v smislu genialnosti tega, kako režiser kaže neka stanja. S tega stališča nam je lahko ameriška kinematografija daleč, po drugi strani pa tudi zelo blizu. Predvsem določeni režiserji delajo filme, ki bazirajo na igralskem delu in potencialu.

Si že igral v filmu, te to zanima?

Definitivno me zanima. Delal sem manjše stvari, ko sem bil mlajši in pa na akademiji. Nočem pljuvati po slovenskem filmu. Slovenska filmska scena je precej majhna. Delajo eni in isti ljudje, tako kot v slovenskih reklamah, kjer so vedno isti glasovi. Dobil sem kar nekaj vabil za projekte, ki mi niso všeč, hkrati pa nisem dobil vabil za projekte, ki bi jih rad delal. Tako da za enkrat ni bilo še nič pametnega. Mi pa je film absolutno izziv.

Katero vlogo v svoji karieri bi najbolj izpostavil?

To je težko reči. Igram tri do štiri vloge na leto. Velike, srednje, kakršne koli. Bolj kot vloge in teksti so mi pomembni ljudje, s katerimi delam. Z nekaterimi ljudmi sem pripravljen delati kar koli, medtem ko je z nekaterimi tudi glavna vloga kazen. Bilo je kar nekaj v redu stvari, vendar bi težko izpostavil kakšno posebej. Glavna vloga je super zadeva, če predpostavimo, da delaš

z dobrimi ljudmi, z dobrimi režiserji in z dobrimi soigralci, hkrati pa je tudi velika odgovornost, ni samo užitek. Na neki način predstava stoji na tebi. Manjše in srednje vloge so lahko veliko bolj hvaležne, ker so ravno tak užitek, s tem, da nimaš tako velike odgovornosti. Ni velikega napora, je pa veliko užitka.

Potem nimaš neke ultimativne vloge, ki si jo že odigral ali bi si jo želel igrati?

Ne. Sicer je ogromno odličnih tekstov in vlog, ogromno pa je tudi katastrofalnih in zanič. Mene zanima samo s kom, s kom, s kom. Pomemben je proces. V končni fazi večino življenja preživimo v procesu, ne v igranju. Tako da so ljudje, s katerimi delaš, vitalnega pomena. Večina mojega dela je proces, ne igranje predstave.

Od kje dobiš odziv, refleksijo o vlogi, ki jo igraš?

Sam pri sebi, v odzivih kolegov, ki jih spoštuješ in ki so redki, in pa seveda v odzivih občinstva. Kritiki so velik problem, čeprav bodo ti rekli, da igralci ne marajo kritikov, ker nas kritizirajo in ocenjujejo naše delo. Vendar pa je dejstvo, da ni pravega kadra. Včasih je bil, včasih se je resno in konstruktivno ukvarjalo s kritiko kar nekaj ljudi, sedaj pa tega praktično več ni. Problem je v tem, da niso dovolj izobraženi ali pa nimajo dovolj radi tega medija. Nekaj je tudi ne-realiziranih gledaliških ljudi, kar je sicer stereotip, vendar resničen. Predvsem pa niso dovolj dobri poznavalci gledališča kot medija. Premalo so razgledani v tem specifičnem svetu, tako da jih redki jemljejo resno. Recimo, da sta dva ali trije, ki napišejo konstruktivno kritiko, kar pa ne pomeni nujno, da te v njej hvali. Vsi v gledališču si

želimo strokovne kritike zaradi refleksije, ki naj bi nam pomagala, da smo boljši. To manjka in glede tega se vsi žalostimo, jezimo ali pa se nam jebe. V glavnem se nam jebe.

Leta 2002 si zelo mlad dobil Borštnikovo nagrado občinstva.

To je edina nagrada, ki je nagrada občinstva, druge so nagrade žirije. Ta nagrada je paradoksalna, kasneje so jo ukinili. Verjetno ni bila po okusu žirije. Za ene ljudi je ta nagrada brez pomena, za druge pa šteje edino ta. Zame je bilo to odlično. Poleg tega mi je ta vloga zelo pri srcu, predstava je bila totalno moderna, delana s totalno neklasičnimi gledališkimi sredstvi in z odličnim poljskim režiserjem in glasbeniki. Tudi če zanjo ne bi prejel nagrade, je to ena mojih najljubših predstav.

Kaj pomeni nagrada za igralca? Pomeni to več vlog, boljši status za igralca?

Naj bi bilo tako, vendar ni. V Sloveniji mehanizmi, ki naj bi funkcionirali v razvitem gledališkem prostoru, enostavno ne funkcionirajo. Niti dobra kritika, niti nagrada ti ne prineseta ničesar. Ne nove vloge ne boljšega statusa ne ugleda. Edina stvar, ki te kam pripelje, je dobro delo v vseh situacijah.

Kako se ti zdi, da imamo v Novem mestu profesionalno gledališče?

Zdi se mi v redu ideja. Upam, da bo Matjažu uspelo, definitivno je on človek za to. Drugače pa nimam dovolj informacij o tem, ali je mesto dovolj veliko za gledališče, kakšno je povpraševanje, ali ima dovolj potencialnih gledalcev in koliko je pripravljen kulturni teren. Težko si predstavljam, kako je tako institucijo postaviti iz ničle, še

posebej, če si vezan na občinski proračun. Verjetno je potrebno veliko improvizirati in biti iznajdljiv. Dejavnosti, ki so se do sedaj odvijale glede gledališča, bolj pristajajo nekemu manjšemu kraju. Za Novo mesto kot regijsko središče zelo velike regije je en tak abonma, kot obstaja sedaj, zelo slab izgovor za gledališče. To so samo majhne, komorne predstave in komedije. Jih ne podcenjujem, ker so lahko zelo inteligentne in kvalitetne. Skratka to, kar se je do zdaj dogajalo z izborom, ni bil ravno neki presežek, to se lahko strinjamo vsi. Bilo bi lepo, da bi imelo Novo mesto, ki je bilo vedno kulturno živo in ki je vedno produciralo dovolj intelektualcev in umetnikov – poleg politikov, seveda –, gledališko institucijo na nivoju. Tudi manjša mesta od našega imajo gledališča in ta gledališča so uspešna.

Za konec: s čim se trenutno ukvarjaš?

Drug teden z Evripidovim Orestom potujemo v Nemčijo na festivala v Ludwigshafen in Muelheim an der Ruhr. Predstava je nastala jeseni v koprodukciji naše hiše in Festspiele Ludwigshafen v režiji nemškega režiserja Hansguentherja Heymeja in z našimi igralci. Ko se vrnem, bomo pripravljali novo decembrsko premiero Baerfussovega Avtobusa, ki jo režira mladi švicarski režiser Samuel Schwarz, hkrati igram še stare predstave, nekaj manjših stvari izven domače hiše ... toliko do novega leta, naprej pa za enkrat še ne vem.

Odprto pismo

Gradbena investicija Zarje in Monete International na Jakčevi v Novem mestu

V sredo, 11. oktobra, ob 16.00 je bila v stavbi občine javna obravnava gradbenega načrta investicije na Jakčevi ulici. Sam načrt je že nekaj časa na vpogled na voljo na občini, do konca meseca pa je bil tudi čas za podajo pisnih pripomb na sam načrt. Na razpravi je bila prisotna predstavnica več stanovalcev Maistrove ulice, ki je v našem imenu postavljala vprašanja in podala več tehtnih pripomb stanovalcev. Stanovalce soseske je zanimalo, kako nameravajo investitorji in občina reševati problem povečanega prometa in potrebe po parkirnih prostorih, saj je v investiciji predvideno 100 stanovanj v treh stanovanjskih blokkih s tremi, petimi in sedmimi etažami. Parkirnih mest na Jakčevi in Ragovski že sedaj primanjkuje, zato prebivalci parkirajo tudi na pločnikih in zelenicah.

Odgovor pristojnih je bil žal sprenevedajoč, saj so izjavili, da povečanega prometa sploh ne bo, na kar naj bi kazale prometne študije. Občina trdi, da bo prometno situacijo v mestu morala reševati tako, da se predvidijo obvoznice in podobno. Nas pa resnično zanima, kako bo stanovalec novega objekta prišel do obvoznice drugače kakor čez Jakčevo ulico? Stanovalci smo predlagali semaforizirano križišče s Kandijsko, vendar so sogovorniki predlog zavrnili. Starejši stanovalci vedo povedati, da je soseska na Jakčevi v bistvu že 30 let nedokončan projekt - poleg jame na sredi naselja je nedokončana tudi prometna povezava z okolico, saj so pred 30 leti presodili, da obstoječa povezava Jakčeve in Ragovske z mestom pravzaprav zadostuje, enakega mnenja pa so na občini po vsem sodeč tudi danes, navkljub nekajkratnem povečanju števila osebnih vozil.

Občina meni, da se bo načrtovani zgrajeni objekt v celoti lepo vključeval v prostor in ne bo v nobenem pogledu negativno posegel v nobeno sfero. Problem prometa in parkirnih mest naj bi po mnenju občine zadovoljivo reševali urejen dovoz do objekta, klančina, interventna pot in parkirni prostori v načrtovani garažni hiši. Tam naj bi bilo na voljo vsaj 235 mest, vendar še nimamo informacij o ceni parkiranja.

Drug problem investicije, ki še posebej zadeva stanovalce bližnje Maistrove ulice, ene najbolj zelenih ulic v mestu, pa je tako imenovana »ozelenitev« pasu zemljišča v lasti občine ob robu investicije. Zemljišče je glede na gradbeni načrt po mnenju investitorja in občine "zapuščeno", dejansko pa za ta pas zemlje na vrhu brežine že približno 30 let z gledno skrbijo stanovalci Maistrove ulice, ki so tam zasadili drevesa in grmičevje in urejajo zelenico. Edini poseg občine na tem področju je bila postavitev klopce, ki pa je že pred nekaj leti propadla. Torej ne gre za "zapuščeno" zemljišče, ki bi potrebovalo "ozelenitev", ampak je območje že kvalitetno "ozelenjeno" in prijetno na pogled - ne le z Maistrove ulice, temveč tudi iz blokov na Jakčevi in Ragovski ulici. Nekatera od dreves so visoka več kot 20 metrov in bi jih bil greh porušiti oziroma "ozeleniti" s pomočjo gradbenih strojev. Uničenje tega zelenega pasu bi bil bistven poseg v zelene površine v mestu in bi znižal kvaliteto življenja okoliških prebivalcev.

Ko je predstavnica stanovalcev na razpravi predstavnikom občine pokazala slike naše ulice, so nekateri od prisotnih prese- nečeni ugotovili, da bi bilo škoda uničevati tako lepo zelenico. Toliko o skrbnih pripravah na poseg v okolje. Kakšna pa bo dokončna odločitev občine, žal niso mogli povedati. Po besedah predstavnikov občine naj bi bil zeleni pas po njihovih načrtih namenjen rekreaciji in sprehajalcem, drevesa pa se naj ne bi odstranjevala brezglavo in brez predhodnega mnenja gozdarja in krajinskega arhitekta. Poseg v brežino zaradi izgradnje podpornega zidu ob gradnji naj bi bil po besedah občine in investitorjev minimalen. Predstavnica stanovalcev Maistrove ulice pa je povedala, da želijo stanovalci ohraniti zeleni pas nedotaknjen in ga še naprej vzdrževati na lastne stroške in so zato pripravljene tudi odkupiti zemljišče, na katerem se zeleni pas nahaja. Predstavnik občine so odgovorili, da bo občina sporočila, ali bi bil možen odkup tega zemljišča ali vsaj sklenitev najemne pogodbe. Zanimivo pa je, da nam tudi danes na obravnavi niso vedeli povedati, ali je denacionalizacijski postopek za parcelo št. 203, kjer je zeleni pas, že končan. To pomeni, da la-

stništvo te parcele še ni dokončno urejeno.

V načrtu je predvidena tudi izgradnja trim steze in kolesarske steze, kar je na zemljišču dolžine dobrih 100 metrov po mnenju stanovalcev nesmotrno in nesmiselno, saj so za tek v naravi na voljo že steze v bližnjem Ragovem logu. Prav tako so stanovalci ugovarjali postavitvi dodatnega igrišča, saj že obstoječe igrišče na Jakčevi večinoma sameva. Občina je na razpravi vztrajala pri postavitvi igrišča, medtem ko za trim stezo še niso dali odgovora. Menimo, da smo stanovalci na razpravi do-

kazali, da že leta skrbno urejamo eno najlepših zelenic v neposredni bližini centra mesta in pokazali, da zelenja ne želimo prepustiti uničenju zaradi površno pripravljenih posegov v prostor.

Dr. Blaž Rodič in skupina stanovalcev Maistrove ulice

Packa ob avtobusni na sodišču

Marko Mušič dobil bitko, vojne še ne

Foto Boštjan Pucelj

Okrožno sodišče v Ljubljani je pred nekaj tedni razsodilo v prid tožbi novomeškega arhitekta Marka Mušiča, ki od podjetja Real zahteva, da svojo investicijo ob novomeški avtobusni postaji gradi na podlagi njegovega arhitekturnega projekta. Real je že napovedal pritožbo.

Marko Mušič – sklicujoč se na avtorsko pravo – zahteva, da se celotno območje uredi na podlagi idejne rešitve, ki jo je občina po predhodnem anketnem natečaju za 30 milijonov tedanjih dinarjev odkupila leta 1989. Njegov projekt je bil v začetku devetdesetih delno uresničen z izgradnjo avtobusne postaje, pri čemer je kot nosilec investicije nastopal GIP Pionir, ki je pri tem sodeloval z arhitektom Mušičem. Zemljišče ob avtobusni postaji je kupilo podjetje Real, ki nasprotuje temu, da bi bilo zavezano graditi na podlagi Mušičevih projektov.

Sicer pa proces teče že vrsto let. Marko Mušič je vložil 9. junija 2003, sodba pa je bila izdana 25. septembra 2007. Pritožbeni rok se ni potekel, tako da zadeva še ni pravomočna. Kaj več o argumentaciji sodišča tako ni moč izvedeti. So pa pri podjetju Real, kot rečeno, napovedali pritožbo. Kljub številnim poskusom gospoda arhitekta Marka Mušiča (ki je sicer avtor številnih projektov v Novem mestu, npr. policijske postaje in prenove knjižnice) nikakor ni mogoče prepričati, da bi spregovoril za revijo Park. V samem centru mesta zaradi tega sodnega procesa že vrsto let ostaja ogromna črna packa.

>>> Uvodnik / nadaljevanje s strani 5

Ljudstvo je pač na pomoč poklicalo komunalo. Že zaradi zasičenosti z modrimi plakati se je to zdelo nujno. Vendarle bi – če nas ne bi pred in med kampanjo prepričevali o tem, kako nedvoumna je njihova zmaga – dosežek LDS lahko interpretirali tudi kot relativen uspeh za njihovo stranko. Kljub razcepom so ostali največja stranka, pripeljali svojega kandidata v drugi krog in edini izdelali predvolilni program, vreden tega imena.

Muhič je triumfiral. A realnost bo manj triumfalna. Novomeška občina je dobila oblast, ki se bo le stežka izvila iz dosedanjih vzorcev delovanja. Konce koncev je ZzD stranka, ki je de facto bila zadnjih nekaj mandatov na (ali blizu) oblasti in Alojzij Muhič je župan, ki je že sodeloval pri uspehih in neuspehih obstoječe občinske politike. A roko na srce – le težko verjamemo, da bi dokaj neodločni protikandidat (s številnimi dolgoletnimi občinskimi strukturami iz vrst LDS) uspel v resnici prodreti z *novim*, kot je obljubljal.

Pravi poraženec ni LDS, ampak kar vsi tisti, ki so prepričani, da Novo mesto potrebuje alternativo dosedanjemu načinu dela in preboj tudi na ravni javnih zadev. Preboj, ki bo uspel slediti tistemu, kar se dogaja na področju gospodarstva (in konec koncev tudi kulturne produkcije neobčinskih zavodov ter društev in sporadičnih individualnih presežkov na različnih področjih).

Odgovornost pa morajo nase prevzeti predvsem vsi tisti modri kritiki, ki so polni šepetajočih besed o potrebnosti sprememb, a svojega življenja za to niso pripravljene zastaviti – v boj pa raje pošiljajo slamnate može. Seveda zaradi tega, da bodo v primeru tega ali onega rezultata lahko odigrali svojo miniaturo.

Volilke in volilci pa so – bolj ali manj nezavedno, predvsem pa *hočeš nočeš* – potrdili, da so s tem, kar se zadnjih nekaj let dogaja v novomeški občini, zadovoljni, in da si tega želijo še in še.

DARS bo sofinanciral povezovalno cesto na AC

DARS, Ministrstvom za promet, Direkcija Republike Slovenije za ceste in Mestna občina Novo mesto so sklenili sporazum o sofinanciranju izgradnje 2,2 kilometra dolge povezovalne ceste med priključkom Novo mesto – zahod in krožiščem Bučna vas na severni obvoznici Novega mesta. Vrednost osnovne investicije je 3,26 milijona EUR, rok za izgradnjo pa deset mesecev od uvedbe v delo. Izvajalci bodo SCT Ljubljana, Primorje Ajdovščina in CGP Novo mesto, ki bodo z gradnjo predvidoma začeli še pred zimo. Mestna občina Novo mesto bo v celoti financirala stroške izdelave projektne dokumentacije in odkupa nepremičnin, izgradnjo hodnikov za pešce, kolesarskih stez, avtobusnih počivališč, vodovoda, meteorne in fekalne kanalizacije ter javne razsvetljave, DARS pa bo kril celotne stroške izgradnje navedene ceste in deviacij lokalnih cest, protihrupne zaščite ter

krajinske arhitekture. Preostale stroške bosta sofinancirala delila tako, da jih bo DARS d.d. kril 77,04 odstotka, Mestna občina Novo mesto pa 22,96 odstotka. Zgolj za gradbena dela za izgradnjo navedene ceste bo DARS d.d. tako sofinanciral 605 milijonov tolarjev, celotni strošek Mestne občine Novo mesto (vključno z izdelavo projektne dokumentacije in odkupom zemljišč) pa znaša 320 milijonov tolarjev. Izgradnja povezovalne ceste, s katero se bo Novo mesto na dolensko avtocesto navezalo z varno in sodobno dvopasovnico, predstavlja rekonstrukcijo dela Ljubljanske ceste v dolžini 1.643 metrov ter izgradnjo 565 metrov nove trase v prečnem profilu 14,3 metra. Cesto sestavljajo smerni vozišči v širini 3,25 metra, kolesarski stezi v širini 1,75 metra, hodnika za pešce široka 1,65 metra in bankini širine pol metra.

Podpis pogodbe o obnovi cest v Podgorju

Župan mestne občine je 6. novembra podpisal pogodbo o obnovi ceste Gabrje – Ratež z izgradnjo hodnika za pešce in javno razsvetljavo. Poleg tega se bo obnovila tudi cesta Velike Brusnice – Dolenji Suhadol – Gabrje, kjer bodo tudi naredili pločnik in osvetlili živahno prometno dogajanje v Podgorju. Izvajalec del bo CGP.

Podpis pogodb o izgradnji treh stanovanjskih blokov

Direktor podjetja Imos, d.d. g. Brane Kastelic je podpisal prodajno pogodbo z direktorjem podjetja Zarja, d.d. Novo mesto g. Milošem Dularjem ter prodajno pogodbo z direktorjem Stanovanjskega sklada RS g. Primožem Pircem. Na srečanju bo podpisana tudi izvajalska pogodba med podjetjema Imos, d.d. in Begrad, d.d. Pogodbe se nanašajo na izgradnjo prvih treh stanovanjskih blokov v ZN Podbreznik - Češča vas.

WWW.PARK-ON.NET

SPREHODI SE.

Desetletje Rotary kluba v Novem mestu

Več kot kočijaži

Rotary klub Novo mesto je novembra obeležil desetletnico obstoja. Za različne humanitarne projekte je v denarni in drugih oblikah namenil 100 milijonov tolarjev.

Rotary klub pomaga na različne načine: je "boter" novomeškim trojčkom in četverčkom, pomaga društvu paraplegikov, društvu invalidov in društvu Sožitje (ob deseti obletnici Rotaryja so vsem trem društvom podarili po pol milijona slovenskih tolarjev), pomagajo rejniškim družinam, socialno ogroženim otrokom pri stroških za šolo v naravi, darujejo za aparate bolnišnice Novo mesto, nadarjene posameznike štipendirajo za študij v tujini. "Tam, kjer sistem odpove, mi priskočimo na pomoč," pravijo.

Rotary klub je bil sicer ustanovljen že leta 1993, vendar je na uradno potrditev s strani mednarodne rotarijanske organizacije moral počakati na leto 1996. Med častnimi člani so imeli tudi Leona Štuklja. Ko je bil Štukelj star 98 let, so ga seznanili, da v Gradcu obstaja član, ki je star 101 leto. Štukelj je tedaj dejal: "Veste, gospod, jaz se že celo življenje srečujem s konkurenco!"

Kako se postane član kluba? Predlagati ga mora eden od obstoječih članov. Na skupnih sestankih člani ugotavljajo, ali je kandidat primeren za članstvo, pri čemer velja pravilo veta. Vsak član lahko zavrne sprejem kandidata, tudi če se ostali s sprejemom strinjajo. Nekoč so sprejemali kandidata, ki so ga hvalili čez vse mere. Nekdo je potem pripomnil: "Poslušajte, to je pa tako popoln človek, da je skorajda preveč idealen za nas." Kandidat se je kasneje odselil, tako ga dejansko nikoli niso sprejeli. Sicer pa je članov novomeškega kluba 30, želijo pa si, da bi jih bilo med 35 in 40 in tudi tega, da bi nekoliko znižali povprečno starost članstva. Novomeški Rotary je zaenkrat zgolj moška družba: kljub dolgoletnim "naporom" rotarijci zaenkrat kadijo cigare brez prisotnosti dam. Na splošno pa velja, da rotarijski klubi vključujejo tudi ženske in nekoč, o sodni dan!, bo tako tudi v Novem mestu.

O rotarijcih obstaja še neka druga anekdota: Rotary klub naj bi namreč ustanovili kočijaži, ki so čakali člane Lions kluba, ko se se ti sestajali. To sicer novomeški rotarijci odločno zanikajo, saj je bil po njihovih podatkih Rotary ustanovljen pred Levi. Poleg tega, pravijo, kljub podobnosti obstaja mnogo razlik med obema kluboma. Rotarijci se veliko več družijo, sestajajo se celo enkrat tedensko, prirejajo družinske piknike in podobno. Tudi splošna podoba, da gre za klub poslovnežev, ne velja, saj sta v enem klubu lahko zgolj dva člana iz iste stroke.

Seveda obstaja tudi možnost, da katerega izmed članov izključijo. To se je do sedaj zgodilo le enkrat, razlog pa je bil v nedejavnosti. In novinarsko vprašanje, kaj stori klub, če je nekdo vpleten v kaznivo dejanje, rotarijci odgovarjajo: "Lahko izključimo vsakogar.

Vendar pričakujemo, da bo član odstopil sam, če si omadežuje ime." Do sedaj je prišlo do enega takega odstopa, vendar ne zaradi kaznivega dejanja, ampak zaradi "težav na službenem mestu".

Članstvo "stane" 120 tisoč tolarjev na leto, poleg tega pa člani ob slovesnih večerjih darujejo še posebej. Denar za humanitarne namene sicer zbirajo tudi po podjetjih.

Glede na to, da je slovesnost potekala ravno v času aktualnosti t. im. romske problematike, smo rotarijci morali povprašati, ali so kdaj darovali tudi romski skupnosti: "Do sedaj o tem nismo razmišljali, niti o tem od zunaj nismo prejeli pobude." Ali bi med svoje članstvo povabili na primer uglednega Roma, podjetnika, ki je pred kratkim postal občinski svetnik? "Nekdo ga mora predlagati. Nič nimamo proti temu. Je pa res, da ga premalo poznamo, da bi ga predlagali, lahko pa se o njem pozanimamo!"

Koliko je članstvo pomembno za biznis? Vsak član ima možnost biti prisoten na sestanku katerega koli Rotary kluba na svetu. Pravzaprav je obveznost vsakega kluba, da gosti vsakega rotarijanca. Novomeški klub tako vsako leto sprejme vsaj deset članov od drugod. Je pa dejstvo, da člani ne smejo svojega članstva izkoriščati v poslovne namene. Namen njihovega srečevanja je predvsem spodbujanje humanitarnosti v družbi in krepitev prijateljstva in drugih vrednot.

Ministri z občino podpisali namero

Minister za okolje in prostor Janez Podobnik ter minister za promet mag. Janez Božič sta 19. oktobra z MO Novo mesto podpisala pismo o nameri, ki podpisnike zavezuje k čimprejšnji izgradnji manjkajočih obvoznic Novega mesta in ustreznih navezav na državno cestno omrežje ter k prioritarni izgradnji tretje razvojne osi.

Izgradnja tretje razvojne osi z obvoznicami Novega mesta je izjemnega pomena za regijo JV Slovenija, Mestno občino Novo mesto in Novo mesto kot regionalno središče nacionalnega pomena, ki ga je z vidika pospeševanja vsestranskega razvoja prioritarno potrebno ustrezno prometno navezati na novo razvojno in prometno os – tretjo razvojno os. Ta je ključna za izboljšanje notranjih in zunanjih povezav v regiji in občini, za razvoj gospodarstva ter za zmanjševanje strukturnih razlik v razvoju posameznih delov občine in širše regije. Namen nove prometne povezave je

zlasti izboljšanje kvalitete potovanja, bistveno povečanje hitrosti potovanja oziroma zmanjšanje potovalnega časa, znižanje stroškov transporta, izboljšanje prometne varnosti, povečanje zanesljivosti povezave na obravnavanem območju, izboljšanje pogojev za nadaljnji regionalni razvoj, na območju Novega mesta prevzem funkcij obvoznic in preložitve prometa izven naselij. Iz omenjenih razlogov je mestna občina zainteresirana za čim hitrejšo izgradnjo tretje razvojne osi.

Podpisniki pisma o nameri so se s podpisom obvezali, da bodo pri pripravi sprememb in dopolnitev Nacionalnega programa izgradnje avtocest v RS zagotovili, da se tudi srednji del državne daljinske ceste med avtocesto A1 Maribor – Ljubljana in avtocesto A2 Ljubljana – Obrežje pri Novem mestu in južni del državne daljinske ceste med avtocesto A2 Ljubljana – Obrežje pri Novem mestu in mejo

z R Hrvaško na tretji razvojni osi od Celja do meje z R Hrvaško uvrsti v njegovo vsebino tako, da bo skupaj s severnim delom državne daljinske ceste med avtocesto A1 Maribor – Ljubljana in mejo z R Avstrijo tvoril celotno daljinsko cestno prometno povezavo tretje razvojne osi.

Prav tako bo skladno z določili pisma za izgradnjo tretje razvojne osi skupaj z navezovalnimi cestami v območju Novega mesta izdelana ustrežna prostorska in izvedbenega dokumentacija v okviru finančne perspektive 2007-2013, kar bo omogočila nova zakonodaja s področja prostorskega načrtovanja. Gradnja se bo prioritarno pričela izvajati na odsekih v območju Novega mesta v okviru zagotovljenih finančnih sredstev.

Pismo o nameri za mrežni inkubator

MO Novo mesto, Razvojni center Novo mesto (bivši Podjetniški center) in podjetje IMOS so podpisali pismo o nameri za sodelovanje pri vzpostavitvi mrežnega inkubatorja Dolenjske. Mrežni podjetniški inkubator, ki bo lociran v Tehnološkem parku Podbreznik, je eden izmed prioritarnih regijskih projektov za povečanje

konkurenčnosti gospodarstva in hitrejšo gospodarsko rast v okviru Regionalnega razvojnega programa Jugovzhodne Slovenije 2007-2013, kot pomemben projekt pa je umeščen v izgradnjo gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije z Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023.

Zavod Univerzitetno in raziskovalno središče uradno odprt

18. oktobra je bil tudi uradno odprt javni zavod Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto.

Župan podelil nagrade za raziskave

10. novembra je Boštjan Kovačič podelil nagrade za raziskovalno in inovativno dejavnost. Za raziskovalno delo mladih so jih prejeli Marko Kastelic, Simona Legiša in Žiga Piletič ter Urša Kovač in Simon Kovačič. Za mentorsko delo z mladimi je nagrado prejel Ivica Tomič. Za raziskovalne dosežke in inovacijsko delo pa so nagrado dobili Dušan Zgonc, mag. Simon Drnovšek in Tine Dobovšek, Feliks Vrbanjščak, mag. Miha Vrbinc, Mohsen Hussein in Darko Vladič.

WWW.PARK-ON.NET

SPREHODI SE.

Novo mesto prejelo priznanje za turizem

Slovenska turistična organizacija je MO Novo mesto podelila priznanje za prizadevno in kakovostno urejanje ponudba na spletnem portalu te organizacije. Slovenska turistična zveza pa je Novemu mestu dodelilo tretje mesto v kategoriji večjih mest v akciji "Moja dežela - lepa in gostoljubna 2006".

Ilegalno plakatiranje Muhiča in Pezlja

Niti Alojz Muhič niti Janez Pezelj nista politika, za katera bi lahko trdili, da poznata predpise s področja komunalnih zadev, kar je še posebej zaskrbljujoče pri novem županu, ki prihaja ravno s tega področja. Novo mesto je že na legaliziranih plakatnih mestih zasičeno z modrimi in rdečimi, a to organizatorjem volilne kampanje ni bilo dovolj: potrebno je bilo zasvinjati tudi kulturne spomenike, avtobusna postajališča, fasade v zasebni lasti in tako naprej. Upajmo, da bodo plakati odstranjeni - ali pa bo moral za zadevo poskrbeti novi komunalni direktor?

Foto: Boštjan Pucelj

En gospod je videl ...

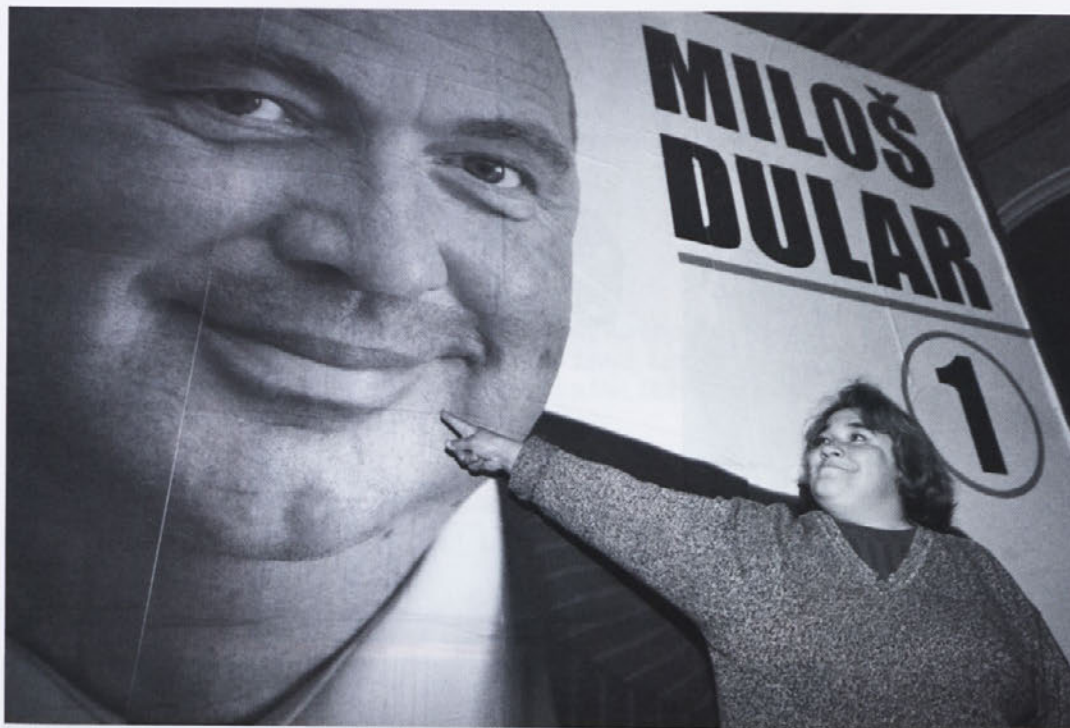
En gospod je videl, da že dalj časa veni cipresa - lončnica pred Knjigarno Goga. Menda to ne napoveduje tudi sušenje Goginih ustvarjalcev ali pa kar Goge same?

Žurka za 8 mio sit: otvoritev rotovža
(Foto Boštjan Pucelj)

Kmetijska šola Grm: Likovna akademija

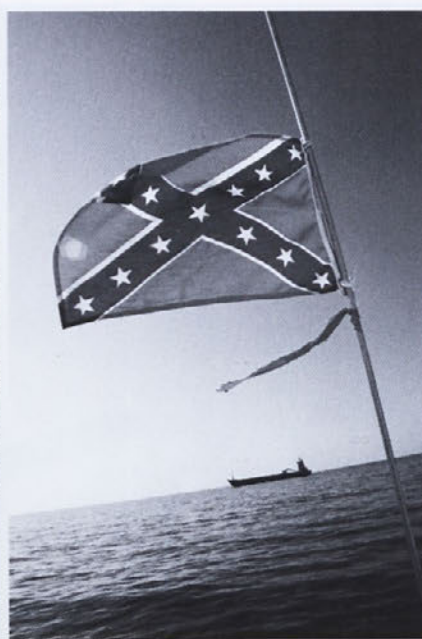

Volitve 2006: Izbira ljudstva
(Foto Boštjan Pucelj)

Slavje privržencev novega župana:
bo prva dama občinske uprave
postala Jasna Šinkovec?
(Foto Boštjan Pucelj)

Jadranje novomeških študentov (Foto Jure Švent)

10 let Rotary kluba, Kostanjevica (foto: Bakica)

Anton Podbevšek Teater, Simpozij o Galileu: dr. Matjaž Vesel, dr. Sašo Dolenc, dr. Griša Močnik (Foto Bošjan Pucelj)

Projekt 13: Dom za sanje in razstava fotografij Boštjana Pucelja, Galerija Slon (Foto Jure Švent)

Kronika volilnega dogajanja pred drugim krogom

22. oktober malo po 20. uri:

Izid prvega kroga je jasen: zmagovalec Muhič, pred Pezljem, Koncilijo, Dularjem in Kramarjem. Dular napove podporo Muhiču, ki jo ta kasneje zavrne. Koncilija napove pogajanja z obema stranema. Pezelj široko koalicijo proti stari politiki, Muhič pa željo po sodelovanju s SDS in z DeSUS, kar se kasneje tudi uresniči.

22. oktober malo po 22. uri:

Znani tudi izid volitev v občinski svet, kamar se uvrsti kar 13 list.

23. oktober:

Po preštetu preferenčnih glasov je znan dokončni seznam novih svetnic in svetnikov. Občinski svet bo imel 7 svetnic in 23 svetnikov.

24. oktober:

Na spletni Parkovi strani objavimo prve analize volitev, ki pokažejo, da je Muhič v prvem krogu triumfiral predvsem na podeželju, kjer je protikandidat Pezelj (in tudi njegova stranka) popolnoma pogorel. A je Pezljju uspelo, da Muhiča premaga na mestnih voliščih.

25. oktober:

Začnejo se intenzivna pogajanja o medsebojnih podporah pred drugim krogom, ki navsezadnje osami kandidata LDS nasproti široki Muhičevi koaliciji.

27. oktober:

Ivan Grill, predsednik SDS, izjavi, da možnosti za predvolilno koalicijo s Pezljem ni in da jo bodo bodisi sklenili z ZzD ali pa bodo sklepali povolilne koalicije.

30. oktober:

Pride do prvih neuradnih informacij, da bodo Muhiča podprli tudi v SDS in DeSUS, kar se kasneje tudi uresniči. Koalicija pomladnih strank propade, saj stranke Pomladi na pogajanjih ne nastopajo več enotno. Tomaž Levičar, predsednik LDS, izjavi, da jih kadrovske koalicije ne zanimajo.

3. november:

Alojz Muhič na novinarski konferenci objavi, da jih podpira SDS in DeSUS. Koalicija naj bi temeljila na programski sorodnosti, kadrovanja pa naj ne bi bilo. Milan Lah, predsednik DeSUS, zanika koalicijo z Muhičem, češ da še vedno čakajo odgovor na svoje zahteve. Grill (SDS) napove, da ljudi, vpletenih v dosedanje afere, ne bo v prihodnji občinski oblasti, Muhič pa, da Miloša Dularja ne bo v povolilni koaliciji.

4. november:

Časnik Dnevnik objavi edino anketo o predvolilnem razpoloženju pri nas, po kateri Muhič vodi s 65 %, a opozarjajo, da Pezelju podpora raste.

6. november:

Janez Pezelj na novinarski konferenci razglasi "najboljši program v državi", predlaga ukinitve samoprispevka, znižanje cen komunalnih storitev, protikandidata pa obtoži, da za njim stojijo ljudje, ki so občino vodili do sedaj. Primož Žižek, vodja volilnega šaba LDS, napove novo strategijo predvolilne kampanje, konkurenco obtoži uničevanja plakatov (ta se kasneje pritoži enako). Začne se plakatna vojna.

7. november:

Milan Lah (DeSUS) napove podporo Muhiču. Ta Pezeljev predlog o ukinitvi samoprispevka razglasi za predvolilno manipulacijo.

8. november:

Pezelj na novinarski konferenci objavi, da ga podpira SLS, vendar predsednik te stranke Alojz Turk to kasneje zanika. Volilni štab Alojza Muhiča objavi, da sedanji župan s prihodnjo oblastjo ne bo sodeloval. Primož Žižek (LDS) izjavi, da je izjava Ivana Grilla, da niso kadrovali, neresnična. Ivan Grill izjavo Žižka označi za izmišljeno.

10. november:

Franci Kek na soočenju kandidatov na POP TV javno podpre Janeza Pezlja.

12. november:

Alojz Muhič prepričljivo zmaga v drugem krogu volitev; tako na mestnih kot primestnih voliščih.

Analiza županskih volitev Ave, triumfator

Pezljju ni uspelo prepričati mestne volilce, da ga bolj množično volijo, nasprotno - večina volilcev se je tudi v mestnih okoljih odločila, da za razliko od prvega kroga volijo in izvolijo njegovega protikandidata.

Aktivnost poraženega tabora pred drugim krog je bila torej popolnoma neuspešna, strategija in taktika Muhičevih brez napak. Tudi trditev, da je mesto bolj naklonjeno kandidatu LDS, je bila (samo)zaslepitev.

Alojz Muhič je v obeh krogih županskih volitev dosegel prepričljivo zmago. V prvem krogu je bila njegova zmaga veliko bolj izrazita na primestnih voliščih novomeške občine, medtem ko je v drugem krogu slavil tako v mestnih središčih kot tudi na podeželju, pri čemer je triumfiral predvsem na slednjem. Janezu Pezljju torej ni uspelo tisto, kar je bil cilj njegove kampanje v drugem krogu: prepričati mestne volilce, da ga bolj množično volijo, nasprotno - večina volilcev se je tudi v mestnih okoljih odločila, da za razliko od prvega kroga volijo in izvolijo njegovega protikandidata.

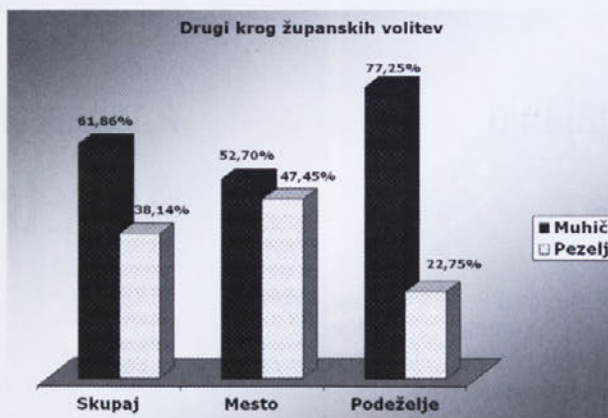
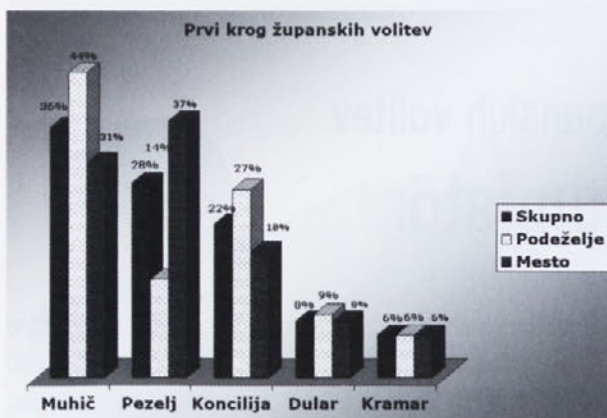
1. runda: Podeželju plebiscitarno Muhiča

Analiza rezultatov prvega kroga volitev kaže, da je bila volja volilcev v mestnih krajevnih skupnostih izrazito drugačna kot v podeželskih krajevnih skupnostih. V mestnih krajevnih skupnostih bi zmago v prvem krogu zanesljivo slavil Janez Pezelj (37 %), drugi bi bil Alojz Muhič (31 %), tretji pa Franci Koncilija (18 %). Toda če bi seštevali zgolj glasove volilcev s podeželja, se Pezelj v drugi krog sploh ne bi uvrstil, saj je dosegel borih 14 % glasov. Tu bi bil prepričljiv zmagovalec Alojz Muhič (44 %), drugi pa Koncilija (27 %). Miloš Dular in Jani Kramar v obeh primerih dosegata enako popularnost tako v mestu kot na podeželju, prvi dobrih 8 %, drugi pa dobrih 6 %.

Alojz Muhič je izjemen uspeh, skorajda plebiscitarno podporo dosegel na voliščih v Stranski vasi (81 %), Birčni vasi (76 %), Malem Podljubnu (75 %), absolutno večino pa je dosegel še na voliščih na Gabrju in Uršnih selih. Zmago mu je na šestih od 20-tih volišč odzvel Franci Koncilija, ki je slavil v Dolžu (kar 56 %), Hrušici, Otočcu, na Pahi, v Podgradu in Stopičah. Pezelj ni dobil niti enega podeželskega volišča, pravo katastrofo (pod 8 %) pa je doživel na voliščih, kjer sta dva kandidata prejela prek 50 odstotkov. Še najboljši izid je ta kandidat dosegel na Otočcu (23 %) in Malem Slatniku (20 %).

Volilci v mestnih območjih so glasovali veliko bolj enotno in večjih odstopanj od zgoraj navedenega povprečja skorajda ni. Še najslabši rezultat je Muhič dobil v strogem centru mesta (20 %), vendar ne le zaradi Pezlja (41 %), ampak tudi zaradi Koncilije, ki je tu dobil 23 %. In kako je glasovala romska skupnost? Izrazito v prid Pezljju (54 %) - to je tudi njegov najboljši posamični izid, pa tudi Muhiču (28 %), medtem ko je Koncilija tu pobral bore 2,4 odstotka.

2. runda: Tudi mesto porazilo Pezlja

Alojz Muhič je v drugem krogu zmagal na vseh primestnih oziroma podeželskih voliščih. V celoti gledano je na podeželju prejel kar 77,25 odstotka glasov, Pezelj zgolj 22,75. A tudi na mestnih voliščih je zmagovalec Muhič, sicer bolj tesno: dosegel je 52,70 % glasov, Pezelj 47,45 %.

Janez Pezelj ni dobil niti enega od 20-ih primestnih volišč in zgolj 9 od mestnih. Na podeželju se je še najbolj približal Muhiču na Malem Slatniku (34 %), Hrušici (32 %) in Dolenjem Karteljevem (30 %), a popoln polom doživel v Stranski vasi, Malem Podljubnu, Gorenjih Kamencah, Ždinji vasi, kjer je povsod dosegel manj kot deset odstotkov.

Alojz Muhič se je nekoliko "potil" za zmago na mestnih voliščih, a je vendarle premagal protikandidata na 11-ih od 20 volišč. Pezelj mu je zmago najbolj preprečljivo odnesel v Brezju (85 %), v strogem centru (62 %), na Grmu (57 %), v Bršljini (volišče Klemenčičeva, 57 %), zmagal pa je tudi na enem od dveh volišč na Šegovi, na volišču Ulica Slavka Gruma, na obeh Grmskih voliščih in na Seidlovi.

Volilna udeležba: tudi meščani so volili nadpovprečno

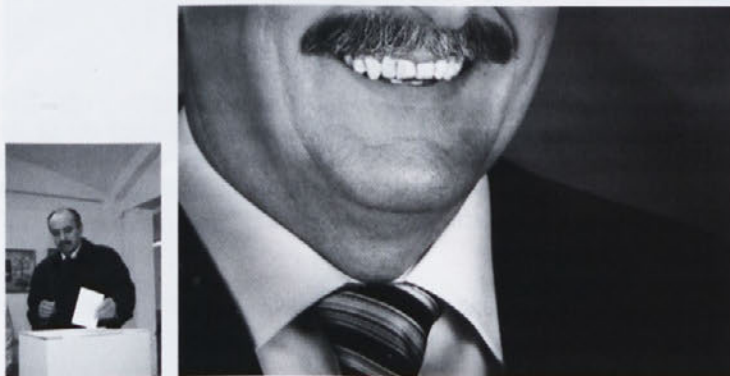
Volilna udeležba na volitvah za drugi krog novomeškega župana je bila v naši občini 52,53 %. Na primestnih voliščih je udeležba dosegla 53,87 odstotka, na mestnih voliščih pa je bila 50,18 %. Težko bi torej govorili o kakršni koli "abstinenci" mestnih volilcev, kot so skušali svoj poraz upravičiti v taboru poraženega županskega kandidata. V prvem krogu je bila udeležba v občini 59,52 %. Na mestna volišča je prišlo 57,57 %, na podeželska pa 61,72 % upravičencev. Če primerjamo mestno občino Novo mesto s slovenskim povprečjem, je bila pri nas udeležba v obeh krogih nadpovprečna, saj se je v drugem krogu volitev udeležilo 48,27 %, v prvem pa 55,53 %. Udeležba v naši občini (in v samem Novem mestu) povsem primerljiva (ali celo nadpovprečna) z udeležbo volilcev v preostalih mestnih občinah, kjer je potekal drugi krog. V mestni občini Kranj se je tako volitev v drugem krogu udeležilo le 42,23 %, v MO Maribor le 47,45, v MO Nova Gorica 54,14 % in v MO Velenje 50,7 % volilcev in volilk. Poleg tega lahko razberemo, da je udeležba na podeželju ponavadi višja kot v mestih – to se vidi iz primerjave med volilnima udeležbama v mestnih in nemestnih občinah. V nemestnih občinah je bila v drugem krogu volitev udeležba 53,11 % (prvi krog 58,22 %), v mestnih občinah pa je bila udeležba 48,27 % (v prvem krogu 55,53 %).

Sklep: Drugi krog odveč

V prvem krogu je Muhič Pezlja premagal z razliko dobrih 8 odstotnih točk, v drugem pa je bila razlika slabih 21 odstotnih točk. Razlika se je torej več kot podvojila. Aktivnost poraženega tabora pred drugim krog je bila torej popolnoma neuspešna, nasprotno, tudi mestni volilci so se obrnili (ali pa so vselej že bili obrnjeni) k njegovemu protikandidatu.

"Če delaš dobro, pride ustrezno plačilo. Rezultat ni samo plod dela v volilni kampanji, ampak mojega dolgoletnega dela, tako v krajevni skupnosti kot v podjetjih, kjer sem delal. Mislim, da je bil zadnji teden odveč. Začele so se umazane igre, za kar je škoda. Sedaj je potrebno konstituirati občinski svet in potrditi mandate. Verjetno ne bo potrebno kakšno veliko iskanje pri sestavljanju koalicije, saj imamo dober program. Vrata so odprta vsem, ki bodo želeli sodelovati. Kar zadeva sodelovanja z LDS – tudi oni so vabljeni, vendar nikakor ne tisti, ki so me blatili," je dejal Alojz Muhič v sploh prvi izjavi, ki jo je dal – prav reviji Park – kot zmagovalec drugega kroga. To je bilo 12. novembra, nekaj minut pred sedmo uro zvečer, ko so bili kandidati in nekateri novinarji že seznanjeni z rezultati vzporednih volitev POP TV.

Janez Pezelj: "Majhno razočaranje je. Vendarle sem pričakoval zmago. V življenju je že bilo mnogo preizkušenj, tako da razočaranje ni bilo preveliko. A naše ideje bomo še vedno lahko uresničevali v mestnem svetu, saj je naša stranka najmočnejša skupina. Z veseljem bomo podpirali tiste programe, ki bodo Novo mesto postavili ob bok Mariboru, Celju, pa tudi Šentjernej. Prepričan sem, da bomo čez štiri leta tudi z našo pokazali več, kot do sedaj. Nad volilno udeležbo sem malce razočaran. Pričakovali smo, da jih bomo uspeli nagovoriti; zadnji teden smo veliko delali," je povedal Janez Pezelj v prvi izjavi po objavi rezultatov vzporednih volitev, na volilni dan, nekaj minut po sedmi uri zvečer.

Izjave obiskovalcev spletne strani www.park-on.net po objavi rezultatov drugega kroga volitev:

Zmagoslavje:

"Pezelj je absolutni zmagovalec letošnjih volitev. No brez Žižka in Levičarja ter preostale plakat-mafije, jasno, ne bi šlo. Zmagali so v 8 od 63 krajevnih skupnosti, od tega najbolj prepričljivo v krajevni skupnosti Brezje - Žabjak (88 Pezelj, 15 Muhič). Toliko o zmagi vasi nad mestom. Jutri bo lep dan za mestno občino Novo mesto, za novo Mesto. ZZD, SD, SDS, SLS, DeSUS. PS: Franci Kek, Euroautogolsamoatentat."

Nej:

"Važno je, da me voliše na Grmu ni razočaralo. Tu pa Muhičeva mentaliteta res nima kaj iskati."

Tomaz:

"Brez Levičarja, Žižka in ostale plakat-mafije bi šlo Pezlu zagotovo bolje. Sicer se pa neahajte slepiti s kvazi zmago, ker ste poraženci."

Plakat Mafija:

"Plakat mafija??? Plakati nimajo s porazom ali zmago skoraj nič opraviti. Živimo pač v okolju, kjer prihajajo na površje poglavarji gasilsko-lovskih združb. Edini problem, ki sta ga imela Levičar in Žižek oziroma so ga imeli mladi liberalci je, da nimajo močne mreže na terenu, ker pač niso ne gasilci ne lovci ne vinogradniki. To pa je v taki situaciji nekaj štelu. Od Muhiča si ne obetam veliko."

Pero:

"Se že veselim novih političnih veselic: Rafko Križman, zvani "hitri in učinkoviti", Jasna Šinkovec "tiha in objektivna", Borut Novak "ne kriv, ne dužan", Ivan Gril, "od vodje poslan", Slavko Turk "karkoli, samo da je zame", DeSUS "brez nas ni vas" in druge bolj ali manj božje, bivše lds-ovske ali podgorske face."

Urša:

"Dragi komentatorji, volilci imajo vedno prav. Dobili smo župana - gospodarnega in poštenega. Bodite realni, vem, da ne zna čarati in tudi vi ne pričakujte to od njega. Zakaj mu še kar naprej mečete polena pod noge? Če ste tako pametni se bolj aktivno vključite v zgodbo. G. Muhič vam bo prislunil. Mesto ne pdcenjij Vasi. Tudi na vasi si zaslužijo boljše življenjske pogoje. Žal v nekaterih še ni pitne vode, ki je življenjsko pomembna. Za meščane pa je "življenskega" pomena, npr. drsališče,... Jaz vem, da bo za vse poskrbjeno, prioritete bodo pač obstajale."

Ana:

"Ni dileme, da je Muhič zmagal tudi v mestu, je pa potrebno vedet, da je Pezlja dol potegnila abstinenca mesta... in lahko pogojno rečemo, da je župana mestne občine izvolilo podeželje."

Hemo:

"Abstinenca je enako ne-podpirati, draga ana. Šteje kdor pride, kdor ne pride, že ima razlog. Pezelj je prepričal premalo novomeščanov, abstinenca je samo posledica. 12 proti 8 pa je rezultat mesta, ne podeželja."

Kerlc:

"Zmaga Muhiča je dokaz, da si lahko nagrajen tudi za slabo delo. Očitno si nagrajen, če pred volitvami izstopiš iz stranke, na katero si prej prisegal in postaneš njen najostrejši nasprotnik. Če samo pomislimo na njegovo vodenje pekarn ali Komunale (ki ima mnogo preveč zaposlenih, storitve, ki so med najdražjimi v državi, številne sumljive ljudi, ki tam uživajo v dobro plačani sinekuri), je jasno, da je njegov slogan o "poštenem in gospodarnem" človeku zgolj prazna marnja."

Jaka:

"Pezelj je absolutni moralni zmagovalec volitev. Človeka, ki ga je poznalo bore malo ljudi, sploh na podeželju, in katerega razen Keka (svaka čast!) ni podprla nobena stranka, je kljub temu volilo skoraj 40 % volilcev. Muhič bi se moral kljub zmagi resno zamisliti. Bravo Pezelj, vaš čas šele prihaja!"

Analiza volitev v občinski svet Odidite!

Skorajda vse stranke in liste so dobile manj od tistega, kar so pred volitvami določile kot uspeh na volitvah v občinski svet. Le dve stranki sta presegle volilni uspeh izpred štirih let, a tudi ti dve zaostali za slovenskim povprečjem. Na romskih volitvah je dosedanji svetnik doživel katastrofo, presenečenja pa so doživeli tudi na "gospodarski" listi, kjer je kandidat z zaporedno številko 25 uspel s prednostnimi glasovi izriniti nesojeno svetnico.

Neuspehi

Večina strank in nestranskih list mora biti močno razočaranih nad rezultatom letošnjih volitev v občinski svet. Le Zveza za Dolenjsko (ZzD) in Lista za razvoj gospodarstva (LRG) sta namreč dosegla tisto, kar sta v Parkovih soočenjih definirali kot volilni uspeh. Rafko Križman (ZzD) je namreč izjavil, da bodo v stranki šteli za uspeh, v kolikor dobijo 5 mandatov. In toliko so jih tudi dobili. Adolf Zupan (LRG) je kot uspeh definiral dve svetniški mest in jih tudi osvojil.

Vsi ostali predstavniki strank in list so živeli visoko v oblakih in pristali na realnih tleh neuspeha. Tomaž Levičar (LDS) je upal na sedem mest, dobili so jih le pet. Ivan Grill bi bil zadovoljen, če bi SDS dosegel šest svetnikov, kot si jih je zaželel, rezultat pa mu je prinesel dva manj. Igor Perhaj (SD) se je tudi zelo uštel, saj je uspel pridobiti zgolj polovico od štirih svetniških mest, kolikor so jih definirali kot volilni uspeh. Franci Kek se je v svojem slogu ognil postavljenemu vprašanju, pa vendar se bo tudi on moral sprijazniti z neuspehom; upal je namreč, da bo AS skupaj z Listo za Dolenjsko (LzD) dosegel štiri mandate; a naslednja štiri leta bodo v Rotovžu »službovali« le trije. Tudi Alojz Turk očitno ni najbolje presodil možnosti svoje stranke SLS na letošnjih lokalnih volitvah, saj je kot uspeh določil tri ali štiri svetniška mesta, dobil pa je zgolj dva. Še bolj na realnih tleh je moral pristati Alojz Zupančič (NSi), ki je dosegel zgolj polovico tistega, kar bi bilo za njih uspeh - dobili so dva mandata.

Anton Škerlj (Društvo Novo mesto, DNM) je sicer sebe uspel pripeljati v občinski svet, ne pa tudi drugega svetnika, kar so si želeli. A v nasprotju s Škerljem v svetu ne bo sedel Gregor Macedoni (LzD), ki je preoptimistično upal kar na tri sedeže v občinskem parlamentu, dobili pa so le enega. Ana Bilbija (DeSUS) je volilni uspeh zgrešila kar za tri mesta, saj je kot uspeh določila štiri mesta, izvolili pa so zgolj enega. Še najmanj stika z realnostjo pa so imeli na listi Miloš Dular - RNMP, kjer je doktor znanosti Janez Usenik napovedal polnih šest mandatov, a v novomeški parlament so volilci poslali zgolj enega. Matjaž Engel ni sodeloval v Parkovem soočenju, vendar bi glede na njegovo radost, ko je bil seznanjen z izidom, lahko sodili, da meni, da je dosegel uspeh s tem, ko je samega sebe izvolil poslati v občinski parlament.

V resnih demokracijah predsedniki strank v primeru neuspeha odstopijo s svojih položajev. V Novem mestu je še pred volitvami v primeru neuspeha odstop s svojega položaja napovedal predsednik LDS Levičar. Kaj torej mesec dni po očitnem volilnem neuspehu še čakajo naši politiki?

Primerjava z uspehom pred štirimi leti in s slovenskim povprečjem

SDS in SD sta edini novomeški politični stranki, ki sta presegle volilni uspeh izpred štirih let. Toda tudi za ti dve stranki, kot za vse ostale, velja, da so dosegle - bolj ali manj izrazito - slabši rezultat, kot so ga dosegle njihove stranke v slovenskem povprečju. Toda tudi to ni nič posebnega, saj je ta zaostanek prisoten na vseh dosedanjih lokalnih volitvah.

Opozoriti pa tudi velja, da rezultati strank v mestnih občinah zelo nihajo. V Kopru in Ljubljani smo doživeli strankarsko katastrofo, medtem ko v ostalih mestnih občinah politične stranke še vedno prevladujejo. Glede na predvolilna pričakovanja, izražena v Parkovih soočenjih, nobena od uveljavljenih političnih strank ni dosegla praga, ki so ga definirali kot uspeh.

Če primerjamo rezultat strank glede na mestna oziroma primestna volišča, opazimo, da do izrazitih razlik v priljubljenosti prihaja predvsem pri strankah LDS in SLS. LDS je na primestnih voliščih dosegel zgolj 7,35 % glasov, za tam zmagovitim ZzD (16,9 %) zaostal za slabih 10 odstotkov in zasedel šele četrto mesto, za SDS (14,81 %) in SLS (10 %). LDS je prepričljivo zmago dosegel v mestu (18,51%), pred SDS (11,44 %) in ZzD (11,35 %). Veliko slabši rezultat kot na podeželju v mestu dosega SLS, ki je uspel zbrati zgolj 5,07 %, in tako zaostaja za SD, LRG, AS in Nsi.

Uspehi: Mesojedec, Tudija, Šinkovec, Bačar največ prednostnih glasov

Bojan Tudija je edini kandidat za novomeški občinski svet, ki je uspel dobiti svetniški mandat s pomočjo prednostnega (preferenčnega) glasu. Največ prednostnih glasov so poleg njega dobili Silvo Mesojedec (141), Jasna Šinkovec (106) in Franc Bačar (105). Franc Bačar je le za las zgrešil uvrstitev v prihodnji občinski svet. Da bi presegel mejo 10 odstotkov vseh glasov za listo SLS, kolikor bi bilo potrebno, da bi se prednostni glasovi uveljavili, bi moral dobiti le še 6 glasov. Prav toliko glasov premalo je v občinskem svetu ohranilo Martino Vrhovnik. Na listi SLS je malo manjkalo tudi Francu Goletu (prejel je 97 prednostnih glasov), ki bi moral dobiti le še dodatnih 14 prednostnih glasov.

Največ prednostnih glasov sploh je prejel Silvo Mesojedec. Vendar je 141 glasov še vedno zgolj 6,99 % vseh glasov, ki jih je prejel SDS. Jasna Šinkovec je že na podlagi vrstnega reda na listi kandidatov ZzD uvrščena v občinski svet, tako da ji prednostni glasovi niso potrebni – v vsakem primeru pa ne bi zadostovali, saj 106 glasov predstavlja zgolj 4,41 % odstotka vseh glasov za listo ZzD. Zanimivi je tudi število prednostnih glasov, ki so jih na svojih listah prejeli županski kandidati. Še največ jih je prejel Alojz Muhič (4,1 %, skupaj 88). Drugi je Janez Pezelj (3,66 %, skupaj 84). Miloš Dular je prejel 31 prednostnih glasov, kar je na njegovi listi pomenilo 3,64 % (več glasov od njega je na njegovi listi sicer dobil Alojz Golob). Franci Koncilija je prejel 24 prednostnih glasov ali 2,58 %, Janez Kramar pa 16 prednostnih glasov (2,41 %) – več glasov od njega je na njegovi Listi za Dolenjsko prejel Gregor Macedoni (27).

Uspehi (2): Romi dobili prepričljivega zmagovalca

Dosedanji romski svetnik Roman Tašič je na romskih volitvah doživel pravo katastrofo. Premagal ga je Zoran Grm, ki je prejel kar 95 odstotkov glasov in tako dosegel daleč najbolj prepričljivo zmago letošnjih lokalnih volitev sploh.

Izvoljene svetnice in svetniki

Kakor koli že, Novo mesto je dobilo 30 novih občinskih svetnikov. Na listi prvouvrščenega LDS so izvoljeni: Janez Pezelj, Tomaž Levičar, Mojca Novak, Boris Dular in Sašo Stojanovič. ZzD bodo zastopali Darinka Smrke, Rafko Križman, Cirila Surina Zajec, Jasna Šinkovec in Štefan David. SDS bodo zastopali Ivan Grill, Bojan Kekec, Elizabeta Horvat in Gregor Klemenčič. SD bo v OS imel Igorja Perhaja in Zdenka Ivančiča. Listo za razvoj gospodarstva bosta zastopala Adolf Zupan in Bojan Tudija (edini s pomočjo preferenčnega glasu, izrinil je Marto Medle), AS Franci Kek in Tadej Kapš, NSi Franci Koncilija in Alojz Zupančič, SLS Alojz Turk in Martina Vrhovnik, Miloša Dularja – rad imam Novo mesto in podeželje bo zastopal Miloš Dular, DeSUS Ana Bilbija, Društvo Novo mesto Tone Škerlj, Listo za Dolenjsko Jani Kramar in SNS Matjaž Engel. Romski svetnik pa je postal Zoran Grm.

Odzivi strank na volitve v občinski svet

„Dejstvo je, da smo volitve v občinski svet zmagali, a hkrati seveda dosegli manj od pričakovanega. Presenečenje je pravzaprav Muhičeva stranka, ostali so vsi poraženci. Zadovoljni smo lahko s tem, da smo zmagali v mestu, hkrati pa je bila v mestu volilna udeležba precej nižja kot na podeželju. To nam seveda ni bilo v prid,“ pravi Tomaž Levičar, predsednik novomeškega LDS. Na vprašanje, ali je stranka zanemarila podeželje, pravi

naslednje: „Muhič in Koncilija na podeželju kotirata dobro. Mi smo kampanjo vodili tudi na podeželju, a očitno tam nismo imeli veliko možnosti.“ Levičar je pred volitvami napovedal odstop, če bo stranka dobila manj kot 6 svetnikov: „Odstopil bom po drugem krogu,“ pravi.

„Rezultat je v obeh primerih veliko več, kot smo pričakovali, tako da smo seveda pozitivno presenečeni in zelo zadovoljni,“ je povedal Rafko Križman iz drugouvrščene stranke Zveza za Dolenjsko.

Ivana Grill (SDS): „Glede na okoliščine smo lahko z rezultatom zadovoljni. Izboljšali smo rezultat in povečali število mandatov.“

„Pričakovali smo 4 svetnike (AS + Lista za Dolenjsko), dobili smo tri. V zadnjih osmih letih smo sicer dobivali od 9 do 12 %, tako da smo tudi sedaj ostali znotraj tega. Tudi pri županskih volitvah smo pričakovali malo več, čeprav je bilo kmalu po začetku volilne kampanje jasno, da so trije kandidati v izraziti prednosti in da nimamo veliko možnosti,“ pravi Franci Kek v svojem odzivu na nedeljske volitve.

Adolf Zupan je z rezultatom volitev zadovoljen. Lista za razvoj gospodarstva je dobila dva svetnika. Na vprašanje, ali je nezadovoljen s tem, da so podelitev mandatov premešali prednostni glasovi za Bojana Tudijo, ki je z liste izrinil Marto Medle, pravi: „Volilni izid spoštujem v celoti in nobenega dvoma ni o tem, da bo Tudija svetnik. Žal mi je, da niso tudi drugi bili tako uspešni kot on.“

Igor Perhaj je z županskimi volitvami zadovoljen, saj je zmaga Muhiča v prvem krogu presenečenje: „SD nima 4 svetnikov, kar je bila naša želja, smo pa izboljšali rezultat zadnjih volitev za 29 %, smo na tretjem mestu med parlamentarnimi strankami in četrti v skupnem merilu. Skupni županski kandidat je zmagal prepričljivo v prvem krogu in prepričani smo, da nam bo uspelo tudi v drugem.“

Franci Koncilija je o volitvah v občinski svet, v katerem bo NSi imel dva svetnika, dejal: „Z rezultatom ne moremo biti zadovoljni. Dobili smo še manj kot pred štirimi leti. Vendar gre pri tem za trend, ki je prisoten povsod po Sloveniji, in vprašanje je, ali bi lahko storili več. Očitno bi moral kandidirati nestransko listo – in najbrž bi na ta način bili bolj prepričljivi za volilce. V slovenskem političnem prostoru nekaj ni v redu in politične stranke se morajo nad tem zamisliti.“

„Z rezultatom volitev za župana seveda nismo zadovoljni, saj smo pričakovali uvrstitev v drugi krog. Rezultat na volitvah za občinski svet pa je sprejemljiv glede na nekatere okoliščine. Ankete so nam kazale manj od tega, prav tako je SLS največ izgubil s tem, ko so se odcepile občine Straža in Šmarješke Toplice,“ je povedal Alojz Turk iz SLS. SLS je osvojil dve svetniški mesti, kolikor jih je imel tudi že sedaj.

Miloš Dular je dejal, da so rahlo razočarani, saj so pričakovali dva svetnika, poleg tega pa jim je do drugega svetnika zmanjkalo komaj 10 glasov.

„Društvo Novo mesto ne more biti zadovoljno z rezultatom volitev, a ko vidimo skupne rezultate vseh strank, več tudi nismo smeli pričakovati. Kar 13 list je prišlo v občinski svet. Društvo Novo mesto se ne bo opredeljevalo do županskih kandidatov. Kdor koli bo zmagal, bomo z njim skušali sodelovati. V kolikor sodelovanja ne bo, bomo čimbolj kritični,“ je v odzivu na nedeljske volitve za Park povedal Anton Škerlj, predsednik Društva Novo mesto. DNM je dobil le en mandat (občinski svetnik bo postal prav Škerlj). Do sedaj so imeli dva svetnika, kot volilni uspeh pa so opredelili tri.

Tudi Ana Bilbija iz DeSUS ni zadovoljna z izidom. „Ne, dobili smo premalo. Morda je krivda tudi v zapletenem volilnem sistemu, ki ga dodatno zaplete sistem preferenčnih glasov. Ljudje bi morali na glasovnicah imeti možnost videti, koga volijo.“

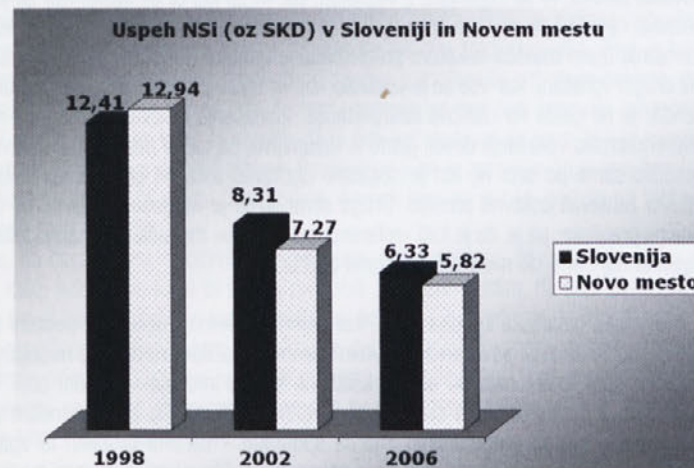
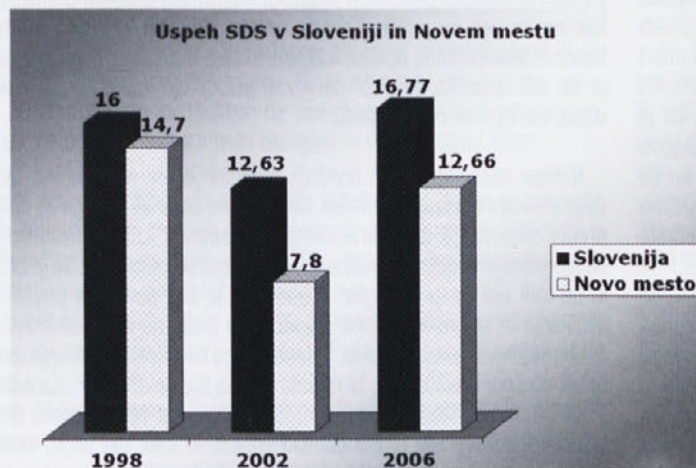
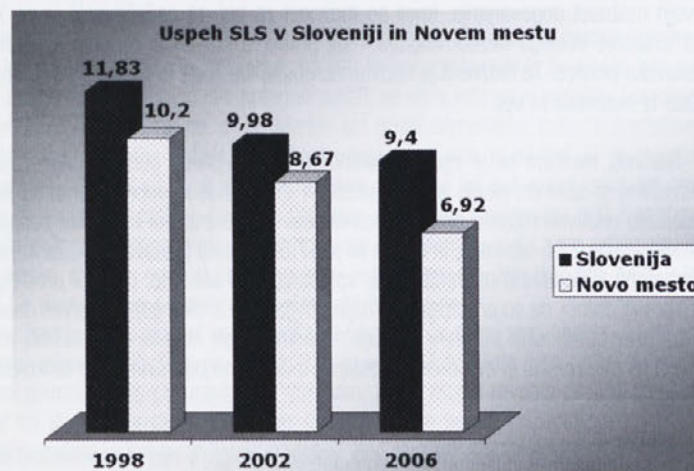
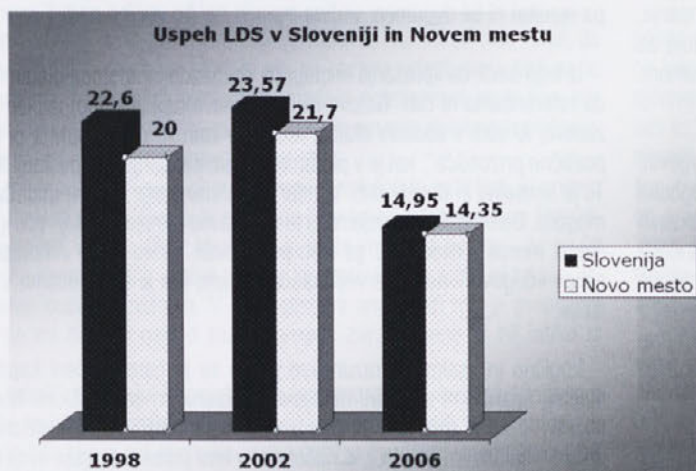
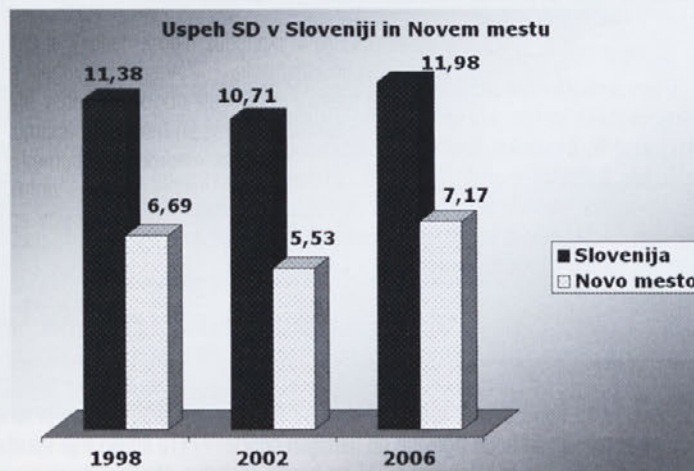
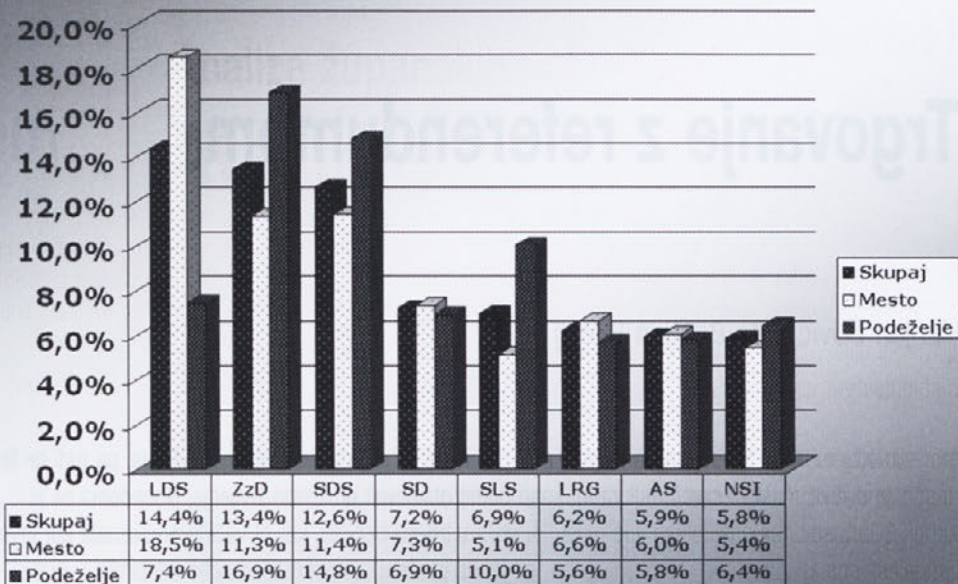

Avtor priloge Volitve 2006 Uroš Lubej
Foto Boštjan Pucelj, Gregor Sečen

30 novih občinskih svetnikov:

- LDS: 5
- ZzD: 5
- SDS: 4
- SD: 2
- Lista za razvoj gospodarstva: 2
- AS: 2
- NSi: 2
- SLS: 2
- Miloš Dular - rad imam Novo mesto in podeželje: 1
- DeSUS: 1
- Društvo Novo mesto: 1
- Lista za Dolenjsko: 1
- SNS: 1
- Romski svetnik: 1

Uspeh strank - skupni, mesto, podeželje

Trgovanje z referendumom

Marijan Dovič, foto Boštjan Pucelj

Na referendumu ni šlo le za pravice delavcev ali probleme njihovega družinskega življenja, pa tudi ne le za vprašanje obiska maše, temveč tudi za to, kako bomo oblikovali družbeno življenje. Nenadoma se je ponudila možnost, zoperstaviti se interesom kapitala v imenu nečesa, kar bi večina prepoznala kot javni interes. Naloga zakonodajnih in izvršnih organov je, da izraženo demokratično voljo udejanjijo v praksi. Če jim to ne uspe ali če tega ne želijo storiti, gre za hude stvari.

V tem burkaškem in profanem času, ko je naš pogled zamegljen in zasičen z naplavinami lokalnovolilnih in romskih prekucij, naša pozornost pa resignirano usmerjena k paradi drugokrožnih županskih kandidatov najrazličnejših profilov – izbirati nam je med rdečimi in črnimi, ljudskimi in nadljudskimi, podeželskimi in urbanimi (celo kak obskuren podeželsko-mestni hibrid tu uspeva), med menedžerji in gasilci – v tem intenzivno meglenem času se v zakulisju državne politike odigravajo čudne zastranitve in premestitve, ki se zdijo na robu verjetnosti in možnosti.

10. oktobra je s televizijskih zaslonov, pozneje pa tudi iz drugih medijev, mirno in brez posebnega pompa pricurjajala vest, da so si trgovci – delodajalci in delojemalci – končno segli v roke in se »dogovorili« glede nedeljskega dela. Čestitamo, bi lahko rekli, za genialen kompromis, ki ustreza tako enim kot drugim! Ampak oprostite, kdo se je tu dogovoril? Kdo se je odločil, da bodo trgovine ob nedeljah odprte??? (Tu stojijo trije vprašaji, in to ni naključje). Akterji tega »dogovora«, ki ga bomo dosledno stavili v narekovaje, so imeli svojo možnost dogovarjanja. Imeli so možnost za boj, za nadaljevanje javne kampanje, za izražanje svojega nezadovoljstva – na primer s stavko in drugimi oblikami boja za delavske pravice. Ta možnost je nedvomno obstajala. Toda to je bilo pred referendumom. Zdaj te možnosti ni več.

Namreč, medtem se je zgodil referendum o nedeljskem obratovalnem času trgovin. Osvežimo si spomin: pisalo se je septembra 2003. Kot je dobro znano, se je dogodka udeležilo relativno majhno število upravičencev – približno pol toliko kot zadnjih lokalnih volitev – to je 27,5 odstotka, in od teh jih je 57,5 odstotka glasovalo ZA. Za kaj natančno? Preberimo si še enkrat referendumsko vprašanje: »Ali ste zato, da se v predlogu zakona o trgovini določijo, da so prodajalne za nujne življenjske artikle odprte največ deset nedelj v letu, razen bencinskih servisov, prodajaln v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih prehodih ter železniških in avtobusnih postajah, z omejeno površino, ki so lahko odprte brez omejitev?«

Res – formulacija je jezikovno okorna, poved je dolga, v njej si neposredno sledita dva odvisna stavka, ki se začneta z veznikom *da*, in še kaj bi se našlo. Kot se je izkazalo pozneje, nekateri pa so na to opozarjali že prej, je formulacija tudi slaba, saj v eksplicitnem navajanju izjem izpušča nekatere problematične primere (turistični centri) in pušča odprt niz drugih vprašanj, kar vse se je izkazalo kot vir težav pri praktični zakonski ureditvi. Pa vendar je ne glede na različne interpretacije, tolmačenja in izvijanja mogoče reči, da je referendumsko vprašanje dovolj jasno in razumljivo; pa tudi v neskladju z ustavo njegovo besedilo samo po sebi ni, kot je soglasno ugotovilo ustavno sodišče aprila lani, ko so trgovci zahtevali ustavno presojo. Druga stvar, ki jo je mogoče ugotoviti, če izključimo cinične prebliske, pa je, da je tudi »referendumsko voljo« mogoče enoznačno *interpretirati*: trgovine naj bodo ob nedeljah večinoma zaprte.

Slovenska nedeljska zgodba se je, kot najbrž še vemo, začela kot socialni spor med delodajalci in delavci, povezan z delovnim časom in plačilom za delo ob nedeljah, skratka, klasičen spor iz arzenala, ki ga marksistično izrazje imenuje »razredni boj«. Ta boj je kulminiral z nestandardnim sredstvom – referendumom. Da bi referendum uspel, so pobudniki – morda preračunljivo, morda spontano – razširili problem in vpletli druge prvine: vprašanje nedeljskega dela se je povežalo s krščanskimi in drugimi tradicionalnimi vrednotami, kot so nedeljski počitek, dan za duhovnost, družinska srečanja in podobno. Diskusija se je vse bolj začela sukati okrog vprašanja družbenih vrednot, pa tudi omejevanja pogoltnosti kapitala in regulacije hitrega tempa, s katerim potrošniški modeli obvladujejo vsakdanje življenjske rituale.

Na referendumu torej ni šlo le za pravice delavcev ali za probleme njihovega družinskega življenja, pa tudi ne le za vprašanje mirnega obiska nedeljske maše, ob čemer so besneli njegovi nasprotniki, temveč vsaj do neke mere še za to, kako bomo oblikovali naše družbeno življenje. Kot so ugotavljali nekateri komentatorji, se je nenadoma ponudila možnost, zoperstaviti se interesom kapitala v imenu nečesa, kar bi večina prepoznala kot javni interes. Takšna možnost se je, kot smo videli, na referendumu znašla nekako po naključju, skoraj kot »stranski produkt«, in ravno zato je bila po svoje unikatna.

»Nedeljski« referendum je v svoj »ZA« pritegnil različne interese in motive – in težko bi dognali, iz katerega nagiba je kdo dejansko glasoval. Kajti če se vrnemo k tekstu referendumskega vprašanja, ki ga je – tako mislimo – treba jemati kot *izhodišče*, ta o razlogih, zakaj bi bilo treba glasovati ZA, ne govori. Ne moremo torej vedeti, ali so se volivcem zasmilile uboge trgovke, ali so videli v nedeljskem delu satansko zvižajnost, ali pa so glas narekemale antikapitalistične (antikorporativistične) vrednote. V nasprotju s tem pa rezultat ni bil dvoumen: *večina trgovin naj bo večino nedelj zaprta*.

Iz tega sledi, da vprašanja ni mogoče vrniti na predreferendumsko raven in se pretvarjati, da referenduma ni bilo. Gotovo bi se večina strinjala s tem, da »je odpiralni čas trgovin zadeva, ki sodi v socialni dialog, ki sodi v zadevo dogovarjanja in dogovora in manj na politično prizorišče«, kot je v parlamentu izjavil sedanji gospodarski minister Andrej Vizjak. To je smiselno in docela drži. Vendar po referendumu takšna stališča enostavno niso več mogoča. Delodajalci in delojemalci tu enostavno *nimajo več kaj reči*, igra je za njih končana, četudi morda z izidom, ki ga niso pričakovali. Vmes se je vtihotapilo nekaj drugega, in njihov »dogovor« ne more več odločati o tem, kar je že odločeno. Vse ostalo so manipulacije.

Logično in vsakomur razumljivo je, da se je osredotočeni kapital trgovcev z vsemi močmi, finančnimi sredstvi, medijsko kampanjo in odvetniškimi hordami tri leta nadvse uspešno bojeval proti uveljavitvi referendumske odločitve. Nezaslišano pa je, da je državna oblast – če izvzamemo NSi, ki načelnost v tem primeru dolguje svoji volilni bazi – podlegla pritisku in skuša s prozornim slepilnim manevrom problem premestiti in ga reševati tam, kjer mu to več ne pritiče. Takšna »reinterpetacija« referenduma je zloraba, ki meji na farso: makiavelistična poteza, kakršne kratka slovenska demokracija ne pomni. Osupljivo je, da niti opozicija, ki sicer nervozno poskakuje praktično ob vsakem ukrepu sedanje vlade, ob tem ne dvigne glasu.

Naloga zakonodajnih in izvršnih organov je, da neposredno izraženo demokratično voljo volivcev udejanjijo v praksi. Če jim to ne uspe ali če tega ne želijo storiti, gre za hude stvari: sesuvanje demokratičnega sistema in kolaps institucije referenduma kot neposrednega sodelovanja državljanov v procesih odločanja. To je zelo enostavno razumeti in se tudi vidi na prvi pogled. Rešitev, ki je bila ponujena prejšnji mesec po treh letih izmikanja in sprenevedanj, ne prepriča, ne glede na to, s kakšnimi (pravni)mi razlagami in utemeljitvami je opremljena. Tu enostavno ne bi smelo biti izgovorov, in če bi oblastniki hoteli ohraniti kredibilnost, bi morala morda biti nova zakonska rešitev znova preverjena – na primer na referendumu. Drugače je institut referenduma *izničen*, zaupanje vanj *izgubljeno*. Slovenski referendumski kolaps, ki smo mu priča, lahko razumemo edinole kot še en zgovoren in žalosten dokaz več, da demokracija in njena resnica ne moreta več parirati moči kapitala, ki se ji vdinja tudi politična oblast.

Vam rečem, pa še povem

Barica Smole, foto Boštjan Pucelj

“Bom počakal,” je rekel.

“Potem moram še v mesto,” sem pojasnila, prepričana, da ga bo minilo.

Pojasnil je, da sem najbrž hodila v šolo z enim od njegovih bratov. Ni se mi pisalo nič dobrega; vem, kakšna past je avto: zaprt si v njem in nikamor ne moreš pobegniti pred pogovorom. Bogve koliko nesreč se zgodi, ko se ljudje v avtu skregajo in voznik izgubi živce.

Poleti mi je prijatelj prijatelj iz Anglije na vprašanje, kako se mu zdi pri nas, rekel, da neznansko lepo. Kaj pa ljudje, sem ga vprašala in mu na obrazu videla, da bi tudi na to rad odgovoril kaj prijaznega, pa je za hip predolgo pomislil in potem rekel, da je fino, ker jih dosti govori njegov jezik. Zaradi predolgega pomisleka je seveda dobil podvprašanja. In je na koncu izdaval, da mogoče preveč govorijo kar tako.

Mogoče je kriv čas, ko je vedno manj ljudi pripravljenih poslušati in zato tisti, ki pridejo do besede, trobijo kar tja v tri dni. In človek bi mislil, da “kar tako” govorijo samo ženske, ki se nimajo časa poglobljati v kako stvar (tisoč del in skrbi imajo) in potem – če se že pogovarjajo – tvezijo. Pa sem naredila kratko analizo in ugotovila, da temu ni tako.

Se je zgodilo, da sem dobila sopotnika. V specialistični ambulanti me je prepoznal nekdo, čigar poteze so mi bile od nekdaj znane, ampak zaradi mene bi bil lahko iz Timbuktuja.

“Se lahko peljem s tabo?” je vprašal in pojasnil, da je doma iz vasi nedaleč od mojega doma. “Se bojim, da še ne bom na vrsti,” sem povedala po pravici. Imela sem tudi še dva opravka v mestu, ura je bila okrog pol dveh, ko vsake četrte ure v smeri mojega mesteca odpelje vlak, postaja je blizu bolnice ...

“Bom počakal,” je rekel.

“Potem moram še v mesto,” sem pojasnila, prepričana, da ga bo minilo. Pojasnil je, da sem najbrž hodila v šolo z enim od njegovih bratov. Ni se mi pisalo nič dobrega; vem, kakšna past je avto: zaprt si v njem in nikamor ne moreš pobegniti pred pogovorom. Bogve koliko nesreč se zgodi, ko se ljudje v avtu skregajo in voznik izgubi živce.

“Imam čas,” je rekel zaupljivo, “ti kar pojdi.”

Domačijsko tikanje je naredilo bližino, ki ni obetala nič dobrega. In se je moja zla slutnja uresničila. Že v čakalnici sem izvedela vse o njegovih zdravstvenih težavah. Pa o materialnem stanju. Pa o kandidatih na naših volitvah. Pa o bratih in bratrancih in svakih in tetah ... Kar sedalo mi je na tilnik, pa na hrbet, pa na glavo ...

Opravka v mestu sta bila kot balzam. Zdelo se mi je, da kolesa avtomobilov po kockah pojejo, da rotovž cinglja, da se mi hiše prijazno smehljajo. Počakal me je kar v avtu. Malo sem odprla šipo, da se ne bi zadušil.

Osemnajst kilometrov do doma (sem ne štejem tistih par do njegove vasi) se je nategnilo ko elastika. Nimam spomina za ljudi, iz osnovne šole se spomnim samo nekaj sošolcev,

pojma nimam, kdo stanuje v bloku na hribu, ne kdo ima tretjo zidanico na desni v Lipniku, ne kdo je bil poročen z Juhanovo Lojzko, pa mu je pobegnila, nikoli še nisem bila pri njihovem ribniku, do katerega so lani potegnili asfalt, ne vem, kdo se je priselil v sosednjo vas in odprl bife, sanja se mi ne, da je Marijin sin pustil semenišče, nobene predstave nimam o frfrah, ki so letos špilale na njihovi veselici, ne kdo je bil šef, ki je mojega sopotnika zaribal. Seveda ne zapisujem dobesedno, vmes so bili bolj sočni izrazi, pri nas ne pravijo, da te je kdo zaribal, če žena pobegne možu, pa tudi povejo bolj zmohtno. Vmes je bilo polno medklicev tipa: Saj poznaš, saj se spomniš, in če sem odkimala, je sledila družinska zgodba: od kod je kdo, s kom je poročen, kje dela, kje ima hišo ... In mašil tipa: Če povem čisto po pravici, ti rečem, pa še povem ...

Pol ure vožnje je pomenilo pol ure poslušanja otrobov. Že takoj sem vedela, da ne bo dobro. Ampak nisem rekla: “Ne, ne maram vas za sopotnika.” Malo sem se hotela izviti, ampak sem govorila čisto po pravici. Se vprašam, zakaj nisem ravnala po občutku, po tistem, kar mi je pravil instinkt. Zato, ker človeka nisem hotela prizadeti? Ker sem v njegovih očeh hotela videti svojo lepšo podobo? Ker sem enostavno vljudna? Sem zato bila obmetana z vsem tistim govoričenjem, ki ne le, da me ne zanima, zdi se mi popolna, stoodstotna izguba časa, zanj je škoda vsakega vdiha, vsake vibracije mojega bobniča.

Pa človek ni bil edini; oktobra sta se mi zgodila še dva taka dogodka. Eno je bilo telefonarjenje neke ženske, ki ima probleme v odnosu z možem in potrebuje nekoga, da jih odloži nanj. Mogoče ji je potem laže, tovrstna terapija pa ima tudi cenovno prednost. Drugi je bil moški, ki ne ve, kako bi naredil, da bi čim več dedoval za ženo, ki ji je naredil celo nagrobnik. Otroci niso dali nič zraven. Postavil pa ji ga je zato, ker ga je ena ženska vprašala, koliko časa bo še gledal tako gomilo. Ampak lepa pa je bila, gomila, na njej so bile posajene roza petunije.

In ni res, da časa ni: vsi, o katerih pripovedujem, ga imajo zato, da opazujejo, kako je vse gnilo, kako kdo stopi, kako bi še kaj prigrabili ... Včasih mislim, da sem čisto malo čudna. Če mene zanima, kako in kaj kdo misli ali deluje ali čuti, odprem knjigo. Ampak v knjigah ni resničnega življenja, tam so pokrajine duha in zdrsi in vzponi, duševni portreti in zgodovinski orisi, tam so vojne in tam je mir, tam so Razkolnikovi, tam plavajo bobri in tam so ljubezni na odoru. Resnično življenje je tu, v šefovem zaribavanju in med roza petunijami. Vam rečem, pa še povem ...

Prodaja Nove občine

Bajke in povesti o Novem trgu

tekst in fotomontaža Mitja Simič,

Na prostoru Novega trga smo dokončno izgubili kakovost, ki se ji je nekoč reklo mestni park. Ali je res preveč, če v zameno za to na tem mestu pričakujemo vsaj kakovosten urban prostor, ki ne bo škodoval zgodovinski podobi mesta, in park nekje v bližini?

Sprejemanje občinskih prostorskih aktov običajno ljudi ne vznemirja preveč, če s tem niso prizadeti njihovi osebni interesi, večinoma vezani na njihovo lastnino. Sprejetje odloka o spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta Novi trg v Novem mestu pa je pri določenem delu javnosti vendarle dvignil kar nekaj prahu, predvsem okoli predvidene novogradnje na mestu sedanje stavbe Novi trg 6, tako imenovane Nove občine.

Veliko se je govorilo o finančnih ozadjih in domnevnih nepravilnostih v zvezi s prodajo obstoječe stavbe oz. zemljišča, ki je v lasti mestne občine. Javne finance so bile vedno hudo izmuzljiva zadeva, hkrati pa se zdi, da je pravna stroka pri nas v zadnjem času že tako napredovala, da je zelo težko kogar koli obsoditi za kar koli in da se najde pravna utemeljitev za na videz še tako čudne posle. Zato v legalnost postopkov mestne občine pri prodaji nepremičnin na Novem trgu skorajda ne dvomim in bi se raje posvetil prostorski dimenziji tega ureditvenega načrta, ki ima lahko dosti bolj daljnosežne posledice za mesto.

Z vsebino zadnje spremembe ureditvenega načrta za Novi trg se pravzaprav samo logično zaključuje proces, ki ga je ta prostor doživljal zadnjih dobrih petdeset let. Edini stavbi, ki sta nekoč stali na sedanjem prostoru Novega trga, sta bili kapucinski samostan (pa še ta čisto na robu) in pokopališka kapela, saj je bilo tu dolga leta mestno pokopališče. V začetku 20. stoletja so osrednje mestno pokopališče prestavili v Ločno, na tem mestu pa so v 30-tih letih 20. stoletja uredili pravi mestni park. Če bi pri tem ostalo, bi danes lahko govorili, kako ima Novo mesto neposredno ob starem mestnem jedru čudovit park, ki je meščanom v veselje in ponos, hkrati pa poudarja privzdignjeno lego starega mestnega jedra tudi s kopne strani.

Ampak razvoj je šel v čisto drugo smer in kmalu po koncu druge svetovne vojne so sredi parka zgradili stavbo vojaške garnizije – to isto stavbo, ki jo dandanes imenujemo Nova občina. S tem grobim posegom v jedro parka se je začel počasen, vendar gotovi konec zgodbe o pravem mestnem parku. Da mesto nima nikakršnega posluha za tovrstno kulturo, je dokazala tudi skoraj vsaka naslednja občinska garnitura, ki je parku trgala košček za koščkom. Največji del takrat že zelo zanemarnjenega parka je bil zabetoniran z izgradnjo sedanjega poslovnega trgovinskega centra Novi trg med letoma 1989 in 1991. Nekaj malega, parku podobnega se je do danes ohranilo le še med Novo občino in Kulturnim centrom Janeza Trdine. Zadnje spremembe ureditvenega načrta pa so začrtale pričakovani milostni konec še tega preostanka preteklosti.

Jasno je, da razvijajoče se mesto potrebuje velike poslovne zgradbe, vendar pa je žalostno, da je Novo mesto v ta namen žrtvovalo prav mestni park. In dandanes si kulturne podobe nekega mesta te velikosti brez parka praktično ne moremo več predstavljati. In v tem pogledu je Novo mesto invalidno mesto.

Zanimivo je, da spremembe ureditvenega načrta za Novi trg v času svojega nastajanja niso obetale pretiranega vznemirjenja. V glavnem je šlo za posodobljenje že nekoliko zastarelega prostorskega akta in hkrati za odpravo nekaterih njegovih pomanjkljivosti in celo nelogičnosti. V mnogočem bi celo lahko rekli, da so bile spremembe zastavljene premalo ambiciozno (predvsem imam v mislih ohranjanje nekakovostnih objektov ob igriščih na Loki). V osnutku je bila najbolj moteča lokacija parkirne hiše oz. garaže v veduti mesta neposredno pod staro porodnišnico, ki pa je bila v proceduri obravnave na občinskih odborih opuščena in nadomeščena s poglobitvijo načrtovane parkirne garaže

Novo mesto prihodnosti? Pogled na Kapitelj z Grma s simulacijo 30-metrške stavbe na lokaciji Novi trg 6.

na mestu Nove občine. Stvari so postale zares zanimive šele na junijski seji občinskega sveta, ko bi ta moral strokovno gradivo zgolj potrditi. Tu pa se je pokazala kreativnost politike, kakršne do sedaj še nismo bili vajeni, vsa pa je bila skoncentrirana na lokacijo, kjer spremembe ureditvenega načrta predvidevajo t. i. natečajno območje Novi trg 6. In tako je na osnovi strokovnega predloga, da naj novi objekt nad površjem obsega pritličje in do največ 4 (štiri) nadstropja (stari objekt ima 3 nadstropja), občinski svet na pobudo župana sprejel dokument, v katerem se za isti objekt predvideva pritličje in do kar 8 (osem) nadstropij. Kako je kaj takega sploh mogoče?!? Takšno (sicer legalno) odločanje spravi pod vprašaj smisel celotnega sistema prostorskega načrtovanja z javnimi razpravami in s strokovnimi predstavitvami vred, saj lahko na koncu mestni svet sprejme nek povsem drug dokument, na vsebino katerega ni več možno vplivati.

Vendar pa panika nikoli ni bila dobra rešitev in tudi v tem primeru ni. Najprej pogledjmo, če se da že znotraj akta najti kaj oprijemljivega, kar bo lahko napeljalo na nekoliko blažje izpeljave. Če pogledamo urbanistično arhitekturne pogoje za novogradnjo na tem prostoru, vidimo, da ti vendarle vsebujejo nekaj varovalk, na katere se lahko sklicujemo, ko bi začutili, da gredo stvari hudo narobe. Prva je okvirna brutoetažna površina, ki je omejena na 9000 kvadratnih metrov in lahko objekt zniža za kakšno nadstropje ali dva, če bodo objekt zasnovali bolj na široko. Druga nekoliko nespretno postavljena varovalka je, da objekt s svojo arhitekturno podobo ne sme vplivati na podobo mesta (vedute na Kapitelj, Breg), vendar le v primeru odstopanja od predpisanih gabaritov. V skrajnem primeru bi to lahko pomenilo, da bi bil lahko objekt visok skoraj kot Eifflov stolp, pa še ne bi vplival na veduto Brega iz perspektive ob reki Krki v Kandiji, do koder so podobo mesta ovekovečili slikarji, kot so Jakac, Lamut in drugi. Tretja varovalka pa je obveznost zasaditve oz. ohranitve visoke vegetacije v smeri proti Kulturnemu centru. S tem naj bi ohranili vsaj delček sedanjega značaja tega prostora, kar pa bo verjetno težko doseči, če pod to površino garaže in drevesa ne bodo imela kje rasti.

Vse kaže, da bi bil novi objekt po določilih tega akta lahko visok nekje do 30 metrov, kar pomeni, da bi bil viden že z območja griča Grm, s Portovala, z Marofa, s hriba nad Ragovim logom in še od kje, kar je popolnoma nesprejemljivo. Primerjave z rezultati mednarodnega natečaja na območju Koližeja v Ljubljani se vsiljujejo kar same po sebi, še posebej, če se med možnimi kupci omenja tudi isti investitor. Natečaj je namreč lahko tudi zelo dvorezna zadeva. Primer Koližeja je pokazal, da lahko tudi najbolj renomirani arhitekti v natečajni komisiji izberejo arhitekturno stvaritev, ki je sama po sebi sicer mojstrovina, vendar pa je hkrati popolnoma nesprejemljiva v danem prostorskem kontekstu.

Kaj nam torej preostane? Ker se na politiko očitno ne moremo zanesti (čeprav nam v ušesih še vedno blago odzvanjajo evforične predvolilne obljube, v primerjavi s katerimi je Indija Koromandija čista ničla), bo treba vzpostaviti vzporedne mehanizme civilne družbe, ki bodo preprečevali največje nesmisle in največje škode, ki bi se jih politika, podprta s kapitalom, namenila zadati mestu. Pa ne le zgolj preprečevati, ampak tudi usmerjati v smeri jasne vizije razvoja mesta, ki mora temeljiti na ohranjanju tistega najvrednejšega, kar mesto premore – izrednih naravnih danosti in kulturnih kakovosti. Na prostoru Novega trga smo dokončno izgubili kakovost, ki se ji je nekoč reklo mestni park. Ali je res preveč, če v zameno za to na tem mestu pričakujemo vsaj kakovostni urban prostor, ki ne bo škodoval zgodovinski podobi mesta, in park nekje v bližini?

Boštjan Grobler:

Hostel Situla: izziv v mestu

Ali se vam je že kdaj zgodilo, da ste si na skrbno načrtovanem dopustu odšli ogledat kraj, ki ga ne izpusti noben turistični prospekt, o katerem ste že slišali ne vem koliko zgodb, tam ste doživeli nepozaben utrip, vrvež na ulicah, spretni prodajalci spominkov, navdušeni ste bili nad lepo tlakovanimi ulicami, o sveže pečenem krofu s karamelnim prelivom še sedaj sanjate, izložbe – paša za oči, kakšen glamur, pa turisti od vsepovsod, eden od prodajalcev je govoril celo srbohrvaško? In ko ste doma prijateljem obnavljali zgodbo, ste ugotovili, da so skoraj vsi vaši komentari povezani z opisovanjem občutkov, ki ste jih na potovanju doživeli, ter zgodb, ki so vam jih natvezili naučeni vodiči. Ali ne bi mogli enakih občutkov doživeti še v tisočeri drugih krajih po svetu, kjer ravno tako skalna pečina ob večernem zahodu izgleda kot Noetova barka, ali pa vodnjak želja opravi svoje poslanstvo, če vržeš vanj kovanec z levo roko čez desno rame, pri tem pa stojiš na levi nogi, s še edino neuporabljeno roko pa kažeš na severovzhod, morda starorimsko obzidje še sedaj, čeprav je bilo do tal porušeno pred 1500 leti, še vedno omejuje današnje prebivalce!

Kupili ste občutke, pa čeprav ste imeli v načrtu le videti znamenitosti kraja in oditi naprej!

Starodavna obzidja, edinstvene najdbe iz pradavnine, šablonsko natančne piramide in druge svetovne atrakcije, ki si jih lahko ogledujemo na spletu, na televiziji, celo po mobilnem telefonu, o njih prebereš v nešteti revijah, ki jih kupiš v najbližji trafiki ... niso več dovolj, da bi privabili sodobnega popotnika. Pomembnejše so zgodbe, pomembnejši so občutki, ki jih pričarajo te zgodbe.

V tem grmu tiči zajec oziroma to je priložnost za mesto, kot je naše Novo mesto. Naše mesto ima nekaj največjih svetovnih atrakcij: pitno vodo iz javnega vodovoda, brezskrben sprehod po »zakotnih« ulicah ob poznih nočnih urah ... Po knežjem mestu, mestu muzej, tisočletnem mestu, mestu vrtnic in še bi se našlo kakšno, je tudi Novo mesto dobilo svoj nadimek – mesto situl. Imamo torej svetovne atrakcije in promocijski slogan, potrebujemo le še zgodbe, nekaj inovativnosti in dobro promocijo, pa dobimo dolenski Saint Tropez.

Skupina DNS me je, še preden sem se odzval povabilu prijateljev Marka in Gregorja za kandidiranje za delovno mesto v DNS – Študentskem servisu, navduševala s projekti, ki so imeli za sabo prave zgodbe. Izhajam iz okolja, kjer so študentje prej zakuhali kakšno afero kot pa kakšen zvonec projekt. Pred mojo prvo Cvičkarijo v Ljubljani sem, vrli Štajerec, verjel, da je cviček belo vino. Po tisti noči, ob tisti zgodbi se je vsa moja nevednost razblinila, sploh ko sem videl, kako blagodejne učinke na obnašanje ostalih prisotnih ima ta »dolenjski posebnost«. Takrat sem v litrski steklenici kupil občutke, ki so se izdatno izrazili v moji nadaljnji življenjski poti.

Projekt Hostel Situla je logični zaključek ugotovitev zgorajnjega pisarjenja. Omenjenim svetovnim atrakcijam in promocijskemu sloganu ob bok smo dokazano sposobni pisati in udeležati tudi zgodbe! Naj v prid vrednosti dobre zgodbe povem še to, da smo s projektom Youth Hostel kandidirali na mednarodnih razpisih. Vendar smo, dokler nismo naredili zgodbe pod nazivom Youth Hostel Situla – Muzej kot življenjski prostor, dobivali same negativne odgovore. Enaka ideja z dobro izdelano zgodbo pa je prepričala Urad za finančne mehanizme EGP (enotni gospodarski prostor), da bo v projekt prispeval prek 111 milijonov SIT nepovratnih sredstev.

Projekt ima tridelno poslanstvo: ustvarjanje prostora, kjer bodo lahko mladi izražali svojo ustvarjalnost in kreativnost, oživljanje mestnega jedra in promocija Novega mesta – mesta situl. Skladno s poslanstvom bomo objektu na koncu Glavnega trga (Dilančeva 1) vrnili in še nadgradili to, kar je nekdaj bil – poznano in priznано zbirališče vseh generacij, mestnemu jedru pa vdahnili novo arhitekturno in turistično-ekonomsko komponento.

Ljudje nas sprašujejo, kje pa so ti ljudje, ki bodo spali v hostlu, katera raziskava trga kaže na potrebo po takšnih namestitvah ... Verjetno bi nam lahko marsikatera analiza vzela pogum. Dejstvo je namreč, da Novo mesto obišče zelo malo popotnikov, mesto obiščejo gostje okoliških naravnih zdravilišč in pa relativno veliko ljudi, ki pridejo sem poslovno, zahvaljujoč dobrim velikim podjetjem. V mesto pridejo udeleženci in gledalci festivalov Jazzinty, Fotopub ipd.

Starodavna obzidja, edinstvene najdbe iz pradavnine, šablonsko natančne piramide in druge svetovne atrakcije, ki si jih lahko ogledujemo na spletu, na televiziji, celo po mobilnem telefonu, o njih prebereš v nešteti revijah, ki jih kupiš v najbližji trafiki ... niso več dovolj, da bi privabili sodobnega popotnika. Pomembnejše so zgodbe, pomembnejši so občutki, ki jih pričarajo te zgodbe.

Hostel Situla bo pritegnil goste, ki jih v Novem mestu še ni. To so nekonvencionalni gostje, ki iščejo zgodbe, kupujejo raje občutke kot pa spanec v udobnih sobah hotelskih razkošij. Za svoj denar želijo dobiti kar se da veliko občutkov. Ne rečem, da se v lepi sobi z udobno mehko posteljo in vezeno posteljnino ter mini barom in medeninastimi pipami za vodo ne da dobiti lepih in polnih občutkov, a to lahko doživijo doma, v domačem kraju, vsak dan. Pričakujemo torej goste iz vsega sveta: popotnike, umetnike, raziskovalce, udeležence dogodkov, zaljubljenca, mislece ali pa le spanca željne turiste. Zanimive so potrošniške navade bodočih gostov Hostla Situla. Če je multiplikator prihodkov v klasičnem turizmu 1,8 (to pomeni, da gost poleg npr. 50 evrov za hotelske usluge zapravi še 40 evrov za izvenpenzijske storitve v kraju namestitve), je ta multiplikator v primeru hostlovanja 3,5. To pomeni, da gost, ki plača za namestitev z zajtrkom npr. 15 evrov, porabi za ostalo ponudbo (prevozi, ogleda muzejev, dogodkov, nakup spominkov ...) 37,5 evrov. Takšen gost torej za ponudnike v okolici hostla ne pomeni čisto nič manj kot navidez petični gost v hotelu s tremi ali več zvezdicami.

Kaj torej Hostel Situla prinaša Novemu mestu? Prinaša mu promocijo, ki bo temeljila na zgodbi o kulturni dediščini mesta, o njegovi slavi v halštatskem obdobju, hostel prinaša v mesto svetovljanski duh, na ulicah in po lokalih bo moč slišati najrazličnejše svetovne jezike, mestno jedro bo zanimivejše za vlagatelje, ki bodo s svojo ponudbo v mesto pripeljali vse nas, ki nam je tako simpatično skočiti po nakupe v primestne trgovske centre ...

Hostel Situla je velik korak tako za Skupino DNS kot tudi za mesto. Finančno in vsebinsko je zelo zahteven. Pravi izziv. Seveda pa bo mesto potrebovalo za to, da bo prisotno v katalogih turistične ponudbe, še precej več. Dokler vsi prebivalci mesta ne bomo poznali mestne zgodovine, ne bomo poznali zgodb, ki se za simboli mesta skrivajo, in se ne bomo z njimi identificirali ter jih znali kadar koli in kjer koli nekomu prepričljivo podati, bo turist iz Hostla Situla odhajal kot s kino predstave, ko se nabit z egom junaka, ki mu nič ne pride do živga, ob izhodu ustraši deževnih kapelj.

Boštjan Grobler je vodja projekta Hostel Situla.

Resnična zgodovina Slovenije (Narod z najdaljšo zgodovino v srednjeevropskem prostoru III.)

Slovenci, potomci Venetov

Aleksej Metelko

»Tuji zgodovinarji, katerim so se pridružili tudi domači, so bili tisti, ki so Slovence vtepli v glavo, da izvirajo iz zakarpatskih močvirij. O tem Slovenci prej niso imeli nobenega pojma, saj so bili prepričani, da so potomci Venetov ... Pred tisoč leti so Slovenci to prepričanje sami posredovali Madžarom, ko so ti zasedli del njihovega ozemlja ... in zato jih (Madžari) še danes imenujejo Vendi,« pravi Ivan Tomažič. »Nemci so ... naše prednike imenovali Wenden (iz Veneti) in tako Slovence imenujejo še danes,« pa pravi Matej Bor.

Obstaja več vrst dokazov, ki pričajo, da smo Slovenci avtohtono ljudstvo in resnično potomci slovskih Venetov. To so številni toponimi slovenskega izvora (imena hribov, rek, dolih, jezer...), izpričani že v rimskem času, kamor slovenska naselitev v 6. stol. nikakor ne bi mogla segati. Neovrgljiv dokaz so tudi številni venetski napisi, ki jih je moč razumeti le s pomočjo slovenščine. Na tem mestu naj omenim, da je Bor resnično odkril nekaj fenomenalnega, namreč, odkril je celo poglavje venetske slovnice, ki dokazuje, kakšen jezik je bila venetščina, saj je velika večina oblik še danes v rabi v slovenskem knjižnem jeziku ali narečjih. Neposreden dokaz pa so tudi številna zgodovinska pričevanja. Tomažič se sprašuje, katero ljudstvo je živelo na našem področju pred domnevnim prihodom Slovencev. Pravi namreč, da je ob natančnem pregledu zgodovinskih dogodkov pred in med rimsko zasedbo moč ugotoviti, da so staroselci na območju, kamor naj bi se Slovenci priselili v 6.stol., lahko le Veneti, ti pa, kot bomo videli, so bili predniki Slovencev.

Zgodovinske omembe Venetov

V staroegipčanskih poročilih zasledimo t. i. ljudstva z morja, med katerimi bi prav lahko bili tudi Veneti. O Venetih so pisale mnoge učene glave že od stare Grčije naprej. Homer (9. stol. pr. Kr.) piše v Iliadi o Pilemenu, voditelju Paflagoncev iz rodu Venetov, ki je s posebnim krdelom prišel na pomoč oblegani Troji. Omenja jih tudi Herodot (5. stol. pr. Kr.). Grki so jih imenovali Enetoi, saj grščina ni poznala črke v in predpone slo- (več o tem kasneje). Rimljani jih imenujejo Veneti, Grki v njihovem času pa Uenedai (Ouenetai). Strabon (1. stol. pr. Kr.) pravi, da so bili Veneti in Histri naseljeni od Pada do Pule. Julij Cezar, veliki vojskovodja in zgodovinar, piše: »Veneti so daleč najmočnejše plemo na tej obali [v Galiji, današnja Bretonska]... Imajo najsilnejše ladjeve, s katerim plovejo tja do Britanije.« Zgodovinar Jordanes (l. 552) v Getiki piše, da Veneti: »/.../ izvirajo iz jednega rodu, kakor smo opomnili v začetki svojega dela ali v pregledi ljudstev, imajo sedaj tri imena: Veneti, Antes in Sclaveni.« Nadalje lahko na 60. strani preberemo, da je bilo glavno mesto Venetov Oglej. Kronist Fredegar (7. st.) piše o Slovanih, ki so imenovani Vinedi. Zgodovinar Albert Crantz (15. st.) pravi, da so Wandali oz. Wendi Slovani in da živijo kot en narod od Poljske do Dalmacije. Pripisuje jim tudi mogočna dejanja v Franciji, Španiji in Afriki. Antol Vramec, kronist iz 16. st., piše v svoji Kroniki za leto 928: Heneti, ki se Slovenci imenujejo so tedaj pobiti na nemškem. Kronika Brandenburške dežele (16. st.) opozarja na mogočne prednike Wendov, ki so zavzeli Rim in Kartagino. O Venetih so pisali tudi mnogi drugi, a naj končamo ta odstavek z zgodovinskim učbenikom Helmolt's Weltgeschichte (konec 19. st.), ki namiguje na to, da so Veneti, Wendi in Windi pravzaprav predniki Slovencev ter da so ti »živeli v starih rimskih provincah Panoniji, Noriku, Raetiji in Vindeliciji.«

Ime Veneti

O izvoru imena Veneti je na podlagi podrobne študije podal zanimivo razlago akademik Matej Bor, med drugim tudi dobitnik Prešernove nagrade. Kratek povzetek študije je naredil dr. Jožko Šavli, ki pravi, da: »/.../se izkaže izvajanje imena Veneti od naziva Slovence kot najbolj smiselno. Izvirno ime Sloveneti, po mehčanju glasov in izpadu polglasnika: Slovene(t)ci, je v izgovorjavi sosednjih ljudstev že dokaj zgodaj izgubilo začetni zlog in se nam ohranilo kot (Slo)Veneti, Veneti ... Prastaro ime Slovenec (Slovenet) ali Sloven je izvajati iz najbolj naravnega pomena, četudi se nekaterim zdi preveč poenostavljeno: v slovanskih jezikih pomeni izraz slovo besedo, zato označuje naziv Slovenec človeka, ki mi je po govoru razumljiv ... Na zahodu so se Slovenci srečevali z ljudstvom, čigar govorica

Venetska umetnost: boginja iz Caldevega

jim ni bila razumljiva, zato so mu rekli Nemci. Ta oznaka izhaja očitno od besede nem (v pomenu: nerazumljiv).«

Življenjepis sv. Kolumbana (leto 618) pravi o tem, kako se je Kolumban napotil v deželo Venetov, ki se imenujejo tudi Slovani. Neverjetno je, da kronist v nekaj več kot dvajsetih letih ne bi razločeval več nekdanjih prebivalcev in osvajačev oz. kot pravi Bor: »To je isto, kot če bi pisali o Portugalcih ali Špancih, da se imenujejo tudi Inki ali Angležih, da se imenujejo tudi Indijci in to neposredno po prihodu kolonizatorjev.«

Slovani pa, kot ugotavlja Bor, sami sebe nikoli niso imenovali Veneti ali Vendi, kar je povsem logično, saj je bilo to ime le prilagoditev njihovega imena jeziku Grkov in Rimljanov. Znano je namreč, da sta grščini sl-, slo- tuji priponi, ravno tako latinščini in nemščini. Tako so različna ljudstva poimenovala naše davne prednike po svojih pravilih, in zato danes obstaja vrsta različnih imen zanje; Veneti, Vendi, Vindi ... itd. Neki venetski napis je dal Boru še posebno misliti. Spraševal se je, če so Veneti pravili sami sebi Slovenci oz. natančneje Slovonici. V tem venetskem napisu, ki ga je razvozlal, se morda skriva prvič zapisano ime Slovenec, in sicer v obliki rod. mn. Svovonicu (Slovenec). Njegova interpretacija napisa se glasi: Kdor od Slovencev si, Tromožjadi z danjem (hodi)! oz. v sodobnejšem prevodu Kdor od Slovencev si, romaj k Tromožju s svojim danjem (dajatvijo).

Slovenci podložniki Avarov? Nikakor ...

Franc Kos, kot pravi Tomažič, ne ve, kako bi spravil Slovence v današnje kraje. Ker jih ne more najti med osvajačji, si pomaga z izmišljeno trditvijo, za katero človek ne ve, ali bi se ji smejal ali jokal, namreč, pomaga si z Avari, za katere pravi, da se jim ni ljubilo obdelovati zemlje in so s seboj kot podložnike pripeljali Slovane. Ti naj bi jim obdelovali polja v Noriku in Panoniji. Res je, da so Slovani sodelovali z Avari in Langobardi (ko so se borili proti Bizantincem). Toda ali to dokazuje, da so jim bili podložni? Sploh pa Avarom nikoli ni uspelo osvojiti Karantanije. Na vprašanje, kaj se je zgodilo z dotedanjim prebivalstvom, pa pravi, da so Slovenci pobili vse prejšnje prebivalstvo. In o takšnem pokolu ni v zgodovinskih virih nobene omembe? Ko je Karel Veliki dokončno premagal Avare, so ti povsem izginili, Slovenci pa smo še vedno tu, in to je odraz razlike med avtohtonim ljudstvom in mimoidočo osvajaško hordo. In kot pravi nadalje: »Čeprav so Avari več kot dvesto let gospodarili in ustriali po obsežnih predelih Srednje Evrope, se ni o njihovega jezika ohranila nobena sled. Nasprotno pa je slovenščina še danes živ jezik, katerega starejše sledove je čutiti med Padsko nižino in Donavo vse do Bodenskega jezera pa tja do Blatnega jezera. Ti nesporni sledovi dokazujejo, da so Slovenci od prazgodovine dalje avtohtono ljudstvo Srednje Evrope.«

Nesporno je, da so osvajaalne sile, kot so bili Kelti, Rimljani in Goti, imele vpliv na domače, avtohtono, venetsko-slovensko prebivalstvo. Vpliv je bil kulturni, gospodarski in tudi etični, vendar pa je potrebno poudariti še nekaj, kar je bistvenega pomena za nas. Zavedati se moramo namreč dejstva, da je skozi vso viharno večtisočletno zgodovino obstajalo jedro, kateremu je kljub nenehnemu zunanemu pritisku in vdorih večjih sil uspelo ohraniti svojo identiteto. To jedro lahko predstavlja le narod, ki ima močno razvit patriotizem, narod časti in slave. In ta narod, dragi moji bralci, je narod naših dedov, narod, čigar kri se še danes pretaka v naših žilah. Zavedajmo se, kaj nosimo v sebi in bomo ponosni na to. Črpajmo energijo iz te bogate zapuščine in obljubim vam, preživeli bomo tudi tretje tisočletje. Osti jarej!

Janko Orač:

Ustvarjanje je način življenja

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

Janko Orač se ni rodil v Novem mestu, Novomeščan je po prepričanju. Likovno ustvarjanje ga je pred dobrimi dvajsetimi leti privedlo na Dolenjsko. Rodil se je leta 1958 v Celju, odraščal je v Zibiki. Šolal se je na grafični šoli v Ljubljani, 1997 je diplomiral na Šoli za risanje in slikanje v Ljubljani. Je slikar, grafik, grafični oblikovalec, pobudnik mednarodne slikarske kolonije Novomeški likovni dnevi. Letos je pripravil in sodeloval na več razstavah. Za njim je več kot petdeset samostojnih razstav. Najin pogovor je potekal v njegovem ateljeju v Šmihelu.

Kdaj si prišel v Novo mesto?

Konec osemdesetega leta. Najprej sem se zaposlil v Tovarni zdravil Krka, leta 1981 sem odšel v novomeško tiskarno, kjer sem deset let delal v grafični pripravi. Na tiskarno imam zelo lepe spomine, tam sem prestal lep del življenja in spoznal veliko stvari. V Novo mesto sem prišel prek slikarskih krogov, bil sem aktiven ljubiteljski slikar. Hodil sem na različne tečaje, predavanja. Srečevali smo se po raznih likovnih kolonijah in ekstemporih. Kot mlad ustvarjalec sem želel predstaviti lastno delo. Bil sem odprt za kritiko in mnenje starejših kolegov. Zavedal sem se, da sem mlad, da mi primanjkuje znanja. Želel sem, da bi nekega dne šel formalno-pravno v proces neke šole, za likovno akademijo nisem imel pogojev. Na mojo srečo so 1990 v Ljubljani ustanovili zasebno visoko šolo za slikarstvo, na njej sem po štirih letih diplomiral. Čeprav sem že imel zgrajen likovni izraz, mi je to odprlo nov svet.

Bil si tudi že nekaj star?

Seveda, dvaintrideset let. Moje prvotno znanje sem moral podirati in graditi novo, vendar sem dobil jasnejšo vizijo. Imel sem dobre profesorje, dobil sem formalno likovno znanje. Brez znanja in informacij ne moreš delati. Znanje ti odpre širši kot pogleda. Z znanjem sem dobil svobodo.

Kako bi opisal to vizijo?

Vedno sta me zanimala abstraktni svet in barva. Pojavljala sta se skozi moj študij. V navezavi z njima še danes ustvarjam. Leta 1988 sem imel večjo razstavo v Dolenjskem muzeju. Ob njej sem dobil občutek, da sem kot ljubiteljski ustvarjalec dosegel vrh. Potreboval sem nov tok energije in informacij. Kasneje sem dobil možnost oditi v svoboden poklic, kar sem ves čas želel.

Vse je prepleteno. Sam se v nekem smislu vidim tudi kot posrednika in skušam ljudem nekaj dati. Ljudje smo minljiva bitja, in to je samo del našega loka. Nekoč bodo gledali moje podobe in ugotavljali, ali je bil človek ali ne?

Ukvarjaš se z grafiko in s slikarstvom.

Z likovnostjo sem se srečal v grafični šoli. V določenem segmentu mi je bila grafika zelo blizu. Še kot kemigrafu, ko smo izdelovali klišeje po klasičnih postopkih. Privlačil me je svet barve. Vse se je kasneje združevalo in prepletalo. Po duši se ocnjujem za slikarja, ki se enakovredno ukvarja z grafiko. Moj grafični svet je podkrepjen z bogato zgodovino in izkušnjo tiskarstva, pogled na svet pa je bolj slikovit, slikarski. Zato so v ospredju barve.

Forma pa deluje grafično?

V zadnjih letih združujem barvni svet in grafični izraz. Pri meni se ta pola zanesljivo prepletata. Nikoli se nisem osredotočil na samo eno pot. Uživam pri raziskovanju. Začel sem raziskovati z barvo in pripravljati objekte. Zanimalo me je, kako bi barvo z ravne ploskve postavil v prostor. Po večletnem iskanju so se pojavili triptihi. Omogočili so, da sem začel sliko členiti in jo postavljati prostorsko. Pojavile so se poslikane prizme. Nekateri jih imajo za kiparske tvorbe, vendar to niso. Gre za slikarsko rešitev, čeprav še vedno členijo prostor.

Lezejo v prostor?

Spet sva pri grafiki. Privlačijo me vse oblike tiska in prvinski odnos do lesoreza. Lesena matrica je že relief, pojavi se struktura. V mojih objektih se pojavljajo lesene gravirane plošče. Hkrati tudi kakšen detajl kolažiram, dobim negativne in pozitivne prostore. Vse prepletam.

Je skulptura, ki si jo postavil ob 120-letnici Kmetijske šole, tak preplet?

Je. To je moje najbolj kiparsko delo. Iz železne mreže sem izdelal prosojno lupino, na katero sem risal z železnimi trakovi. Zadeva leze v prostor in deluje kiparsko. To je neki seštevek dosedanjega dela.

Privlačijo te naravni materiali?

Vnovič se vračava h grafiki. Privlači me lesorez, visoki tisk, ki sem ga najprej spoznaval. Ponuja bogato paleto možnosti. To je tudi stara tehnika s posebnim šarmom, kot bi igral neko staro glasbo. Po drugi strani me privlači globoki tisk, jedkanica.

V sebi imam poseben predal za grafiko, zato tudi delam v bolj intimnih formatih. Ko pripraviš matrico, ko vse namažeš, ko odtisneš v papir, mora biti odtis brezhiben. Čeprav gre za umazano delo, mora biti na koncu odtis čist. Tak je moj odnos do grafike. Danes se pojavljajo razni novi mediji, sam ostajam pristaš klasičnega odtisa. Podpiram tudi sodobne pristope, vendar sem proti temu, da se pojavljajo zgolj ti.

Pogovarjava se ravno v času novomeškega Beinala slovenske grafike, ki gradi na klasični grafiki. Kako ocenjuješ takšno usmeritev?

Ker sam zagovarjam klasično grafiko, menim, da je taka prirediteljeva vredna. Ni izključeno, da se tudi v klasični tehniki ne dajo nadaljevati inovativne ideje. Vse še ni povedano, ker vsak avtor pristopi k plošči na osebni način. Ne gre za stvar tehnike, temveč duše. Kako vliiti osebni pristop v matrico in ga prenesti na papir.

Letos si najprej razstavljal v Dolenjskem muzeju, potem si z Zgodbami križevega pota ob Branku Šusterju razstavljal v kapitljski kripti, zatem so bili 2. Novomeški likovni dnevi pa kolonija Zibika-Tinsko, sodeloval si na kostanjeviškem Pogledu 4. Tvoja dela visijo v Jakčevem domu, prisoten si bil ob jubileju kmetijske šole. Si tudi organizator in pobudnik kulturnega življenja?

Z lastnim delom želim prostoru nekaj prispevati. Moja generacija je na stopnji, ko je najbolj aktivna. Smo v delovnem elanu, imamo znanje in izkušnje. Sedaj lahko nekoliko širše, manj obremenjeno in zaletavo gledamo na stvari. Pred leti sem predlagal, da bi pripravili malo boljše likovno kolonijo, ker ima mesto tukaj dobro tradicijo. Predlani so me povabili k sodelovanju, lani smo izvedli prvo kolonijo, ki ima namen vzpostaviti ustvarjalni utrip v samem mestnem jedru. Uveljavljeni avtorji prihajajo v mesto in prinašajo lastne zgodbe. Predstavimo jim mestne znamenitosti, ki jih potem na lasten način oplemenitijo. Vsak avtor občini in mestu zapusti po eno delo. Tako bosta nastala mestni fond in zbirka. Hkrati je to svež utrip. V Novem mestu zadnja leta nismo imeli velikih razstav

Kaj pa humanizem?

Rasto Božič

V mestu ni kulturno možganskega centra, ki bi zadeve usklajeval. Je vrsta zaslužnih in pomembnih kulturnih ustanov ter posameznih snovalcev, ni pa skupnega pogleda, prej vrsta spletk in vojn, skrita pod preprogo vsakdanjega preživetja in pogoste samozadostnosti.

Naše mesto se je v zgodnje jesenskem času, naivno upamo, da ni šlo za vpliv lokalnih volitev, znašlo pred neverjetno pestro kulturno, če smo natančni, likovno razstavo ponudbo. Konec septembra je mesto z obnovljenim Jakčevim domom dobilo kar tri oziroma štiri nova razstavišča, sicer tri s stalnimi razstavami, vendar vseeno. Potem se je začela razstaviščna dirka. Z razstavo oblačilno-modnih ilustracij Novomeščanke Martine Hegediš so jo začeli v avli Kulturnega centra Janez Trdina. Teden dni zatem so v mali dvorani KC odprli razstavo 2. Mednarodne slikarske kolonije – Novomeški likovni dnevi, z deli osmih vrhunskih ustvarjalcev. To je bilo v torek. V sredo je Galerija Krka povabila na predstavitev slikarja Veljaka Tomana, v četrtek smo v Simulakru spoznali v Novem mestu rojenega, drugače v Trbovljah delujočega fotografa, optičnega zapisovalca industrijske zapuščine Antonia Živkoviča. V petek je bil velik dan. Poleg otvoritve prenovljenega rotovža smo dobili še dve likovni razstavi v sklopu 7. Bienala slovenske grafike z razstavama študentskih risb v razstavišču Teniškega centra na Otočcu in v mestni hiši. Bienale je v seštevku ponudil 179 vrhunskih del 36. grafikov, med njimi še pregled italijanske grafike in predstavitvi del pokojnih hrvaških umetnikov, Josipa Račića in Eda Murtića. Potem se je ritem otvoritve znatno polegel. V torek pred volitvami so v razstavišču Arkade na gradu Grm odprli le še razstavo konservatorjev in restavradorjev Območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Novo mesto s predstavitvijo metod dela in izvedenih posegov na izbranih kulturnih spomenikih in dediščini v zadnjih nekaj letih. Luč tega novomeškega galopiranja se ni prebila do fotografske razstave Boštjana Pucelja, Totalna razprodaja, v Kud France Prešeren v Ljubljani. Na ogled je bila od 26. septembra do 10. oktobra, sodila je v okvir Meseca fotografije – Ljubljana 06, Pucelj pa te dni v novomeškem Slonu razstavlja Projekt 13.

Gost razstave v Arkadah je bil ugledni slovenski etnolog prof.dr. Janez Bogataj, katerega strokovno poklicna pot se je začela v Novem mestu. V otvoritvenem nagovoru je omenil pomembnost tovrstnih preglednih razstav, ki naj bi v prostoru odmevale, ustvarjale pogovor med strokovnjaki, umetniki in obiskovalci. Mlade ljudi naj bi učile spoštovanja do kulture in spomenikov ter jih morebiti navduševale za študij katere izmed predstavljenih strok. Mimogrede je menil, da na sodobno šolstvo ni kaj preveč računati, in ko smo ob tem ozrli, nismo opazili nobene mlade glave. Pa teh ni bilo le na grmskih Arkadah, tudi za ostala novomeška razstavišča in razstave velja podobna ugotovitev. Nekaj ljudi se nakaplje na otvoritve, potem samevajoče zevajo in čakajo milosti.

Komu je namenjeno to razstavno razkošje? Zgolj samemu sebi? Skromnemu odstotku novomeške urbane srenje, ki mu tovrstne prireditve pomenijo duhovno hrano ali tudi poklic. Bo z odhodom starejših obiskovalcev v naših razstaviščih zazevala praznina. Je najboljše, da ji kar takoj zapremo in skrajšamo agonijo? Na tem mestu smo že večkrat pisali, kako so novomeške srednješolske ustanove z najstarejšo na čelu brezbrizne do mestnega kulturnega življenja. Pa to ni edina pomanjkljivost, pogled na otvoritveno bienalno gnečo je izdal še drugo. Novo mesto ne premore izrazite kulturno humanistične elite. Ima le nekaj posameznih ustvarjalcev, na katere je mesto lahko ponosno. Vendar ta peščica resnično zaslužnih in uglednih se raje ne kaže v novodobnih združbah politikov, gospodarstvenikov, direktorjev, njihovih satelitov, političnih mrtvecev in poosamosvojitvenih povzpetnikov. Da ne bo pomote, verjetno so razen zadnjih vsi zaslužni za lastna področja, vendar poleg z bienalom povezanih ljudi tam ni bilo opaziti vidnejših domačih kulturnikov ali profesorjev.

Gre za splošen pojav. V mestu ni kulturno možganskega centra, ki bi zadeve usklajeval. Je vrsta zaslužnih in pomembnih kulturnih ustanov ter posameznih snovalcev, ni pa skupnega pogleda, prej vrsta spletk in vojn, skrita pod preprogo vsakdanjega preživetja in pogoste samozadostnosti. Bo nova občinska postava uspela preseči neskladja in zastaviti celovito kulturno politiko, ki bo znala izrabit, oceniti, podpreti in združiti novomeške vire, nadarjenost in znanje. Se bo z »mestom situ« naredilo kaj več ali bo poimenovanje ostalo zaprašen spomin, s katerim občina ne ve, kaj početi. Nam bo uspelo napolniti razstavišča in v mestu ustvariti ugodno ustvarjalno podnebje? Se bo mogoče šolnikom prižgala luč in bodo poleg tolmačenja predpisane snovi dijakom vsaj poskušali posredovati kaj več. Bo gledališče uspelo pritegniti in vzgojiti mlado občinstvo? Se bo kdo od odgovornih zavedel, da naše mesto ne potrebuje samo naravoslovno tehniške univerze, temveč tudi širino humanizma.

zunanjih avtorjev. Sam sem hotel le vzpodbuditi neko delo in kot avtor na koloniji nisem sodeloval. Že vrsto let se odvijajo novomeški poletni večeri, tako sem prišel do zamisli o Novomeških likovnih dnevih.

V mestu smo kar naenkrat dobili več novih razstavišč. Pojavlja se vrsta novih možnosti.

Doslej je bil center dogajanja v Dolenjskem muzeju, potem v Galeriji Krka in zadnjih nekaj let še v KC Janeza Trdine. Nova razstavišča smo dobili skoraj čez noč, od tega smo kar malce šokirani.

Dobili smo pogoje za ustvarjanje občinstva, tržišča in kritike.

Predvsem gre za večji pretok, kar je eden od mojih ciljev kolonije. Da avtorji hodijo k nam. Tujci, ki prihajajo v Novo mesto, se čudijo nad tem biserom, mi pa smo nedoručeni. Novo mesto je lepo, kulturno-zgodovinsko in vsebinsko bogato. V Sloveniji izstopajo tri mesta, Piran, Ptuj in Novo mesto.

Imaš status samostojnega ustvarjalca na področju kulture. Lahko oseba s takim statusom preživi?

Ni tako enostavno, kot izgleda na zunaj, posebej, če gojiš svoj likovni izraz. Moje slike v široki množici ne najdejo hitro očesa. Danes je na tržišču poplava vseh možnih stvari. Po petindvajsetih letih dela je vendarle čas, da se nekje nekaj pozna. Ukvarjam se s slikarstvom, z grafiko in občasno z grafičnim oblikovanjem. Sem tudi likovni urednik revije Rast, iz vseh naslovov se izteče kakšen tolar. Vodim slikarske in grafične delavnice, delujem kot organizator. Svojo vlogo vidim tudi v tem, da ljudem razlagam lasten pogled in jih skušam splošno informirati o umetnosti. Ne da bodo gledali le moje slike. Razlagam, da bodo znali pogledati tudi druge avtorje. Časi niso enostavni. Moje delo je vezano na drugačen urnik. Ne delam od sedmih do treh, enostavno živim s tem, tudi moja družina. Samo tako, ko si nenehno s tem, lahko iščeš likovne rešitve. Vsaj jaz. Delo potuje s tabo, ne moreš ga prekiniti. To je moj način življenja.

Ali v novomeški kulturi pogrešaš neko povezovalno misel?

Lahko se pogovarjamo le o usklajevanju. Če govorimo o enotni usmeritvi, se bojim, da bi šlo vse v eno smer. Potrebna je svoboda. Slišim, da se na nivoju mesta pripravljajo neka kulturna strategija, in upam, da bo široko zastavljena, da bo mesto s tem pridobilo. Da se prostor ne bo ožil, da bodo spoznali kakovostne ustvarjalce. Bogastvo je v širini. Vsekakor potrebujemo vizijo prihodnosti. Imamo morje ustvarjalcev, nimamo pa razrešeno, kje je kdo. Nimamo izdelanih nivojev. Prav večje prireditve in kakovostna razstavišča vnašajo v mesto tudi selekcijo. Tudi pri športu je tako, nogometno moštvo ima le enajst igralcev in ne sto. Gre za prag, ki ga mora nekdo z delom doseči, da lahko vstopi.

Kaj pa občinstvo?

Zdi se mi pomembno, da avtor lahko sam predstavi svoje delo. Publika ga tako spozna. Širše občinstvo ni navajeno obiskovati razstav, le ozek krog ljudi. Vse lahko navežemo na likovno vzgojo v osnovnih šolah. Zdi se, da bo ta pustila posledice, ljudje bodo še manj hodili na razstave. Likovni pedagogi so tako omejeni s šolskimi nalogami, da nimajo možnosti otroke voditi po razstavah. Imajo kup drugih obveznosti. Ko otroci pridejo v srednjo šolo, je že prepozno. Takrat komaj čakajo svobodo, v galerije si želijo le redki. Veliko je odvisno od motivacije pedagoga. Velik vpliv ima tudi medijska prepoznavnost, ustvarjanje vtisa. Vse je prepleteno. Sam se v nekem smislu vidim tudi kot posrednika in skušam ljudem nekaj dati. Ljudje smo minljiva bitja, in to je samo del našega loka. Nekoč bodo gledali moje podobe in ugotavljali, ali je bil človek ali ne?

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

V novomeški Knjižnici Mirana Jarca so na prelomu poletja in jeseni pripravili spominski večer ob 130-letnici rojstva pesnika Dragotina Ketteja. Mladoumrli pesnik je s kratkim bivanjem zaznamoval Novo mesto. Dal mu je del lastne identitete, ki jo je skozi objektiv fotoaparata poskušala ujeti in na večeru Iskalec večne harmonije predstaviti višja bibliotekarka Mira Grahek.

Fotografski opis Kettejevega življenja in pomena zanjo ni bil prvi tak podvig. Seznan njenih enaindvajsetih programov diaprojekcij pokaže pestro sliko, naslovi predavanj so zgovorni: Kako naj vam prodamo modrino neba, Zemlja in jaz sva prijatelja, Pohitimo v dan, Kaj me osreči?, Haiku poezija, Haiku poezija Smiljana Trobiša, Miran Jarc, samotni iskalec resnice in lepote, Janez Trdina: Moje življenje, Primož Trubar, pustolovec drugačnega verovanja in mišljenja, Psalm 104; Hvalnica stvarstvu, Irska, Lake District – Dežela jezer itd. Med prebiranjem naslovov njenih predavanj dobiš občutek, da tudi njen zvedavi duh na lasten ustvarjalni način, skoraj neopazno in bežno mimoidoče s fotoaparatom obešenim prek rame, hodi ob množici in išče harmonijo.

Mira je Novomeščanka, rojena 1962. Od malega prebiva na Drski. Osnovno šolo je obiskovala v Šmihelu, potem je šla na gimnazijo. Nadaljevala je s študijem pedagogike, po osnovnem poklicu je socialna pedagoginja. Pet let je službovala v šoli s prilagojenim programom, v osnovni šoli Dragotin Kette. V knjižnici je zaposlena že več kot petnajst let. Do predlani je delala v podružničnih knjižnicah v Žužemberku, Šentjerneju in Škocjanu. »To so bile strašno lepe izkušnje. V začetku sem bila sama za vse, od nakupa do obdelave gradiva in izposoje. Prirejala sem prireditve za otroke. Bilo je zahtevno, dinamično, razgibano in ustvarjalno delo. V teh letih se mi je nabralo ogromno gradiva, potem je naša direktorica predlagala, da bi se ukvarjala samo še s tem. Pripravili smo spisek tem in jih ponudili osnovnim šolam. Sedaj se že drugo šolsko leto ukvarjam s tem,« je povedala.

Po doljenjskih šolah vodi biblio-pedagoške ure, v knjižnici je zaposlena kot višja bibliotekarka, informatorka na posebnih zbirkah Boga Komelja. Njen lanski projekt, svojevrstna fotozgodba o Janezu Trdini, je doživel kar sedemintrideset predvajanj. »Vsi, ki smo lani sodelovali pri razstavi ob stoletnici Trdinove smrti, smo ugotovili, da vemo bolj malo. Neverjetno je bilo, kako se je pri spoznavanju njegovega življenja vse odpiralo pred nami. Tako delo je krasno.«

Že vrsto let fotografira. Zaradi zgodb za otroke se je začela načrtno in sistematično ukvarjati s fotografijo. Tega je sedaj kakšnih deset let. Lani se je prvič udeležila Fotopuba. »Bilo je prvič in mogoče celo bolj zanimivo. Ne gre toliko za neko tehnično znanje, temveč bolj za ustvarjanje foto zgodb. Da znaš vzpostaviti stik z ljudmi. To je zanimiva izkušnja, kako pristopiti k stvari. S fotoaparatom želim zabeležiti, kar je zanimivo. Vse, od narave do ljudi.«

Fotografija je zanjo neke vrste poezija, ujet trenutek in njegov zven. Čeprav ne pove veliko o sebi, se podobno kot vsak avtor razkriva skozi delo. Seznan njenih predavanj pove veliko o njej. Rada ima naravo, ljudi, knjige, potovanja, rojstno mesto, službo. Razmišlja in raziskuje. Osrečuje jo delo, preplet knjižničarskega, pedagoškega in potem še fotografskega dela. »Človeško življenje se spreminja. Pri vsakem delu najdeš nekaj drugega in kaj lastnega. Človek je iskalec. Vsi iščemo neke vrednote, neki cilj. Deset let že fotografiram, mogoče je fotografija ena izmed poti do cilja.«

Mira rada potuje, večkrat obišče sestro, zaposleno v Angliji, drugače živi sama. Slovenija in Dolenjska se ji zdita »strašno« zanimiva. Ponosna je na domovino. Zelo rada jo predstavi tujcem, skupaj z gosti jo raziskuje. Novo mesto je zanjo majhno mesto. Meni, da ima le nekaj ljudi, ki mu dajejo pečat in se jih bo zgodovina spominjala. »Po eni strani se v mestu veliko dogaja, včasih celo na isti dan preveč. Sodoben čas ni prijazen do kulture, ljudem zmanjkuje časa zanjo. Tudi v časopisih je kultura običajno na zadnjih straneh. Kultura je malo cenjena. Mogoče je temu kriva tudi kapitalistična naravnost, pridobivanje.«

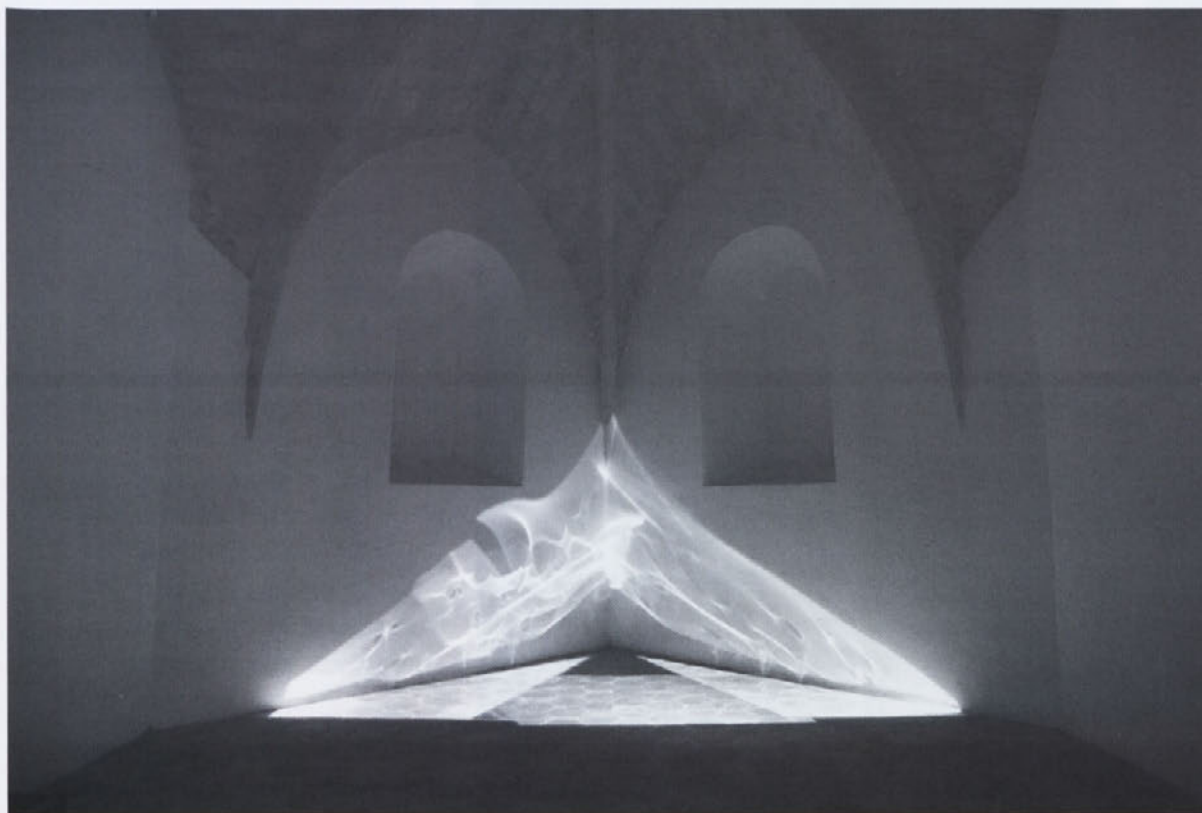
Mira bo nadaljevala s pedagoškim delom. Ob izteku leta bo knjižnica izdala koledar s Kettejevimi verzi in njenimi fotografijami. Fotoaparata sicer ne jemlje v službo, ji pa pogosto visi z rame. »Najprej sem mislila, da so za fotografijo svetloba in pravi pogoji ključnega pomena. To sploh ni res. Dobre fotografije nastanejo v ne ravno najboljših pogojih. Ključna sta oko in trenutek.«

Svetloba, oko in trenutek, kot v japonski haiku poeziji. Mira zna prvine združiti v zgodbo in jih zaokrožiti s ščepcem lastnega. To je njen cilj. Svet nam pogosto odkrivajo za množico skriti ljudje, sreča je na strani skromnega.

Uršula Berlot

Prehodnost – Transitoriness

Galerija Božidar Jakac, 6.oktober 2006 – april 2007, Kostanjevica na Krki

Kostanjeviška galerija je zadnja iz niza letošnjih razstav v samostanski cerkvi vnovič namenila raziskovanju prostora, svetlobe in medsebojnega vpliva razstavljenih del ter žlahtne gotske arhitekture.

Mlada ljubljanska umetnica je še ena v vrsti razstavljalcev in razstavljalok, ki jim je to delo uspelo dobro opraviti. Prostor in njegovo arhitekturo je učinkovito izbrala s svetlobno projekcijo, video projekcijo, ustvarjanjem senc, preslikav in odsevov. Svetlobno prostorske, nekatere tudi gibljive postavitev z naslovi Mentalne pokrajine, Odsevajoča prehodnost, Neotipljiva ostrina, Kristalni diagram, Navidezna zasteklitev itd. ter video zapis elektromagnetnega nihanja

avtoričinih možganov, na svojstven način odkrivajo raziskovanje znotraj možganskega procesa, nastajanje in oblikovanje misli. Svetloba in senca se poigravata z njeno krhko zgradbo, pod strop obešeni okoli osi krožeči osvetljeni prosojni panoji po cerkveni apsidi odslikavajo odseve in ustvarjajo hipno izmuzljive svetlobno podobne prebliske. Opazovalec dobi občutek, kot bi prostor napolnila svetloba višjega uma in ga posvetila razmišljanju. Avtoričin svet je abstrakten in težko dojemljiv, po drugi strani lahko privlačen in bogato duhoven. Njeno krhko porcelanasto obličje se tudi samo ujame v ta velik in neskončen svet pozitivne misli, srebrne svetlobe in sive

sence, energije kot osnove vsega.

Uršula Berlot se je rodila v Ljubljani. Po naravoslovno matematični srednji šoli se je na ljubljanski Filozofski fakulteti dve leti poizkušala v filozofiji, nakar je po slikarski poti odšla na Akademijo za likovno umetnost in tam leta 1998 diplomirala. Dve leti zatem je diplomirala tudi na pariški Višji nacionalni šoli lepih umetnosti, leta 2002 je magistrirala na ljubljanski akademiji, kjer trenutno nadaljuje doktorski študij. Deluje kot samostojna kulturna ustvarjalca. Njen kostanjeviški projekt zaokrožuje ducat samostojnih razstav. Razstava je odprta do aprila. (Rasto Božič)

»Umetnost – slavospev življenju«

Razstavo s tem naslovom je ob 50-letnici galerijske dejavnosti v Kostanjevici na Krki v Lamutovem likovnem salonu pripravil Andrej Smrekar. Pred pol stoletja se je v Osnovni šoli Jožeta Gorjupa pod vizionarsko taktirko očeta avtorja razstave Lada Smrekarja in sodelavcev začelo kostanjeviško kulturno snovanje. Prek številnih projektov se je med drugim ustalilo v Galeriji Božidar Jakac, ki danes po dvesto štirinajstih razstavah, površini in fondu osem tisočih likovnih del predstavlja eno največjih slovenskih galerij. Ironično galerija Božidar Jakac deluje v najmanjšem slovenskem mestu, ki ne ponuja niti osnove infrastrukture velikih slovenskih središč. Kljub temu se je v Kostanjevici s srčnostjo in z znanjem izoblikovala močna tradicija kulture, katere temelji in dokumenti so predstavljeni na razstavi in v katalogu, izdanem ob zlatem jubileju. Razstava skozi gledališke liste, fotografije, razstavne kataloge, plakate, predmete, video kolaž in panoje, ki predstavljajo ljudi, zaslužne za razvoj, govori o neverjetno pestri kulturni dejavnosti. Na ogled je do konca februarja. (Rasto Božič)

Prikaz delovanja, metod in posegov spomeniške stroke

V razstavišču Arkade na gradu Grm je Območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Novo mesto 17.oktobra odprla razstavo Metode dela in izvedeni posegi na izbranih kulturnih spomenikih in dediščini. Kot omenja naslov, gre za prikaz zadnja leta izvedenih posegov na spomenikih v območju novomeške enote ZVKD. Čeprav gre le za razstavo panojev, so razstava in z njo podobni prikazi, po besedah etnologa dr.Janeza Bogataja, izredno pomembni, saj vnašajo dialog med izvajalce in snovalce spomeniško-varstvenih posegov ter uporabnike in obiskovalce razstav na drugi strani. Istočasno razstava predstavlja številne stroke, povezane s spomeniško-varstveno dejavnostjo, ter kot taka navdušuje mlade ljudi za študij določenih smeri. Na kakovostno tiskanih panojih so dovolj izčrpno v slikah in besedilu predstavljeni projekti: Bela Cerkev – Arheološko najdišče Dolge njive, Novo mesto – Odkritje dveh rimskih miljniov, Risanje arheoloških najdb, Novo mesto – Mestno jedro in restavriranje najdb, Novo mesto – Cerkev Sv. Nikolaja, Straža – Cerkev Marije Vnebovzete, Dolenja Stara vas – Cerkev Sv. Franciška Ksaverija, Mokronog – Cerkev Žalostne Matere Božje na Žalostni gori, Občine – Domačija na prostem, Žužemberk – Grad, Kočevski rog – Baza 20, Artiče – Banova domačija, Mokrice – Območje gradu, Grad in Grajski park, Novo mesto – Hiša Glavni trg 31 in Črnomelj – Mestno jedro. Konservatoriji in restavradorji ostajajo prepogosto skriti v ozadju pomembnih dogajanj na spomenikih in dediščini. Razstava je bila zasnovana kot javna predstavitev, izvorno je bila pripravljena za ogled v Spomeniško-varstvenem centru v Ljubljani, kjer je bila na ogled v septembru in oktobru. (Rasto Božič)

Čar nevednosti

Marko Vide, foto Boštjan Pucelj

»Prodajamo vam iluzije, ljudje. Nič od tega ni res. Ampak vi še kar sedite tam, dan za dnem, noč za nočjo, vseh starosti in barv. Vse smo, kar poznate. In začeli ste verjeti iluzijam, ki vam jih prikazujemo. Začeli ste verjeti, da je svet v tej škatli resnica in da so vaša življenja neresnična. Počnete, kar vam škatla reče, da počnete. Oblačite se kot ljudje v škatli. Jeste kot ljudje v škatli. Vzgajate otroke kot ljudje v škatli. Celo mislite kot škatla. To je množična norost! Za božjo voljo, ljudje, vi tam ste resnični, mi tu smo iluzija!« –Televizijski napovedalec v filmu *The Network* (1976)

Ljudje imamo v sebi, kot kaže, genetsko zapisano potrebo po tem, da skušamo čim bolj spoznati in razumeti svet ter okolico, v kateri živimo. To je verjetno tudi eden izmed glavnih razlogov, zakaj smo v zahodni družbi skorajda zasvojeni s potrebo po neprestanem spremljanju dnevnih novic, pa naj si bo to v obliki jutranjega časnika ali prek radijskih novic, spletnih novičarskih mest, večernih televizijskih poročil ali kakršne koli kombinacije vsega naštetega. Zdi se, kot da smo končno prišli v obdobje človeštva, ko nekako vemo vse o vsem in smo zaradi tega tudi bolj kot kadar koli pripravljeni na resnično življenje okoli nas.

Toda ali je to res? Če si podrobneje ogledamo vsebino dnevnih novic, lahko ugotovimo da razen vremenske napovedi in občasnih obvestil o stanju na cestah na naše življenje nimajo nikakršnega neposrednega vpliva in da je popolnoma vseeno, ali jih spremljamo ali ne. Ne verjamete? Vprašajte se, kolikokrat so informacije, ki ste jih izvedeli v jutranjih novicah ali časopisu, vplivale na vaše načrte tega dne? Kolikokrat so povzročile, da ste opustili neko dejanje ali pa so vas motivirale, da ste ukrenili nekaj, česar drugače ne bi? Vprašajte se, kolikokrat je katera koli izmed novic prispevala k rešitvi katerega koli problema, s katerim se soočate v svojem življenju, ali vaše življenje na kakršen koli način izboljšala?

Razlog temu, da so novice v bistvu brez uporabne vrednosti, je iskati predvsem v dejstvu, da interes velikih medijskih hiš ni v tem, da nas obveščajo in nam pomagajo, temveč predvsem v tem, da prodajajo svoj oglasni prostor ter tako posredno služijo interesom kapitala, ki ta oglasni prostor zakupi.

Spremljanje dnevnih novic nam torej ne pomaga živeti bolje in lažje, zagotovo pa povzroča kup nepotrebnih skrbi, saj je v konkurenčni borbi za našo pozornost uredniška po-

Spremljanje dnevnih novic nam ne pomaga živeti bolje in lažje, zagotovo pa povzroča kup nepotrebnih skrbi, saj je v konkurenčni borbi za našo pozornost uredniška politika večine medijskih hiš takšna, da nam skozi novice skušajo prikazati le najbolj senzacionalistične dogodke zadnjega dne, prek katerih nas prepričujejo, da živimo v izjemno nevarnem svetu, polnem bolezni, vojn in trpljenja.

litika večine medijskih hiš takšna, da nam skozi novice skušajo prikazati le najbolj senzacionalistične dogodke zadnjega dne, preko katerih nas prepričujejo, da živimo v izjemno nevarnem svetu, polnem bolezni, vojn in trpljenja. Seveda se tudi te stvari dogajajo, toda niti približno ne v obsegu in na ravni, kot bi lahko iz teh virov sklepali.

Svetovni popotnik Uroš Ravbar, ki se je pred meseci vrnil iz dveletnega potovanja okoli sveta, je takoj po vrnitvi domov z nasmeškom na ustih dejal, da je svet lep in ljudje čudoviti. Idejo o velikem groznem svetu »tam zunaj« pa je označil za popolno izmišljotino medijev in pri tem ljudem svetoval, naj le ne gledajo toliko televizije, temveč svojo pozornost raje usmerijo k resničnosti.

Podobnega mnenja je tudi Gavin De Becker, strokovnjak na področju osebne varnosti in avtor knjige *Darilo strahu*. V njej ljudem, ki jih resnično skrbi za svojo varnost, svetuje, naj ne spremljajo dnevnih novic, saj te ne služijo ničemu, kot le temu, da povzročajo zmalice predstavo o resničnosti, neprestan občutek skrbi in nezaupanja v drugi ljudi. De Becker pravi, da bomo na morebitne nevarnosti veliko bolj pripravljeni, če bo naša pozornost usmerjena na resničen svet okoli nas in pri tem ne bomo obremenjeni z dogodki, ki bi jih lahko videli ali slišali v dnevnih novicah. Tako bomo sami lahko začudoma kmalu ugotovili, da živimo v relativno varnem okolju, kjer so kriminal, nasilje in ostale grozovitosti prej izjema kot pravilo.

Pri tem je pomembno poudariti, da ne Ravbar in ne De Becker ne pravita, naj si zakrijemo oči in ušesa ter živimo v blaženi nevednosti. Ravno nasprotno! Oba nas prepričujeta, naj se zbudimo in spregledamo, da je svet v resnici drugačen od tistega, za katerega smo pod vplivom zasičenosti z dnevnimi novicami mislili, da je.

Če bomo potem še vedno čutili iskreno radovednost po spoznavanju sveta, v katerem živimo, se bomo lahko s pomočjo drugih virov informacij še vedno brez zadržkov poglobili v globlje analize aktualnih svetovnih in lokalnih dogodkov. Takrat bomo uvideli, kako plehko, enostransko in razdrobljeno sliko sveta nam mediji v dnevnih novicah resnično predstavljajo. Mogoče bomo pri tem celo z vso resnostjo spoznali, da naš planet in družbo čakajo ogromne spremembe, v primerjavi s katerimi vse ostale dnevne novice preprosto zbledijo.

1. november se bliža ...

Nejc Gazvoda, foto Boštjan Pucelj

Za naslednjo reklamo predlagam malo deklico, ki prinese na grob pogrebno vazo za 999 sit, jo položi na še svežo zemljo, iz katere pa naenkrat buši že malo gnijoča pest, samo palec ima iztegnjen, kot da štopa, in deklica se samo nasmehne in reče: »Sem vedela, da boš vesel, očka.« In reklama se zaključi s stavkom: *Naj bo svež, gnil ali okostnjak, Tuševo pogrebno vazo rad ima mrlič vsak.*

1. november se bliža ... cena pri nas se niža. Nagrobna vaza samo 999 sit. U, le zakaj se nisem jaz tega spomnil? Stavke je namreč vzeti iz Tuševe reklame za ... no, prvi november ter izdelke, ki mu pritičejo. Pa svečke in šopki in podobno. Reklama se veselo rola v kinematografu pred filmi, najprej se prikažejo lične, črne svečke, ozadje je zeleno, nezgrešljivo Tuševo, vse skupaj pa podpira njihov džingel, ki se zaključi s stavkom: Kjer dobre stvari stanejo manj.

Neverjetna ideja, kaj naj rečem. Dan, ko so vsi vsaj malček žalostni, ko se spomniš svojih bližnjih, ki so preminuli (pa čeprav nekateri pravijo, da je to potuha), je navsezadnje le praznik. In kaj delamo za praznike? Zapravljamo, seveda! Pa naj bo v srcu radost ali žalost, naj se v očeh lesketajo sreča ali solze. Ni važno. Zato že načrtujem nadaljnje reklame, saj se Tuš ne bo ustavil, če je že stopil čez mejo dobrega okusa. Predlagam malo deklico, ki prinese na grob pogrebno vazo za 999 sit, jo položi na še svežo zemljo, iz katere pa naenkrat buši že malo gnijoča pest, samo palec ima iztegnjen, kot da štopa, in deklica se samo nasmehne in reče: »Sem vedela, da boš vesel, očka.« In reklama se zaključi s stavkom: *Naj bo svež, gnil ali okostnjak, Tuševo pogrebno vazo rad ima mrlič vsak.* Morda še zadnji, dvsekundni kader, kako roka boža deklico po obrazu in ji na licih pušča majhne črve, ampak deklica je vseeno srečna, saj je naredila dober nakup. To so emocije! Ali pa prizor, ko cela družina stoji nad grobom in objokuje pred kratkim preminulo babico, takrat pa priteče vnucček s kopico najcenejših krizantem in jih vrže na grob. Začne se vsesplošno rajanje, iz mrliške vežice prikoraka godba na pihala in igra melodijo Tuševega džingla, družinski člani plešejo v krogu in ritmično prepevajo »Kjer dobre-e stvari-i stanejo-o maaaanj!«, Branko Djurić se mimo pripelje z nakupovalnim vozičkom in meče banane sem ter tja, nato pa gre kamera pod zemljo in v krsto, kjer se na babičinem mrtvaško belem obrazu zariše nasmešek. In še finale: *Ko se v Tušu kupuje, se tudi mrtev raduje!* Celo akcijo bi zaključil s tem, da bi za prvi november odprl stojnice tik pred pokopališčem, na katerem bi mladenke ponujale vzorce sveč in najcenejše žare (tridnevna poskusna doba, če se pepel ne počuti dobro, jo lahko zamenjate), za dobro plačilo pa ti uredijo grob, oblečene samo v bikini. Zeleno rumen, se razume.

Evo, Tuš. Zastonj ti ponujam tole idejo. Saj, če smo že tako daleč, da se prvi november oglašuje s pomočjo rimane fraze in vsepoznanega džingla – zakaj ne bi šli še malce bolj naprej? Naj si mama, ki je pred kratkim izgubila sina, veselo žvižga ob kupovanju sveč, ki jih bo dan za dnem nosila na njegov grob. Naj se starki, ki je po petdesetih letih zakona postala vdova, vsak spomin na njenega moža pomeša z vsiljivo reklamo in zoprno pesmico. Pa gremo do konca – naredimo to smrt spet banalno! Saj – če je lahko ljubezen artikel, zakaj pa ne more biti še smrt? Logično je, da se mora za sveče plačati, kot tudi za pogrebne storitve. Ampak dandanes je obzirnost šla v franže – glavno, da obstaja fraza, ki vleče. Prvi november se bliža, cena pri nas se niža. Prvi november se bliža, cena pri nas se niža. Ponovite to. Vsi skupaj. Dajmo. Na ves glas. A ni lepo? Saj res, zakaj pa bi kompliciral – itak gremo samo iz navade prižgat par sveč tisti crkovi in v Ločno ali Šmihel, pa dajmo in kupimo nekaj, kar je najceneje. Kje pa je najceneje za prvi november? Ki se bliža? Kje se torej cena niža? Pri nas! V Tušu! Pet svečk za dedka, pa dajte še štiri pogrebne vaze za teto, saj so samo po jurja, da bodo njene prhke kosti rožljale od veselja! Potem pa še v kino, ker se v vsaki pogrebni vazi skriva zastojnska vstopnica! Prvi november – zabava na živo in mrtvo!

Zakaj se sploh trudim? Tuš pač dela, kar najbolje zna – prodaja. Žalostno, da bo temu marsikdo nasedel. Jaz bom svojo svečko kupil na pokopališču. In mi bo sladko dol viselo, ali bom dal 999 tolarjev ali pa kakšnega več. Ne bom dosti razmišljal. Za prvi november me take stvari ne zanimajo. Spomini so tisti, ki bodo prevevali mojo pot od groba do groba. Samo opozarjam vnaprej (čeprav je zdajle že malce pozno) – če na grobu mojih sorodnikov in prijateljev vidim Tuševo svečko ali vazo, jo bom vljudno pobral in spravil, nato pa še isti dan našel njihovega marketing direktorja in mu vse artikle zabil v goltanec. Saj bo itak Tuš plačal njegov ali njen pogreb – pa še družina ne bo trpela. Imel bo namreč najcenejšo nagrobno vazo. Firma časti.

Vera Jačimovič in Alenka Lamovšek:

Za pravo staro mestno jedro

Alenka Lamovšek in Vera Jačimovič sta gonilni sili Društva Akcija, oziroma kot pravijo, društva za razvijanje idej, ki z izvirnimi projekti staremu mestnemu jedru vrača prvinsko dimenzijo. V novembru se je tako še zadnjič letos odvila rokodelska tržnica. "Rokodelska tržnica je vsakomesečni dogodek, in sicer jo organiziramo vsak prvi (delovni) ponedeljek v mesecu med 10.00 in 19.00 na Glavnem trgu v Novem mestu (staro mestno jedro). Na tržnici se predstavljajo rokodelci z Dolenjske in iz preostalih delov Slovenije, ki izdelujejo kakovostne izdelke domače in umetnostne obrti. Rokodelci na tržnici predstavljajo svojo dejavnost, prodajajo svoje izdelke ter obiskovalcem prikazujejo načine izdelave izdelkov. Glavni merili za udeležbo na tržnici sta kakovost in identiteta izdelkov. Dogajanje na tržnicah priložnostno popestrijo (poulični) ustvarjalci. Na tržnicah občasno sodelujejo tudi različne vzgojno-izobraževalne ustanove, ki tako dobijo možnost predstavitve njihovega dela in ustvarjanja širši javnosti. Prav tako pa občasno pripravljamo delavnice za obiskovalce, da se preizkusijo v rokodelskih spretnostih in obenem pridobivajo nova znanja," pojasnjujeta Vera in Alenka. In kakšen je namen rokodelske tržnice? "S tržnico želimo prispevati k oživiljanju starega mestnega jedra, rokodelcem dati možnost, da se predstavijo trgu, obiskovalcem tržnice pa ponuditi dostop do kakovostnih izdelkov domače in umetnostne obrti in dostop do rokodelskih znanj ter obenem izkoristiti to kot prostor za druženje, komunikacijo in izmenjavo mnenj, skratka dati prostoru vsebino, ki jo je nekoč že imelo." Vera in Alenka sta z letošnjimi rokodelskimi tržnicami zadovoljni. Speljali so vseh deset zastavljenih tržnic, le aprila in decembra jih ni bilo oziroma jih ne bo, saj je ta čas namenjen drugemu projektu – Rodolfovemur sejmju. Prav tako so uspeli v tržnico vključiti 10 novih rokodelcev. "Veseli nas, da je Rokodelska tržnica postala razpoznavana in da jo poznajo tudi v drugih krajih Slovenije, prav tako pa je Rokodelska tržnica postala nekakšen model za pripravo tovrstnih dogodkov drugje po Sloveniji." In kakšni so načrti društva Akcija za naprej? V letošnjem letu nameravajo izdati publikacijo ob drugem letu delovanja Rokodelske tržnice, kjer bodo podrobneje predstavljeni projekti in rokodelci ter besedila s področja rokodelstva, turizma in uporabe interneta med rokodelci. Decembra pa se bo tradicionalno zgodil Rodolfov sejem – večdnevno sejmsko dogajanje na Glavnem trgu v Novem mestu. Marsikdo je že poskusil odlične Novomeške sladkosti – piškotke z motivi Primičeve Julije in ustanovitelja Rodolfa, za katero v društvu pripravljajo novo embalažo.

Dediščina Ostrorogega Jelena

Časi so se od ustvarjanja Bobrov, trilogije Janeza Jalna, do današnjih dni močno spremenili. Prav tako kot Bobri so tudi začetki slovenske arheologije povezani z letom 1875, ko so na Ljubljanskem barju prvič začeli odkrivati ostanke bogatega prazgodovinskega življenja, tako imenovanih koliščarjev. Takrat je bila mlada arheološka veda povsem povezana z družboslovjem, danes pa se zastavlja vprašanje, koliko je skrenila v naravoslovje in koliko je kot veda samo humanistična. Z naravoslovjem jo povezuje vrsta metod, dendrokronologija – časovna opredelitev s pomočjo lesnih branik tudi do pol leta natančno, palinologija – pelodne analize, arheozoologija – preučevanje živalskih kostnih ostankov itd.

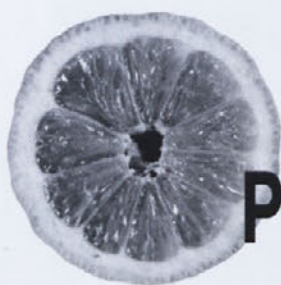
Raziskovalne metode in predstavitve raziskovanja Ljubljanskega barja ter pomembnega prazgodovinskega obdobja osrednjega slovenskega prostora so del nazorne gostujoče razstave, ki so jo 27. oktobra odprli v predavalnici Dolenjskega muzeja. Ob otvoritvi je dr. Anton Velušček, arheolog in znanstveni sodelavec na Inštitutu za arheologijo ZRC SAZU v Ljubljani, predaval o življenju koliščarjev, najzgodnejših graditeljev manjših stalnih naselbin na Ljubljanskem barju od konca mlajše kamene do zgodnje bronaste dobe. Do 28. januarja je razstavljen tudi ponazoritev voza s pred nekaj leti odkritim znamenitim šest tisoč let starim lesenim kolesom. Kolo priča o izrednem znanju takratnih prebivalcev in njihovem sozvočju z naravo. (Rasto Božič)

Obvestila

Brezplačne delavnice za boljše učenje

Brezplačne delavnice za boljše učenje izvaja Svetovalno središče Novo mesto, ki ga financirata Ministrstvo za šolstvo in šport ter Evropski socialni sklad. V pomoč vam bodo, če se učite, a ste kljub temu na izpitu neuspešni. Tudi tehnike izdelovanja dobrih zapiskov in izpiskov iz literature se da priučiti. Eno od možnosti, da si pridobite omenjeno spretnost, imate v delavnicah: **Naučimo se učiti**, **Priprava na izpit**, **Tehnike učinkovitega branja in zapisovanja**, **S pozitivnim mišljenjem do uspeha**, **Načrtujmo svoj čas** in **Komunikacija**. Za več informacij pokličite na 07 393 45 52, 031 701 191 ali jih obiščite v prostorih RIC, Novi trg 5, Novo mesto.

Picerija Totalka

Foto: Gregor Šaban

Osnovni podatki

Picerijo Totalka najdemo v Kandiji, točneje v delu Renaultovega tovarniškega kompleksa, imenovanem Minutka. Lokacija je sicer prednost, saj je lokal tako rekoč v središču mesta, je pa zato slabost njegova umestitev, saj je lokal v konglomeratu industrijskih in servisnih objektov nekako neprepoznaven. Oddaljenost od prodajnega mesta ni prevelika, vseeno pa svetujemo, da bone kupite vnaprej. V prometni konici zna biti pot do Infotočke in nazaj precej naporna. Lokacija je primerna za stanovalce Kandije, Grma, Ragovske in Žibertovega hriba ter za vse vozače, ki iz centra mesta dnevno potujete v smeri Šentjerneja in Metlike.

V neposredni bližini je od 10 do 20 parkirnih mest, takoj za vogalom pa jih je še nekajkrat toliko. Težava, in to velika, je v tem, da so le redko prosta. Večino, tudi tista, namenjena obiskovalcem Totalke, namreč zasedajo na servis ali čiščenje čakajoči jekleni konjički iz bližnje tovarne.

Gostišče obratuje vse dni v tednu. Od ponedeljka do četrta je odprto med 6.30 in 24.00, ob petkih in sobotah med 6.30 in 01.00, ob nedeljah med 12.30 in 23.00 ter ob praznikih med 12.30 in 01.00. Posebnega termina za strežbo študentskih kosil ni. Med picami in ostalimi jedmi lahko izbirate ves dan.

Cena bona je 445 sit, njegova vrednost pa 1000 sit. Količnik med njima (2,2) je soliden. Parametri ga uvrščajo v spodnjo polovico srednjega cenovnega razreda.

Splošni vtis

Zunaj zmoti že omenjena umeščenost v prostor in posledična neprepoznavnost lokala pa tudi arhitektura je precej tovarniška. Notranjost je pravo nasprotje, saj gre za povsem solidno in posrečeno opremljen lokal novejšega tipa. Prostor je svetel, čist in ravno prav dinamičen. V notranjosti je okrog 50 sedišč, največ 10 pa jih je še na premajhni terasi.

Čistoča in urejenost jedilnih prostorov sta skoraj brezhibni. Na tleh zmotijo edino sledi iz avtomehanične delavnice, ki sicer kažejo na reden obisk sosedov.

Slika se ponovi tudi v sanitarijah, ki so bile ob našem obisku kritična točka Totalke. Sicer lične in (nad)standardno opremljene (polni podajalniki za papir, milo, topla voda) sanitarije bi si drugače zaslužile najvišjo oceno, a kaj, ko so bila tla še bolj umazana kot v jedilnem prostoru. Svetujemo, da za delavce iz bližnjih delavnic na vhodu pripravijo copate.

Prijazno, zgovorno in ustrezljivo osebje je zagotovo ena od prednosti Totalke. Še posebej velja izpostaviti gdč. Munič. V našem primeru so zagotovo pripomogli k temu, da nam je obisk ostal v prijetnem spominu. Kaj ni tudi to ena od osnovnih nalog strežnega osebja?

Hrana

Na splošno bi bili do izbire seveda lahko kritični, a če se omejim na klasično ponudbo picerij, je izbira več kot dobra. Ponujajo vam okrog 20 vrst različnih pic, nekaj različnih hamburgerjev in sendvičev ter celo hišno posebnost – školjke. V ponudbi je tudi precej brezmesnih različic. Izbirate lahko med vsemi na jedilniku ponujenimi jedmi, v kolikor prekoračite vrednost bona, pa morate razliko seveda doplačati.

Znotraj lastnih okvirov ponudbe so tudi zelo prilagodljivi. Glede na vaše želje vam rade volje zamenjajo katero izmed sestavin z enim izmed dodatkov ali pa vam kako drugače ustrezajo.

Postrežba je solidna, v kombinaciji s prijaznostjo osebja pravzaprav zelo dobra. Pribor je kakovosten, noži so ostri, prte pa nadomeščajo papirnati servirni prtiki. Čakalna doba je kratka.

Poizkusili smo 4 različne pice (navadno, kmečko, kraško in z rukolo) ter hamburger in bili z večino zadovoljni. Okusi so pristni in sestavine sveže. Morda velja zapisati, da so nekoliko boljši pri pripravi klasičnih pic, medtem ko jim tiste bolj eksotične včasih malce spodletijo. Vohuni Site Klape pravijo, da je vsekakor treba poizkusiti školjke, a med nami ga ni bilo junaka.

Sklep

Picerija Totalka sodi med kvalitetnejše ponudnike študentske prehrane. Razen ne najbolj posrečene lokacije, za katero pa se je lastnik zagotovo odločil »z razlogom«, težav z dovozom in s parkiranjem v prometnih konicah ter »delavskih« sanitarij nismo našli večjih napak. Gre za cenovno ugodnega ponudnika, ki ne skriva svojega značaja. Dejstvo, da govorimo o piceriji, že v izhodišču zoži nabor možnih jedi, a če so pripravljene dobro, se tega ni treba sramovati. Če imate radi pice ter urejeno okolje in dobro postrežbo, vam obisk priporočamo, čeravno gremo sami raje na »komplet« od juhe do sladice.

Picerija Totalka

Osnovno: lokacija 3/4 parkirišče 3 delovni čas 5 cena in vrednost bona 4	Splošno: prostor 4 čistoča 4/5 sanitarije 3/4 osebje 5	Užitno: izbira 4 prilagodljivost 4/5 postrežba 4/5 izvedba 4/5
---	---	---

Skupna ocena: 4

Da Phenomena
Klub LokalPatriot, 20. oktober

Nova sezona, stare razvade. Zoprno je pisati o zamudah, ampak tale je le vredna omembe, ura in deset – čestitam! Pa ne samo to, sedemdeset minut brezplodnega postavljanja pod odrom in obenem hreščeča glasba, večinoma James Brown, le vmes zaradi napak neki glasbeni spletni radio. Ne samo, da čestitamo, tudi pozdravljamo navdušenje nad predpotopnim funkcom, ki prežema to z glasbeno opremo zastopljivo jazbino. Saj ni čudno, da so kakovostni koncerti skoraj po pravilu slabo obiskani, ko pa vmes obiskovalce pitajo s tako prežvečeno čobodro!

No, in ta koncert je bil res dobro obiskan. Mate in Dagij, kitarist-vokalist in basist, junaka novo uspelega dueta Da Phenomena ter za koncerte od Leeloojamaisa izposojeni bobnar Ivo Rimc so predstavili precej čislani prvenec dueta Skupaj sva. Tak je tudi naslov uspešnice, precej zavajajoče zadeve, če bi po njej sodili celo ploščo in nastop. Komad je prežet z izvrstnim in duhovitim rock'n'rollom, to pa je na žalost tudi edina ušesa vredna tema tega na odrih prekaljenega dueta. Vsi trije nastopajoči so prvovrstni, dobro uigrani glasbeniki. Kitarist Mate Brodar ima tehniko in ritem v prstih, basist Anže Langus Petrovič ve, kako se instrumentu streže, bobnar je tehnično dovršen metronom. Druga zgodba je glasba. Večinoma funk, nekaj slabega reggaeja, discoidne triminutne zloženke preprostih tem, nekaj ponovljenih fraz, hiter, odsekan konec. Redko fanta skušata zadevo popestriti in dodata še kakšen rezek kitariskih reef. Vse je zastavljeno po istem kopitu, na to je dodano solidno in izredno visoko petje sladkobnih besedil: »Punce in fantje/ in fantje in punce/ gremo zdej punce fantje OK!« Kaj tako globokega niso uspeli ustvariti niti pri Boney M ali Abbi. Z odra je tudi prišlo: »Saj Princepa pa imamo vsi radi,« pa so po uvodu v Škrlatni dež odpilili še dva njegova komada, na katera se je mlado občinstvo vzhiceno odzvalo.

Svetla točka nastopa je bil dober, toda preglasen zvok, na srečo se je koncert v debeli uri razpletel. Na drugi strani reke je medtem basist Rudolfovega Tomo Bartelj praznoval petdesetletnico. Tudi čestitam!

Mojca Maljevac
Knjigarna Goga, 7. oktober

Mojca Maljevac, Koprčanka, na obali ne tako neznano ime. Pevka z določenim stažem in soavtorica glasbeno-gledaliških projektov. Pri tem njen samostojni album Intima, izdan pri novomeški Gogi, deluje kot logična posledica. Prav tega je predstavila v enournem nastopu.

Glasbeno delovanje Mojce Maljevac je večplastno povezano z imenom koprške pianistke Tine Omerzo, ki že petnajst let deluje v Genovi. Sodeluje s tamkajšnjimi glasbeniki, menda je s triom posnela nekaj jazzovskih plošč. Njen slog je hitro zapeljiv, istočasno deluje kar nekoliko baročno, zvočno prebogato. Poslušalčevo pozornost nehoti priklene nase, ob tem zasenci ostala sodelujoča glasbenika in pevka.

Mojca Maljevac je pevka omejenih glasovnih zmoglosti. Po drugi strani pri petju neizmerno uživa, spušča se celo na spolzka tla vokalne improvizacije in scata. Glasbeno spremljavo skuša doživeti in preseči, vendar ji vokal pri tem ni v pomoč. Njeno izvajanje se je prebujalo skozi zvok klavirja/pianole, prav tako sta se kontrabasist Gabriele Pesaresi in bobnar Lorenzo Capello težko trgala iz njegovega objema. Pri tem je izvrsten bobnar prave italijanske jazzovske šole nekajkrat uspel pokazati znanje in izkoristiti odmerjeni čas za izvorno zvočno raziskovalno potovanje.

Tako album kot nastop sta predstavila uglasbeno poezijo štirih avtoric, prijateljic: Tatjane Soldo, Ines Cergol, Karmen Kodarin in Mojce Maljevac. Glasba, nastala na njihove verze, je zvečine baladno zasnovana. Pri tem se pevka preveč opira na tovrstno vzdusje. Enoličnost, ki jo s tem ustvarja, sama premaguje z ljubeznijo do poezije, glasbe in nastopanja. Ob tem se poslušalec sprašuje, če je morda kaj z njim narobe, saj ob pevkinem neprikritem mimičnem zanosu večkrat skrrije zehanje in pogled na uro. Pevki gre vse spoštovanje za vložen trud in zasanjano zanesenjaštvo, vendar poslušalec težko deli njeno navdušenje nad poezijo, povezano z osebnimi izkušnjami in stiki. Njena v naslovu poudarjena Intima skozi navlako pretiranih čustev težko pride na spregled. Prej zaznamo iskanje in nesebičen poizkus, kar pa še nista pogoja za glasbeni uspeh. Sta pa tudi nekaj.

Marijan F. Krajnc, Slobodan Kljakić
Plava garda
Založba Pro-Andy, Ljubljana, Beograd 2006

»Po izdaji knjige Slovensko domobranstvo dr. Mlakarja je nastala vrzel. Slovenska javnost je bila s to monografijo točno obveščena o slovenskih domobrančih, medtem ko o četnikih praktično ne ve nič. Plavo gardo so sestavljali pripadniki jugoslovanske vojske v domovini, ljudsko poimenovani po modrih uniformah. Slo je za kakšnih 300 vojakov, ki so ves čas delovanja dobivali plačo. Denar je z bančnih računov vlade v izgnanstvu prek Vatikana prihajal v Ljubljano. Plava garda in bela garda sta se razumeli kot pes in mačka. Vloga plave garde je danes neznana. Smo v času, ko se odkrivajo resnice. Resnica je sicer ena, vendar ima dva konca,« je le nekaj navedkov iz predavanja Marijana F. Krajnc, ki je 25. oktobra v Knjižnici Mirana Jarca predstavljal knjigo Plava garda: Poveljnikovo zaupno poročilo. Med predstavitvijo je osvetlil tudi več za Slovence perečih vprašanj iz obdobja narodnoosvobodilne vojne.

Knjiga Marijana F. Kranjca in Slobodana Kljakića seznanja s celotnim zaupnim poročilom četniškega poveljnika o delovanju Ravnogorskega gibanja v Sloveniji. V njej je podan podroben odnos do bele garde in odnos partizanskega gibanja do pripadnikov kraljeve vojske v domovini. Prinaša zaupno poročilo četniškega vojvode Karla Novaka, generalštabnega polkovnika in poveljnika slovenskih četnikov, z naslovom Ravnogorsko gibanje v Sloveniji 1941 – 1945. Poročilo je bilo decembra 1946 iz Rima poslano podpolkovniku Ivanu Kneževiću, pribočniku kralja Petra II., v ZDA. Leta 1991 so prepis dokumenta našli med zapuščino v Srbijo vrnjenega majorja Kosića. Leta 2000 je prišel v roke Slobodanu Kljakiću, raziskovalnemu novinarju beograjske Politike.

Delo je izšlo v Ljubljani in Beogradu, zaenkrat je doživelo dve izdaji. Generalmajor v pokoju Marijan F. Krajnc je poleg številnih strokovnih člankov izdal tri monografske publikacije: Balkanski vojaški poligon (1998), Zarote in atentati na Tita (2004) in Slovenska vojaška inteligenca (2005). Drugi avtor Slobodan Kljakić je beograjski pravnik, novinar in urednik, tesni sodelavec pokojnega Vladimirja Dedierja, avtor številnih del o polpretekli balkanski zgodovini.

Bruce Springsteen
We Shall Overcome - The Seeger
Sessions
Sony/BMG 2006

Jaka Berger Bas Trio
Brgs Time
Splasc(H) Records 2006

Keith Jarrett
The Carnegie Hall Concert
EC/Intek 2006

Baltazar Band
Šest poti
Goga Musica 2006

Marsikaj bo razumljivejše, če pojasnimo, kdo je Pete Seeger. Če poznate Boba Dylana, veste verjetno tudi za njegovega vzornika Woodyja Guthrieja. Pete Seeger je bil njegov sodobnik, prijatelj, soborec, le nekoliko bolj politično je bil naravnani. Njegov banjo je nosil napis »Ta stroj pobija fašiste«. Bil je član v petdesetih in zgodnjih šestdesetih izredno priljubljene ameriške skupine The Weavers, ki je botrovala neslutnemu razvoju, »boomu« folk glasbe. Seeger je najraje nastopal sam, le z banjom ali s kitaro. Bil je prijatelj otrok in delavskih množic, avtor ponarodelih pesmi. Ta korenina, vzorec protestnega pevca, je pri sedeminosemdesetih letih še vedno glasbeno aktiven.

Glasba ameriškega rockerja Brucea Springsteena se je pogosto oplajala ob folk izročilu. Nekaj njegovih plošč, denimo Nebraska, je čisti folk. Ko je Springsteen pred devetimi leti posnel Seegrove protestno pesem Where Have All The Flowers Gone za tako imenovani tribute album, še ni poznal Seegrovega dela in njegovega pomena. Obiskal je trgovino s ploščami in presečen prinesel domov kup Seegrovih plošč. Skozi njih je spoznal globino, toplino in veselje Seegrove glasbe. Album We Shall Overcome je sad njegovega navdušenja.

Za Brucea Springsteena lahko rečemo, čeprav nam vse njegovo delo ni všeč, da je do skrajnosti popoln. Njegovi albumi so povsem izpiljeni in vse, kar se loti, nosi ta pečat. Seegrove glasbo je preučil in jo celo nadgradil. Namesto asketske glasbene zasedbe je posegel po celem orkestru. Kitare, banjo, harmonika, orglice, kontrabas, perilnik, violine, mandolina, hammond orgle, klavir, bobni, saksofon, trobenta, trombon, tuba in petje. Skozi bogato zvočno-glasbeno podobo zažari radoživa glasba. Zazveni podoba ameriške družbe na prelomu prejšnjega stoletja, pokažejo se temelji, na katerih je zrasla folk in posredno tudi rock glasba. Čeprav slišimo vrsto tradicionalnih glasbil, to ni kakšen country, cajun ali le folk, je plemenit zvarek izvirne ameriške glasbe. Albumu je priložen tudi DVD. Springsteen je spoštljiv, ve, kako se streže tradiciji in se jo prenaša v sodobni čas.

Jaka Berger, samonikli poganjek dolenskega jazza, je edini novomeški glasbenik, ki se lahko pohvali z izidom plošče pri kakšni tuji založbi. Da gre za prvenec in ugledno italijansko hišo, sta tembolj pomembna podatka.

Ko se je lotil glasbene pustolovščine, je imel srečo, da je srečal mariborskega kitarista Sama Šalamona, ki mu je prek mednarodnih zvez nesebično pomagal. Spoznal ga je z italijanskim saksofonistom Achillejem Succijem, mimogrede, njegov spomladni tudi pri Splasc(H)u izdani album Terra je odličen, ter mu priskočil na pomoč tudi pri skladanju. Sopotpisal se je pod sedem tem, prispeval dve lastni, ena je zgolj Bergerjeva. Med lanskim snemanjem v Zvočnem studiu Primoža Cigoja v Novem mestu je stekla kemija, ki zaznamuje Bergerjev debitantski album.

Jaki Bergerju je uspelo tako z glasbo kot z bobnarskim znanjem prepričati oba dokaj prekaljena glasbenika, vsi trije nastopajo enakovredno. Najprej se zaradi omejene zasedbe bobni-kitara-saksofon/bas klarinet zazdi, da manjka bas, vendar glasba je polna, zvočne vrzeli zapolnjujeta srčnost in veselje do ustvarjanja. Zvok je čist, toda nepolikan, nekoliko grob, daje vtis neposrednega dogajanja. Glasba je razgibana, večkrat lirična in baladno zasanjana. Berger ustvarja zanesljiv ritem, spopada se z različnimi prijemi. Barva ga s celim kompletom bobnov in poudarja s činelami. Sprehaja se od swinga do sambe, fuzije, loteva se neparnih ritmov. Na trenutke trio zazveni minimalistično, toda ves čas učinkovito. Medtem Achille Succij plete zgodbo, Šalamon jo dodatno bogati in razlaga. Čeprav se Berger opira na precej svobodno obliko jazza, so skladbe klasično grajene. Uvod, nastavek teme, igra in finale z razvito uvodno temo. Glasbeniki pred snemanjem niso veliko vadili, kar je verjetno tudi razlog za nekoliko grobo zvočno podobo. Veliko prostora je bilo namenjeno improvizaciji, ki je nesporna odlika te plošče. Pri tem Achille in Samo prispevata velik delež, sta organska nadgradnja Bergerjevega raziskujočega pristopa.

Jaka Berger skozi velika vrata vstopa v svet jazza, vreden je podpore in pohvale!

Keith Jarrett, ameriški pianist, zagotovo eden največjih mojstrov jazzovskega klavirja, je v štiridesetletni bleščeči glasbeni karieri nastopal in snemal v različnih zasedbah. Kvartet, trio in zelo pogosto solo klavir. Posnel je celo vrsto solističnih plošč, na katerih se predstavlja le s klavirjem; enojne, dvojne, trojne itd. albume, nabralo se jih je za več kot desetino. Večina njegovih plošč je izšla pri nemški hiši ECM, pri založbi, ki jo zaznamuje estetika, katero je vidno pomagal graditi tudi Jarrett.

Čeprav smo jih vajeni in se veselimo vsake nove Jarrettove plošče s klavirjem, je njegov novi v lanskem septembru v Isaac Stern Auditoriumu dvorane Carnegie Hall v New Yorku posneti album prinesel novo zasnovano. Jarrett je za klavirjem še vedno igriv, raziskujoč, liričen, melodičen, poln harmonije in ritma, vzdihov, presenetljivih obratov. Vedno so prisotni težji deli, ki se zdijo kot klanec pred tekočim spustom v dolino. Vsega tega je na plošči kot v preteklosti v obilju. Med poslušanjem pogrešimo le dolge lirično zasanjane zvočno raziskujoče linije, pogosto polne čustev. Teme so po novem zastavljene kratko in jedrnat. To ni več tudi do dvajsetminutno improviziranje, temveč pesmi, ne skladbe, glasba zgrajena okoli čvrstega jedra. Gre za Jarrettovo novo usmeritev, ki si jo je glede solo nastopov zadal pred nekaj leti, ko je uspešno prebrodil eno izmed ustvarjalnih kriz.

Čeprav gre za novo idejno zasnovano, se skozi deset tem prve plošče in pet dodatkov druge ves čas razkriva umetnik, kot ga poznamo. Celotno več. Vedno je prisotna zvočna slutnja njegovih prejšnjih solo koncertov, Kölnskega koncerta iz leta 1975 in tokijskega Radiancea izpred štirih let. Carnegie Hall je po zasnovi ravno nekje vmes. Zanj tako značilno melodično liriko je skušal na albumu Radiance omejiti na najmanjši možni način, pa je vseeno silila skozi glasbene razpoke. Kot kaže, jo je za novi album le spravil v nekakšen časovni okvir, še vedno pa je to Keith Jarrett, kot ga poznamo in občudujemo.

Prva ugotovitev poslušanja je, da gre za še eno sredinsko usmerjeno jazz ploščo. Druga se glasi, da zadeva deluje kot v šoli zastavljena projekt ali vaja. Trditev dobi potrdilo, ko v spremni besedi avtorja glasbe in aranžerja Andreja Srakarja beremo, da ga album spominja na šolsko obdobje na jazzovskem oddelku Srednje glasbene in baletne šole v Ljubljani. Pravi tudi, da plošča prihaja z zamudo, saj je osnovna zasedba pred sedmimi leti prekinila delovanje.

Na tej zamujeni plošči, ki jo moramo gledati na zapisane besede dojemati kot šolski dokument, večjega dometa na žalost tudi nima, se predstavljajo večinoma nekdanji člani Baltazar Banda. Točneje šest glasbenikov, odtod tudi naslov: Tjaša Perigoj (tenor saksofon), Marijan Dovič (violina), Jani Moder (kitara), Erik Marenče (klavir), Robert Jukič (kontrabas), Robert Volarič (bobni). Pri snemanju zadnje teme, ki poskuša loviti slog in duhovitost rapa, so nekatere izvirne člane zamenjali vokalist in basist Thierno Diallo, Klemen Kotar s tenor saksofonom in Aljoša Jerič na bobnih.

Plošča prinaša komaj 38 minut glasbe in s tem še bolj utrjuje vtis dokumenta in ne zamišljeno zasnovanega albuma. Pravzaprav glasba te plošče nima neke stične točke, tolmačimo jo lahko zgolj kot poizkus, ki ga preveva veselje do muziciranja. Na tem albumu so glasbene vloge vnaprej razdeljene, vse poteka točno po začrtani poti. Šolsko. Tema, vstop, izstop, dolžina. Ne slišimo ničesar presenetljivega, vsi glasbeniki delujejo na uravnilovskem nivoju, izstopa le violinist. Ne zasledimo raziskovanja, iskrivosti, glasba deluje, kot bi ostareli Stéphane Grappelli spoznaval zakasneli hard bop. To je sicer lepa in poslušljiva glasba, ki pa izzvani zgolj v kuliso, primerno za glasbeno opremo dvigala, otroške risanke ali popoldanskega dremeža. Brezkrvna glasba, brez duše, zgolj osnovna tehnika.

Ničesar ni, kar bi nam po poslušanju ostalo v spominu. Če ne bi bila v besedi nakazana dokumentarnost, bi se globlje spraševali o namenu take plošče. Zlahka bi menili, da mogoče založbi pohaja sapa ali pa v domačem prostoru ne najde več pravih ustvarjalnih glasbenikov. Šest poti? Prej šest poizkusov.

Oktobrska jezera

Rasto me ne povabi velikokrat na pijačo. Pravzaprav me povabi, ne smem reči, da me ne, a povabi vedno ob najbolj nemogočih urah, recimo zgodaj dopoldne. Kar zame pomeni enako, kot da noče dati ... Na vsako njegovo takšno (ne)javilo se odzovem z najbolj briljantnim podgorskim v usodo vdanim »Kot da si dal ...« in upam, da bo kdaj pa le prišel cekin iz njegove denarnice tudi za mojo pijačo. Saj ne, da jih veliko čez žejo spijem, a kljub temu! No, in zadnjič se v moji pisarni Rasto prikaže ob uri, ko sem že obratoval. Morda sem bil malce bolj zgoden, ker smo ravno uro premaknili in se je človek morda celo uštel, misleč, da me ni (pravzaprav, pošteno povedano, prišel je k uredniku Parka, pa sem ga zajagal!), a nisem kaj dosti razmišljal o tem in sem kar nemudoma vstal in se povabil na pijačo, čeprav se mu je kakor zelo mudilo in me je želel kakor samo pozdraviti. Jebiga, človek se takšne redke priložnosti oprime z vsemi štirimi, nič ne tajim. Sem ga prijel in odvlekel v najbližjo gostilno, da si ne premisli! Brhki mladenki, ki se je nemudoma pojavila ob najini mizi (ja, nisva bila tam, kjer mislite, da sva bila, ker potem bi na postrežbo še čakal), sem suvereno naročil, da bom spil takšen čaj, kakršnega bo pil moj prijatelj (ker sem požrl že preveč kav za en dopoldan in ker sem končno enkrat hotel poskusiti, v čem je draž tople vode, ki jo Rasto ceni skoraj kot glasbo!), kar je povzročilo majceno zadregico, saj je človek naročil kavo. Hm. A pustimo to, bistveno je, da mu je kmalu zazvonil telefon. Kot kulturen človek se v družbi nikoli ne oglasi, a ker ima vsaka izjema svoje pravilo in ker je klical ravno glavni urednik Parka, se mi je opravičil in pritisnil zeleno tipko. Ne vem, o čem sta se pogovarjala, ker sem utapil čaj v vodi, a ko sta končala, sem ga mimogrede vprašal, kdaj imamo zadnji rok za oddajo člankov. »Danes,« je bil kratek, da me je kar spreletelo, za kakšne druge občutke

pa itak ni bilo več časa, ker je telefon zazvonil tudi meni. Na zaslonu pa ime glavnega urednika. Oglasil sem se, ker »danes« itak pomeni do polnoči in če se ne bi oglasil, bi ga moral potem poklicati nazaj, človek je pa pri drugem operaterju in so takoj stroški, Parkovi honorarji pa tako visoki, da če bi govoril eno minuto, bi bil že v minusu! Seveda je napad najboljša obramba, to vem celo jaz, veteran vojne za Slovenijo: »Prej si Rastota moril, zdaj boš pa še mene?! Sej deadline je do polnoči!« Urednik je bil kratek: »Rasto odda in se potem pogovarjava, midva se pa pogovarjava in šele potem oddaš.« Ja, filozof, nikoli mu ne prideš do konca. Rekel sem, da se bom kasneje oglasil pri njemu, pa je rekel, da ni potrebno in dodal, da ve, da se bom vseeno in je odložil. Spil sem tisti jasminov čaj (in zatiral željo, da bi z žličko postrgal tisto, kar je ostalo v Rastotovi skodelici!) in ko je prijatelj že drugič odšel podaljšati brezplačno parkirnico (torej napisati nov listek!), sva se poslovila. Plačal sem seveda jaz (zakaj bi prekinil tradicijo!) in ko sem hodil proti pisarni (hej, priznam, celo Rastotu sem se zlagal, da vem, o čem bom pisal, ko me je vprašal!) in razmišljal, s čim zapacati stran, ki jo pravkar berete, mi ni ostalo nič drugega, kot da namočim Robija in Ireno. S katerima sem bil pred kratkim na planinski turi. Nič posebnega, saj ne rečem, a nekako moram tudi jaz zaslužiti honorar in boste hočeš-nočeš o tem brali. Načrt je bil najprej, da od doma odrinemo ob petih zjutraj v soboto, a ker vsi radi poležimo, smo se na pot odpravili kar v petek ponoči in pri slapu Savica postavili šotor. Mrzlo je bilo kot v hladilniku, še dobro, da smo imeli napihljivo blazino. Jasno, za dve osebi. Jaz sem imel na njej lahko le glavo! Zaspali smo ob treh zjutraj (ja, mladina bi klepetala!), ob sedmih smo otovorjeni že hodili v strm hrib Komarče. Iz 600 m nadmorske nižine smo se v slabih dveh urah

povzpeli za skoraj 1000 metrov, kar se morda ne zdi veliko, a smo kar pošteno dihali na škrge. Irena, ki je bila pred potjo vsa pametna, kako bodo njene dvajsetletne nogice z lahkoto prekosile moje že krepko izdelane hodulje, za nič na svetu ne bi priznala, da ji je težko, pa če bi si morala z zobmi pomagati, Robi pa je pošteno zakuhal. Malce pred kočjo pri triglavskih jezerih sva mu pomagala s črno čokolado, ki mu je pomagala priti do ričeta, ki smo ga dosegli po skoraj štirih urah. Mislili smo, da bomo potrebovali manj, a potem ne bi prisostvovali nadrealističnemu pogovoru nekega preprostega slovenskega hribolazca, ki je nemškega turista spraševal, kako je videti vzpon na Mont Blanc. Govoril je le slovensko in malce hrvaško, na srečo je bil tujec bolj pameten in je iz mahanja rok vse doumel, le ko ga je vprašal, kakšno je kaj vreme gor, če je sneg in dež in nevihte, se je malce ustrašil in umaknil, ker ga je slovencelj vprašal, če gor kaj »bum-bum«! No, malce je pomagala Irena, ki je v pravilni kokni angleščini prevajala, dokler se nismo odpravili naprej proti Tržaški koči na Doliču (2151 m), do katere je uradno 3.30 ure hoje, mi pa smo do nje prišli v trdi temi, s svetilkami na glavah, pa še dež nas je malce iz megle pral. Koča je bila seveda zaprta, je pa poleg nje zimska soba s 16 ležišči, ki smo jo komaj našli. In bila je seveda zaklenjena! Znorel sem. Ko smo tam vpili in se smilili sami sebi (ja, Irena, jaz sem vpil in se smilil samemu sebi!) in ko je Robi šel malo okoli kočice pogledat, ali je še kakšen vhod, jaz pa sem iskal primeren kamen, da bi razbil ključavnico, je iz drugega konca kočice pokukal povsem posran Čeh (ali Slovak, kdo bi vedel, meni so vsi enaki!). Bog si ga vedi, kaj si je človek mislil, sam, v tuji deželi, sredi noči, ko je že trdno spal sredi ničesar, ko je začelo zunaj ropotati in vpiti! No, smo se hitro zmenili, novodošli smo zasedli zgornje nadstropje,

skuhali večerjo, spili kavo in se zavlekli v spalke. Zgodaj zjutraj smo načrtovali odhod na Triglav (2864 m), spust na dom na Planiki (2401 m), potem pospešen marš do Vodnikovega doma (1817 m) in v dolino do Bohinjskega jezera. V teoriji bi imeli čas še za nogometno tekmo z revanšami, a so nas na srečo bolele noge in smo se najvišji gori odpovedali in jo mahnili kar v dolino. Vreme je bilo tako božansko, da smo se ob nekem studentu zaustavili in krepko jedli in kofetkali in še malo poležavali, ker nismo vedeli, da se bomo debelo izgubili in da bomo v dolino hodili še bolj debelih šest ur, da bo Robi (ker sem se mu nehote zlagal, da smo že ven iz najhujšega!) ob pogledu na globoko globoko dolino sedel na štor in kot mula odrekel poslušnost (ok, saj natovorjen je bil kot mula, še pol Ireninih stvari nosil!) in naju zelo iskreno prosil, naj ga nehava tolažiti in vsaj za tri minute utihneva, ker bo drugače znorel ... Na koncu, ko nas je že spet ujela noč in smo bili na nogah že skoraj dvanajst ur, se je napor poznal tudi na Ireninem obrazu in dvajsetletne nogice niso bile več tako zelo suverene, čeprav je tudi mene gnala samo še nekakšna starostna trma. Malo pred Starimi Fužinami se nas je usmilil edini avtomobilist in nas potegnil do slapa in nam tako prihranil še kakšnih šest ur hoje, meni pa verjetno ohranil tisto, kar mi binglja med nogami, ker bi mi, če bi morali prehoditi vso pot, za katero sem trdil, da potrebujemo švoh dva dneva, pa se je potem na koncu pokazalo, da niti trije ne bi zadostovali, Robi in Irena z vso preostalo močjo pilepila gozdarje v rit, preden bi popadala od utrujenosti. Garantirano! Kljub vsemu pa je bila tura uspešna, saj na pomoč nismo poklicali pakistanskih helikopterjev, pa tudi volili smo predčasno že v četrtek, tako da smo nedeljo lahko uporabili za bolj pametne stvari ...

Čegremovsobotoinbomohodilidvadmismovsredodomašini, foto Damijan Šinigoj, Robi Kruh

POTLAČ

l o k a l n o t r o b i l o

Aristokratski elitni tednik Potlač, prvi in edini ekskluzivno razkriva zakulisna dogajanja v tednu pred volitvami

Janez Penzelj je s solzami v očeh pozdravil zmago svojega protikandidata in velikega odrešitelja

Alojz Muha kljub prepričljivi zmagi v polnem delovnem zagonu!!!

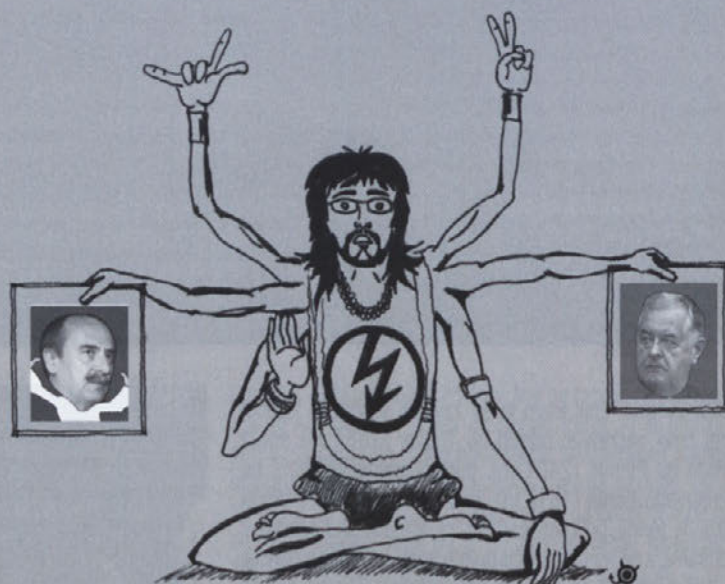
Rešen problem treh snažilk v KC Janeza Trdina in njihovega direktorja, nesojenega župana - Nov župan obljublja nov zavod, ki bo odrešil stare - Grom pri uravnoveženih 16,00 °C telesne temperature že več kot tri tedne pomirjen glede končnega razpleta

Naj začnemo na začetku. Že pred prvim krogom volitev v Mestni občini Novo mesto so novinarji Njegovega mesečnika in Vaše kanalizacije povprašali prestreljenega, pardon, presvetljenega Matjaža Groma, takrat najbolj priljubljenega županskega kandidata v odstopu: »Kdo bo župan in kako vidite prihodnost Novega mesta po lokalnih volitvah? In presvetli jim je v vsej svoji odsotni prisotnosti odgovoril: »Ali ta, ki vidi, tudi sliši?« Po nekajurnem globokem razmisleku so novinarji le vprašali še enkrat: »Kako?« In odsotni v svoji prisotnosti jim je še enkrat nesebično odgovoril: »Ali slišite let velike muhe?« Novinarji so le čudno gledali, niso pa nič slišali. Grom je skomignil z rameni in zdelo se je, kot da govori nekemu v daljavo: »Potem ne slišite prihodnosti Novega mesta: ...ZZZZZZZZZZZZD...«

Dobre tri tedne kasneje so se prisluihi novomeškega guruja uresničili. V bitki za župana je prepričljivo zmagal Alojz Muha. Toda v tednu pred volitvami so se dogajale čudne stvari. Medtem ko je bil kandidat Janez Penzelj zadnje dneve svoje kampanje hiper aktiven in agresiven in je zgedal kot nekdo, ki je konzumiral preveliko dozo koke, speeda, šmarnice, LDS - a in mesečnega programa KC Janeza Trdine obenem, se je Alojz Muha potuhnil. Tako je. Videti je bilo tako, kot da ne kandidira. Še huje. Videti je

bilo tako, kot da v nedeljo sploh ne bo šel volit. Velerespektovani kolegi iz novomeških medijev so nemudoma postavili teorijo, da je takšno obnašanje kandidata Alojza le del predvolilne strategije. Štekate? Manj je več. In ker je Alojza veliko, tudi manjko ni bil majhen. Kot vedno so se tudi tokrat motili.

Zato pa se Potlač nikoli ne moti. To malo, zanikrno, vaše in naše aristokratsko trobilo, ponos svoje stroke in cele jugovzhodne avstrijske regije je zopet pokazalo, kdo je kdo in kot edino trobilo v mestu prišlo resnici do dna. Namreč, v zadnjem tednu se Muha in njegova ekipa niso igrali skri-valnic z volilnim telesom. Pač pa so reševali probleme in negotovo prihodnost Novega mesta. Njihov super program je kot vsak popoln sistem imel šibko točko. Svoj mini paradoks. Svojega Janeza Penzlja. Postavilo se jim je neugodno vprašanje, kam z njim po zmagi na volitvah. Kam z njim in z njegovimi tremi snažilkami v KC Janeza Trdine. Ali še bolje; kam s celim KC - jem, največjim nepotrebnim porabnikom proračunskega denarja v občini. S takim porabnikom ne bodo mogli uresničevati ključnih točk svojega programa: gradnje monumentalnih gasilskih domov in šotorov za veselice. Ogrožena bi bila tudi najpomembnejša gospodarska panoga Podeželja in Novega mesta, živinoreja. Po drugi strani

pa program predvideva racionalizacijo in celo redukcijo določenih nepotrebnih zavodov pa tudi občinske uprave.

Toda po tednu garaškega dela, pitja in jela jim je kapnilo. KC Janeza Trdine ne bodo ukinili. Ampak prestrukturirali. Alojz Muha je v duhu svojih vzornikov Marxa, Kardelja, Atomic Harmonik in Boruta Pahorja že sprožil postopek o preimenovanju spornega zavoda iz KC Janeza Trdine v manj sporni zavod CK Janeza Trdine, kateremu osnovna dejavnost ne bo širjenje

nekulture, ampak čistilni servis, ki bo finančno rentabilen in neodvisen. V njem bo še naprej kot direktor zaposlen Janez Penzelj skupaj s svojimi snažilkami, hkrati pa se bodo odprla še nova delovna mesta, predvsem za tehnološke viške iz občinske uprave in vodilnih kadrov občinskega podjetja Zarje d.o.w.n.

Kot bi rekel guru Grom: »Ali slišite zvok avtomobilov, let velike muhe in brnenje sesalca istočasno. Potem slišite uravnovežen razvoj novomeške občine«

slzf

3 uami že od malih rok

Radio**Krka**
106.6MHz

www.radiokrka.com

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200

VRTEC CICIPAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto

KNJIZNICA MIRA NA JARCA
 Rozmanova 26/28, Novo mesto
 tel: 07 393 46 74

ZARJA d.d.
 Stanovanjsko podjetje
 Prešernov trg 5, Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8, 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27

strankamladihslovenije
SMS
 www.sms.si

GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331

gostišče kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

Bistro in pizzeria Kaval Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623

Gostinstvo Franci Tratnik s.p.
 Smednik 12, 8274 Raka

Frizerski salon Jure
 Kandijška 19, Novo mesto

Frizerstvo in lasuljarstvo KOBREČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krofov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e.mail: dpm.mojača@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
Društvo prijateljev mladine "Mojača" Novo mesto

K.N.J.I.Ž.N.I.C.A Paula Golie
 Kidričeva 2, p.p.29, 8210 Trebnje
 Tel.: 07/ 34-82-110

OŠ Bršljin
 Kočevarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijin@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7, 8000 Novo mesto

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul. 7, 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900

Dijaški dom Novo mesto
 Šegova ulica 115, 8000 Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA Novo mesto
 Ulica talcev 3/a, 07 39 33 264

N.Si Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v moč dobrega

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si
 Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Šolski center Novo mesto
 Šegova 112, Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

Globozna šola Marijana Kozine Novo mesto

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

Mestna občina Novo mesto
 Seidlova 1, Novo mesto

Slovenska demokratska stranka SDS
 Mestni odbor Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Dodiplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020

OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101, V. Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto

Kmetijska šola Grm
 Sevnova 13, Novo mesto

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Ogled razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

HOTEL **
 Kandijška cesta 63, NM
 tel.: 07/ 30 28 444
 www.pribeokranjcu-up.si

PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto

PIZZERIA RESTAVRACIJA NOVLJAN

Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384
Frizerski salon

knjigarna, kavarna GOGA
 Glavni trg 6

Frizerski salon SIMONA
 Belokranjska cesta 5, Trgovski center OHC Žalja vas
 tel: 07 7 30 222 30
 telef: 041 609 144

McDonalds
 Ljubljanska 27, Novo mesto

Gostilna Bučar
 TUDI ŠTUDENTSKA KOSILA
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

Prepih
 Gornja Težka voda 19, Stopiče
 Tel.: 07 30 89 404

lokalpatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si

Panda d.o.o.
 KZ Krka, Dom, vrt in kmetijstvo
 tel.: 07 33 56 360

DOLENJSKI LIST
 Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!

Sodelujte v anketi na
www.dol-list.si
 (07) 39 30 500

park novomeški regionalni mesečnik

KAVKA PUB
 DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.

Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel:07/33 28 041
DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

TOTAL d.o.o.

PIZZERIA TOTALKA
 Kandijška cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00

TOTAL TOTALČEK

COMPLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

LEPOTNA TELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9, Novo mesto
telefon 07 332 45 10

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

TONSON
ŠOLA TUJIH JEZIKOV
TEL: 07/ 30 85 382, WWW.TONSON.SI

PARMA
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

LoGing
ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si
INDUSTRIJSKI MONTAŽNI OBJEKTI

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

LDS
LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevska 4,
Novo mesto

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

STUDENTSKI SERVIS
NOVO MESTO
Prešernov trg 6,
Novo mesto
tel.: 07 33 74 370
www.student-nm.com

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

VISI
DESIGN studio, FOTO studio, AV studio
041 66 14 55

TRGOVINA VIVA
SPECIALIZIRANA TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

30 let MEDLE
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevska ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net

HHRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

STUDIO VIRC
avdio-vizualna produkcija

APROS
www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

CIRCH LINED
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
Glavni trg 11, Novo mesto 102

RI REAL
Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

dacomm
KERAMIKA

UDARNI list

N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobilni: 041 427 652

tak
Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto
Cviček

MONDIAL TRAVEL
TURISTIČNA AGENCIJA
NOE
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

KODA
KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE IN SVETOVALNE STORITVE
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 230
Vodenje poslovnih knjig za pravne osebe, zasebnike,...

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, http://www.belbled.si

park

KNJIGOVEŠTVO KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel.: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel.: 07/ 3325-926
GSM 041/726-644

harlem
računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel. 07 3382 900
http://www.harlem.si/

ISER
Andrej Krajnc s.p.
Jahorca 12, Novo mesto
Računalniško inženiring, svetovanje in inženiring
www.iser.si
info@iser.si
07-33-74-051
POOBlaščen TESTNI CENTER

RSL PRODUCTION
WWW.RSL-PRODUCTION.COM

3TAV
Izbrane informacije d.o.o.

SALON MASAZE IN ZDRAVJA
Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

TI-MAK A.o.s.
timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

- Poslovni informacijski sistemi (Windows okolje, SQL odjemalci/strožniki)
- Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
- Razvoj internet aplikacij in web gostovanje

Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
PONUDBA SKORAJ VSEH AGENCIJ NA ENEM MESTU

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje

Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

OŠ Dragotin Kette

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel, fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

grafika
novo mesto d.o.o.

INTE RIER
www.kik-interier.si
TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell MOUTAŽNE GRADILNE PLOŠČE
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

PARK 2006/2007

II 895/2006/2007

200701507,3

COBISS

KNJARNICA M. JARCA
ŠTUDIJSKI ODDELJEK

EKSKLUZIVNO

park

Akcija: Tri mesece brezplačno!

Izpolnite spodnjo naročilnico in revijo Park boste tri mesece brez obveznosti prejeli brezplačno. V kolikor revije v tem času ne odjavite, po treh mesecih postanete naročnik revije Park. Če revije po preteku treh mesecev ne želite več prejemati, potem jo lahko kadar koli odjavite, vendar najkasneje do konca februarja 2007. V tem primeru do Parka nimate nobenih obveznosti.

park NAROČILNICA

Ime in priimek:

Ulica:

Poštna številka in kraj:

Da, naročam se na revijo Park. Revijo bom brez obveznosti tri mesece prejemal brezplačno. V kolikor revije do konca februarja 2007 ne odjavim, začne teči naročniško razmerje. Revija Park stane 450 SIT (1,88 EUR), naročniki imajo 10 % popust, upokojenci, dijaki in študenti pa 20 %. Revija Park naročnine sprejema na naslov Park, Glavni trg 6, Novo mesto ali na e-naslov park@park-on.net.

WWW.PARK-ON.NET

SPREHODI SE.

